

370.1931

ก ๖๕๕๓

๖.๓

ความคิดเห็นของคณะกรรมการกลุ่ม และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปริญาพนธ์

ของ

สุจินต์ สีใส

26 ก.ย. 2537

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

กุมภาพันธ์ 2537

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การศึกษาผู้ใหญ่ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....15/11/2537..... ประธาน
(ดร. เพ็ญแข ประจันปัจจนิก)

.....15/11/2537..... กรรมการ
(รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา)

คณะกรรมการสอบ

.....15/11/2537..... ประธาน
(ดร. เพ็ญแข ประจันปัจจนิก)

.....15/11/2537..... กรรมการ
(รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา)

.....15/11/2537..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ.ดร.พิตร ทองชั้น)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....15/11/2537..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยา นวลสุวรรณ)

วันที่ 14 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2537

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยคำแนะนำและช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากท่าน อาจารย์ ดร.เพ็ญแข ประจวบปัจจนิก รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา ซึ่งเป็นประธาน และกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และ ผศ.ดร.พิตร ทองชั้น เป็นกรรมการสอบ ปากเปล่าที่ได้เสนอแนะแนวคิดตรวจแก้ไขข้อบกพร่องในการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ศิริวรรณ ภาคภูมิ ศึกษาพิเศษที่ 6 ฝ่ายประเมิน และติดตามผลการดำเนินงาน โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) ที่ได้กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำในด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม เพื่อการทำ ปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลืออย่างดีจากเพื่อน ๆ นิสิตการศึกษาผู้ใหญ่ รุ่น 11 ที่คอยให้กำลังใจ โดยเฉพาะ คุณกรรณิการ์ บุญฤทธิ์ และคุณสุวิมล ไชยเพชร ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นธุระในการจัดพิมพ์ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ และอาจารย์บรรจง อินทร์คง อาจารย์ 2 ระดับ 5 โรงเรียนบ้านควนสูง ที่ได้ช่วยจัดทำแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบอบแต่ คุณพ่อ คุณแม่ คุณครู อาจารย์ทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ผู้วิจัย ตลอดจนผู้ให้ความช่วยเหลือ ในการศึกษาค้นคว้าให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปด้วยดี

สุจินต์ สีใส

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	9
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	9
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	10
นิยามศัพท์เฉพาะ	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
แนวทางการพัฒนาชนบทของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา	
แห่งชาติ	14
บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบท	16
บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน	20
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถม	
ศึกษา	24
การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
สมมติฐานในการวิจัย	41
3 วิธีดำเนินการวิจัย	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	45
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	48
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	50

บทที่	หน้า
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	53
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	53
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานการณ์ภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	54
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน	57
ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน	66
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน	71
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	77
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	77
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	77
สมมติฐานของการวิจัย	78
วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	78
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	79
การวิเคราะห์ข้อมูล	80
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	81
อภิปรายผล	83
ข้อเสนอแนะ	90
บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก ก.	102
ภาคผนวก ข.	113
ภาคผนวก ค.	147
ประวัติย่อของผู้วิจัย	150

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นกรรมการกลุ่มและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน	44
2	ผลการวิเคราะห์ ความถี่ และค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง	55
3	ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อ บริการชุมชนจำแนกเป็นรายด้าน และโดยส่วนรวม	57
4	เปรียบเทียบการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการ ชุมชนโดยส่วนรวมและรายด้านตามสถานภาพการบริหารงานกลุ่ม	59
5	เปรียบเทียบการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการ ชุมชนโดยส่วนรวมและรายด้านตามขนาดของกลุ่มโรงเรียน	61
6	เปรียบเทียบการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการ ชุมชนโดยส่วนรวมและรายด้านตามสภาพแวดล้อมที่ตั้งกลุ่มโรงเรียน ...	63
7	เปรียบเทียบการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการ ชุมชนโดยส่วนรวมและรายด้านตามการดำเนินงานภายใต้โครงการใดโครงการ โครงการหนึ่งของกลุ่มโรงเรียน	65
8	ค่าความถี่และค่าร้อยละปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	66
9	ค่าความถี่และค่าร้อยละ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการ ชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	71
10	คะแนนเฉลี่ยการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา เป็นรายข้อตามตัวแปรสถานภาพการบริหารงานกลุ่ม	114
11	คะแนนเฉลี่ยการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา เป็นรายข้อตามตัวแปรขนาดของกลุ่มโรงเรียน	122
12	คะแนนเฉลี่ยการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา เป็นรายข้อตามตัวแปรสถานที่ตั้งของกลุ่มโรงเรียน	130
13	คะแนนเฉลี่ยการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา เป็นรายข้อตามตัวแปรการดำเนินงานภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง.	138

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันการให้การศึกษาแก่ประชากรไทยใช้การศึกษานอกระบบโรงเรียนนับว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งรัฐบาลไทยก็ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาทางด้านนี้เป็นอย่างมากดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ได้ระบุไว้ว่า "รัฐพึงเร่งรัดและสนับสนุนการศึกษานอกโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลได้มีโอกาสรับการศึกษาตลอดชีวิต จัดให้มีการประสานสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาในระบบโรงเรียน กับการศึกษานอกระบบโรงเรียนรวมทั้งให้มีภาคปฏิบัติที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ในแต่ละระดับ และประเภทการศึกษา" (แผนการศึกษาแห่งชาติ 2520 : 6)

หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในการให้การศึกษานอกระบบโรงเรียน แก่ประชาชนโดยตรง คือกรมการศึกษานอกโรงเรียน แต่ในทางปฏิบัติแล้ว กรมการศึกษานอกโรงเรียนเพียงหน่วยงานเดียวไม่สามารถจัดการศึกษาให้ครอบคลุมประชากรทั้งหมดในประเทศได้ ทั้งนี้เพราะมีข้อจำกัดอยู่หลายด้านด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณและด้านบุคลากร ซึ่งล้วนเป็นอุปสรรค ต่อการดำเนินงานทั้งสิ้น จึงจำเป็นต้องอาศัยหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน เข้ามาร่วมดำเนินงานร่วมกัน รวมทั้งต้องระดมทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาช่วยสนับสนุนในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ดังนั้นนโยบายของแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ฉบับที่ 7 (2534 - 2539) ซึ่งได้ระบุไว้ในนโยบายข้อที่ 6 ไว้ว่า "ให้มีการเร่งระดมสรรพกำลัง การประสานงานการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนระหว่างภาครัฐและเอกชน รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุน ให้ท้องถิ่นและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนอย่างกว้างขวางและทั่วถึง" (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2535 : 17)

โรงเรียนประถมศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐที่มีเครือข่ายการให้บริการการศึกษาครอบคลุมในทุกพื้นที่มากที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

2529 : 5) ทำให้โรงเรียนประถมศึกษาเหล่านี้สามารถสนองตอบต่อนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท ซึ่งมีนโยบายว่า "จะจัดและส่งเสริมให้สถานศึกษา เป็นศูนย์บริการด้านการศึกษา วิชาชั้น ศิลปวัฒนธรรม กีฬา พละนันทนาการ และข่าวสาร เพื่อให้บริการแก่นักเรียน และประชาชน (กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงศึกษาธิการ. 2527 : 51) นอกจากนี้โรงเรียนประถมศึกษายังสามารถดำเนินงานได้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 และแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียนของกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะโรงเรียนประถมศึกษามีหน้าที่หลักอยู่ 2 ประการ ดังที่ ปรีชา คัมภีรปกรณ์ (2526 : 159) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนประถมศึกษา มีหน้าที่ ดังนี้คือ

1. หน้าที่ในฐานะสถาบันทางการศึกษา และการฝึกอบรมแก่สมาชิกในชุมชน หน้าที่ในด้านนี้จะครอบคลุมการให้ความรู้ด้านวิชาการ การฝึกผู้เรียนให้มีทักษะในการประกอบอาชีพ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

2. หน้าที่ในการสนองความต้องการทั้งในส่วนของสังคม และบุคคล ในฐานะที่เป็นสถาบันหนึ่งในสังคม โรงเรียนจะต้องแก้ปัญหาของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ และปัญหาของสมาชิกในชุมชนด้วย โดยโรงเรียนจะเป็นตัวนำในการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เข้าสู่ชุมชนหรือสังคมโรงเรียนที่ตั้งอยู่ เพื่อให้สอดคล้องกับหน้าที่หลักดังกล่าวแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้กำหนดให้โรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในสังกัดดำเนินงานบริหารโรงเรียนใน 6 งานด้วยกัน คือ 1. งานวิชาการ 2.งานธุรการ-การเงิน 3. งานบุคคลากร 4. งานกิจการนักเรียน 5. งานอาคารสถานที่ 6. งานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (วรณี โสมประยูร. 2532 : 75 - 80)

ด้วยเหตุนี้งานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงถือเป็นงานหลักงานหนึ่งใน 6 งาน ที่โรงเรียนประถมศึกษาจะต้องจัดทำ เกี่ยวกับเรื่องนี้วิไลวรรณ วิทยโรจน์ (วิไลวรรณ วิทยโรจน์. 2525 : 67) ได้ให้ความหมายของงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่าหมายถึง การติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อ

ให้ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชน เข้าใจการดำเนินงาน และความต้องการของโรงเรียน ในขณะที่เดียวกันก็จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ทางการศึกษาผู้ปกครอง และผู้เสียภาษีอื่น ๆ เข้าใจได้อย่างถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก นอกจากนี้ ยนต์ ชุ่มจิตร (ยนต์ ชุ่มจิตร. 2528 : 113) ได้ให้ความหมายของงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่าเป็นวิธีการต่าง ๆ ที่ผู้บริหารและคณะครูอาจารย์ในโรงเรียนใช้เพื่อสร้างความรู้สึกอันดีต่อกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียนกับประชาชนในท้องถิ่น จากความหมายดังกล่าว จะเห็นว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่โรงเรียนประถมศึกษาได้ปฏิบัติอยู่ สามารถสนองตอบและสอดคล้อง กับการจัดการศึกษาออกโรงเรียนได้เป็นอย่างดี เพราะโรงเรียนประถมศึกษาได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในงานด้านความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ ในหลายรูปแบบเพื่อสนองความต้องการของชุมชน แต่การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น โรงเรียนจะต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชนโดยให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วย นอกจากจะช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของชุมชนและเหมาะสมกับสภาพทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ยังสอดคล้องตามระบอบประชาธิปไตยด้วย ที่ให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วย โดยถือว่าโรงเรียนเป็นของประชาชนดำเนินการโดยประชาชนและเพื่อประชาชน (เสาวนีย์ เสนาสุ. 2529 : 109)

งานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงถือเป็นงานหลักงานหนึ่งของโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่างานด้านอื่น ๆ ที่โรงเรียนได้ปฏิบัติอยู่ เพราะฉะนั้นหากโรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้ได้ดี ก็จะได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี ซึ่งจะช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และจะก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนและชุมชนด้วย ดังที่วิไลวรรณ วิทวิโรจน์ (2525 : 75) ได้ชี้ให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายของงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้คือ

1. เพื่อรายงานให้ชุมชนได้ทราบเกี่ยวกับกิจกรรม และการดำเนินงานของโรงเรียน
2. เพื่อจะได้ทราบว่าชุมชนมีความรู้สึกต่อโรงเรียนอย่างไร และต้องการให้

โรงเรียนดำเนินการในรูปใด

3. เพื่อส่งเสริมการร่วมมืออย่างแท้จริงของชุมชนกับโรงเรียน ในการพัฒนาชีวิตกับสังคม

4. เพื่อสร้างความเชื่อถือไว้วางใจของชุมชน ที่มีต่อบุคลากรทางการศึกษา และการบริการของโรงเรียน

5. เพื่อทราบข่าวสารการเคลื่อนไหวจากภายนอก เพื่อประโยชน์ของโรงเรียน

6. เพื่อหาทางให้ประชาชนเข้ามาช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการทางการศึกษา ทั้งทางด้านการเงิน วัสดุ แรงงานและกำลังใจ

7. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา และเกิดความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของประชาชน ในระบอบประชาธิปไตยว่าทุกคนจะต้องให้ความสนใจ และเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน

8. เพื่อส่งเสริมให้ครูกับผู้บริหารมีความสัมพันธ์กัน ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ของการเรียนการสอนทั้งทางโรงเรียนและที่บ้าน

9. เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางประชาคม ทางการศึกษาและวัฒนธรรม

10. เพื่อแก้ไขข้อขัดข้อง และสิ่งที่จะทำให้ประชาชนเข้าใจโรงเรียนผิด ๆ ช่วยให้ประชาชนมองโรงเรียนในแง่ดี มองครูและนักเรียนด้วยความเชื่อถือนิยมยกย่อง

สำหรับการปฏิบัติงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้มีแนวทางในการปฏิบัติอยู่หลายวิธีด้วยกัน ซึ่งหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้เสนอแนวทางในการปฏิบัติงานการสร้างสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้หลายประการด้วยกัน เช่น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 104) ได้เสนอโครงการตัวอย่างของงานการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ คือ โครงการกรรมการศึกษา โครงการสมาคม/มูลนิธิ โครงการวันสำคัญ โครงการการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน โครงการชุมชนดีเด่น/วันศิษย์เก่า โครงการส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน โครงการประชาสัมพันธ์ โครงการชุมชนศึกษา

สุพินญา อีระกุล (2522 : 46 - 50) ได้เสนอแนวทางปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้

1. ศึกษาชุมชนโดยละเอียด เช่น โครงสร้างวัฒนธรรมประเพณี อาชีพ สถานภาพทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

2. จัดรายการประชาสัมพันธ์แก่ชุมชน โดยเผยแพร่ทางสื่อมวลชน หรือจัดทำวารสาร หนังสือพิมพ์โรงเรียน

3. ออกเยี่ยมเยียนชุมชน โดยทำอย่างปกติ สม่ำเสมอและทั่วถึง

4. จัดให้มีการรวมการศึกษาของโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยผู้ปกครองนักเรียน และประชาชนในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มีส่วนรับผิดชอบและเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน

5. จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ กิจกรรมที่นำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน นำโรงเรียนออกสู่ชุมชน และกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่น

6. ให้บริการชุมชน ได้แก่ อาคารสถานที่ เครื่องใช้ บุคลากรของโรงเรียนและความรู้

นพพงษ์ บุญจิตราตุลย์ (2525 : 217) ได้เสนอแนะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้คือ

1. เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มาใช้บริการของโรงเรียน เช่น บริการอาคารสถานที่

2. สำรวจความต้องการด้านการศึกษาของประชาชนเป็นครั้งคราว

3. เมื่อมีกิจกรรมของโรงเรียน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมด้วย

4. เชิญประชาชนที่มีความสามารถ ในชุมชนมาให้ความรู้กับนักเรียน

5. ชักจูงให้มาร่วมเป็นกรรมการต่าง ๆ ในกิจกรรมของโรงเรียน

6. เปิดโอกาสให้ใช้บริเวณของโรงเรียน จำหน่ายผลผลิตราคาถูกลง

7. ครูและโรงเรียนร่วมกิจกรรม และพิธีการต่าง ๆ ของชุมชนในโอกาสสำคัญ ๆ

ดังนั้นงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ การให้การศึกษนอกระบบโรงเรียนแก่ชุมชนของโรงเรียน โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อบริการชุมชนในเขต

บริการของโรงเรียน และอาจกล่าวได้ว่างานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนก็คือ การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของโรงเรียนนั่นเอง นอกจากการปฏิบัติงานด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแล้ว โรงเรียนประถมศึกษายังได้รับมอบหมาย ให้ดำเนินงานในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนอีกด้วย โดยได้ดำเนินงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 เป็นต้นมา ลักษณะการจัดกิจกรรมตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนนี้มีลักษณะ เช่นเดียวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และสามารถสนองตอบต่อความต้องการที่จะให้โรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางในการให้การศึกษาและเป็นแหล่งเผยแพร่ข่าวสารแก่ชุมชน ตลอดจนเป็นศูนย์วิชาการ กีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีในท้องถิ่นได้ด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2527 : 26) อย่างไรก็ตามการปฏิบัติงานด้านนี้ของโรงเรียนประถมศึกษา พบกับปัญหาและอุปสรรคหลายประการดังที่พบจากผลของการวิจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

สุบรรณ จันทรศุณา (2519 : 133) ได้ทำการศึกษางานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในภาคเหนือในด้านความสัมพันธ์กับชุมชนพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาในภาคเหนือส่วนใหญ่ ปฏิบัติงานบริหารการศึกษาในทุก ๆ ด้านค่อนข้างมาก ยกเว้นงานในด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ค่อนข้างน้อย ส่วนงานที่ปฏิบัติมากที่สุดและรองลงไปตามลำดับ ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านธุรการ ด้านวิชาการ และด้านกิจการนักเรียน

นิษณุ สุจริตธรรม (2519 : 141) ได้ศึกษาการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตภาคเหนือ พบว่างานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียนประถมศึกษายังปฏิบัติไม่ดีพอ ปัญหาในการปฏิบัติงาน คือ ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ไม่เคยจัดกิจกรรมและบริการอื่นเป็นการส่งเสริมการอ่าน-การเขียนให้ประชาชนมาก่อน ไม่มีสมาคมศิษย์เก่า ไม่มีสมาคมครูผู้ปกครองโรงเรียน ไม่ยอมรับข้อเสนอแนะความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในการวางนโยบายของประชาชน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นอุปสรรคของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

วิจัย อุบลรัตน์ (2531 : 103) ได้ทำการศึกษาการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลของการศึกษาค้นคว้าในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งได้มาจากความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชน พบว่าโรงเรียนปฏิบัติงานด้านวิชาการบุคลากร ด้านกิจการนักเรียน ด้านธุรการ การเงิน อยู่ในเกณฑ์ดีแต่ส่วนงานการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนได้ทำอยู่ในเกณฑ์น้อย

สุรางค์ ชูสิงห์ (2529 : 110 - 113) ได้ทำการศึกษาทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนครูและผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบท ตามโครงการ กศ.พช. จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าโรงเรียนขาดงบประมาณสนับสนุน ขาดการประสานงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการวางแผนไม่ถี่พอ และงานของโรงเรียนไม่ครอบคลุมปัญหาและไม่ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น

สมยศ มีเทศน์ (2529 : 94) ได้ศึกษางานด้านการบริหารของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเขตการศึกษา 6 สำหรับงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นพบว่า ผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชน เห็นว่างานด้านนี้ปฏิบัติอยู่น้อยมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากมีอุปสรรคต่าง ๆ เช่น ขาดการประสานงาน ขาดการวางแผน ขาดงบประมาณ และขาดบุคลากรที่มีความสามารถ

อุกิตติ บุญเอก (2525 : 76) ได้ศึกษาสภาพโรงเรียนประชาบาลดีเด่นในจังหวัดภาคกลางของประเทศไทยใน 4 หมวด คือ อาคารสถานที่และอุปกรณ์ การบริหารโรงเรียน การเรียนการสอน ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน ผลสรุปที่ได้จากการศึกษาในหมวดความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน พบว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติในด้านนี้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

จากผลการศึกษาค้นคว้าต่าง ๆ ข้างต้นจึงสรุปได้ว่าในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา ประสบกับปัญหาและข้อจำกัดหลายประการ นอกจากนั้นแล้วการดำเนินงานด้านนี้ก็ยังทำอยู่ค่อนข้างน้อย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารและบุคลากรยังไม่เห็นความสำคัญของงานด้านนี้มากเท่าที่ควร อย่างไรก็ตามในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษานั้น ยังมีปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินงานด้านนี้ของโรงเรียน คือ ปัจจัยด้านกลุ่มโรงเรียน ซึ่งจะเข้ามามีบทบาทที่สำคัญมากในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ

เพราะปัจจุบันโรงเรียนประถมศึกษา ได้ปฏิบัติงานอยู่ในรูปของคณะกรรมการ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับโรงเรียน ในระดับโรงเรียนนั้นได้มีการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียนขึ้น ตามระเบียบคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ตั้งแต่ปี 2523 เป็นต้นมา โดยให้รวมโรงเรียนในละแวกเดียวกัน เข้าเป็นกลุ่ม กลุ่มหนึ่งมี 7-10 โรงเรียน

ในการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียนนั้น คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนวิทบพาสสำคัญมากในการที่จะทำให้การดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนประสบผลสำเร็จ โดยมีอำนาจหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงานและโครงการของกลุ่มโรงเรียน กำหนดแนวทางการใช้ทรัพยากรร่วมกันของโรงเรียนภายในกลุ่ม ประสานดำเนินงานด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนภายในกลุ่ม ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2534 : 36) เพราะฉะนั้นจึงจะเห็นได้ว่า การปฏิบัติงานของโรงเรียนจะต้องยึดกลุ่มโรงเรียนเป็นหลักในการปฏิบัติงานร่วมกันในแต่ละปีการศึกษา และมีการติดต่อสัมพันธ์กันโดยตลอดทั้งงานใดที่กลุ่มให้ความสำคัญก็จะปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในเกณฑ์ที่สูง และจะประสบกับความสำเร็จเป็นอย่างดี ผู้วิจัยเอง ได้มีโอกาสทำงานด้านนี้ร่วมกับคณะกรรมการกลุ่มมา โดยตลอด เห็นว่าบทบาทของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการดำเนินงานภายในกลุ่มโรงเรียน และจะส่งผลไปถึงการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ในระดับโรงเรียนด้วย สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น กลุ่มโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการดำเนินงานด้านนี้โดยตรง เพราะกลุ่มจะเป็นผู้วางแผนการดำเนินงานในทางปฏิบัติให้กับโรงเรียนและยังเป็นผู้ให้การส่งเสริมสนับสนุนการทำงานของโรงเรียนอีกด้วย ถ้ากลุ่มโรงเรียนให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่องานด้านนี้ และถือเป็นภาระกิจหลักอย่างหนึ่งแล้ว การดำเนินงานด้านนี้ของโรงเรียนจะประสบกับปัญหาน้อยลงไป และจะเป็นไปในแนวทางเดียวกันซึ่งทำให้เกิดเอกภาพในการปฏิบัติงาน

ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกันงานด้านนี้อยู่โดยตรง มีความสนใจที่จะศึกษาสภาพที่เป็นจริงในการปฏิบัติงาน ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนว่าให้ความสำคัญต่องานด้านนี้มากน้อยเพียงใด และให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมในด้านใด

บ้าง พร้อมทั้งศึกษาปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น และหาข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินงานด้านนี้ ของกลุ่มโรงเรียนในระยะต่อไป นอกจากนี้แล้ว การศึกษาเรื่องนี้ทำให้ได้ข้อมูล สามารถนำมาเป็นแนวทาง ในการสนับสนุนและส่งเสริมให้โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน ได้ดำเนินงาน ด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะ เป็นผลดีต่อระบบการศึกษาโดยส่วนรวมแล้ว ยังช่วยทำให้งาน การศึกษาในระดับโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียน ประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรกลุ่มโรงเรียน ในการปฏิบัติงาน ด้านการจัดกิจกรรม เพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรกลุ่มโรงเรียน เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และ ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรม เพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียน ประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้ทราบความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับการ ปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียน ผลของการศึกษาค้นคว้า ทำให้ทราบความคิดเห็นและความต้องการของกลุ่มโรงเรียนในการปฏิบัติงานเพื่อบริการ ชุมชนของกลุ่มโรงเรียน
2. ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นแนวทาง ในการวางรูปแบบของการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนที่จะใช้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดความ เป็นเอกภาพ เป็นแนวเดียวกัน และเป็นไปอย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กัน

3. ผลการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำไปปรับปรุงคุณภาพ โรงเรียนประถมศึกษา ภายในกลุ่มต่อการดำเนินงานด้านนี้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหาในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ การปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนซึ่งแยกออกเป็น 7 ด้าน คือ การให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ การจัดกิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการ การส่งเสริมด้านศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น การประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ การจัดบริการข้อมูลข่าวสาร

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ที่อยู่ในวาระการดำรงตำแหน่งในปีการศึกษา 2535 จากกลุ่มโรงเรียนทั้งหมด 80 กลุ่มโรงเรียน มีประชากรจำนวน 1,194 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 338 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 สถานภาพการบริหารงานกลุ่ม

- 1) คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน
- 2) ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

3.1.2 ขนาดของกลุ่มโรงเรียน

- 1) กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่
- 2) กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก

3.1.3 สถานที่ตั้งที่ตั้งของกลุ่ม

- 1) กลุ่มที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมือง
- 2) กลุ่มที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนชนบท

3.1.4 การดำเนินงานของกลุ่มภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง

- 1) กลุ่มโรงเรียนที่อยู่ภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง
- 2) กลุ่มโรงเรียนที่ไม่ได้อยู่ภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเห็นของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ครู วิชาการกลุ่มโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ซึ่งแยกออกเป็น 7 ด้าน คือ

- 3.2.1 การให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ
- 3.2.2 การจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ
- 3.2.3 การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น
- 3.2.4 การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น
- 3.2.5 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
- 3.2.6 การประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ
- 3.2.7 การบริการด้านข้อมูลข่าวสาร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน หมายถึง การปฏิบัติงานด้านการจัดบริการ ด้านการศึกษาในระบบโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนที่อยู่ในชุมชน โดยจัดบริการ ในด้านต่าง ๆ คือ ด้านวิชาการและอาชีพ ด้านกีฬาและนันทนาการ ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำในท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ ด้านการบริการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

2. กลุ่มโรงเรียน หมายถึง การรวมกลุ่มของโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในเขตใกล้เคียงกัน เพื่อประโยชน์ในการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การรวมกลุ่มโรงเรียนนี้

อาศัยระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียน พ.ศ. 2534 ในแต่ละกลุ่มมีโรงเรียนประมาณ 7 - 10 โรงเรียน ถ้าน้อยหรือมากกว่านี้ต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดพิจารณาอนุมัติเป็นพิเศษ ในการรวมกลุ่มถือตามเขตภูมิศาสตร์การปกครอง หรือความสะดวกในการคมนาคม ความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น การดำเนินงานของกลุ่มใช้หลักความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านบุคลากร ทรัพยากร และกำลังความคิด เพื่อช่วยเหลือกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่ม

3. คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน หมายถึง คณะกรรมการบริหารของกลุ่มโรงเรียน อันประกอบไปด้วยบุคคล 2 กลุ่ม คือ กุมบริหารโรงเรียนเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง กับ กรรมการกลุ่มที่ได้รับการเลือกตั้งมาจากครูผู้สอนจำนวนครึ่งหนึ่งของผู้บริหาร โดยตำแหน่ง ถ้ามีเศษให้นับเป็นหนึ่ง คณะกรรมการกลุ่มจะอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปีการศึกษา และไม่เกิน 2 วาระติดต่อกันอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่มประกอบไปด้วย การให้ความเห็นชอบแผนงาน โครงการและแนวทางการพัฒนาที่โรงเรียนในกลุ่มดำเนินงานร่วมกัน ตลอดจนรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของข้าราชการ ครู ลูกจ้างประจำ พิจารณาอนุมัติการจัดสรรงบประมาณประจำปีของกลุ่ม

4. ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน หมายถึง ครูผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนจากครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถทางการสอนเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นที่ยอมรับเสนอหัวหน้าการศึกษาอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งทำหน้าที่ด้านวิชาการร่วมกับคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนตามกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ มีกลุ่มละ 6 คน อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปีการศึกษา

5. กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง กลุ่มโรงเรียนที่มีโรงเรียนภายในกลุ่มอยู่ในระหว่าง 4 - 7 โรงเรียน

6. กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง กลุ่มโรงเรียนที่มีโรงเรียนภายในกลุ่มอยู่ในระหว่าง 8 - 10 โรงเรียน

7. กลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนเมือง หมายถึง ที่ตั้งของสำนักงานกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในเขตเทศบาล หรือ เขตสุขาภิบาล

8. กลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนชนบท หมายถึง ที่ตั้งของสำนักงานกลุ่มโรงเรียนที่อยู่นอกเขต เทศบาล หรือ สุขาภิบาล

9. การดำเนินงานโครงการภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง หมายถึง ในเขตพื้นที่บริการของกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ มีโครงการใดโครงการหนึ่ง ของหน่วยงานใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชนมาปฏิบัติอยู่ในพื้นที่ เช่น โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง โครงการคุณภาพพัฒนา โครงการฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ของกรป.กลาง ฯลฯ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ได้นำเสนอเป็นลำดับตามหัวข้อดังต่อไปนี้คือ แนวทางการพัฒนาชนบทของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบท บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนครูวิชาการศึกษาโรงเรียน แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา แนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน บทบาทของโรงเรียนกับการพัฒนาชุมชน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการพัฒนาชนบทของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สำหรับการพัฒนาชนบทนั้น โรงเรียนประถมศึกษา มีส่วนเกี่ยวข้องดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาชนบทไว้ในวัตถุประสงค์ของโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 6 - 7) ไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1. การสำรวจ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชนที่ตั้งอยู่
โรงเรียนจะต้องสำรวจปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของชุมชน แล้วนำมากำหนดเป็นจุดมุ่งหมายของโครงการการศึกษาสำหรับประชากรในท้องถิ่น และจัดการเรียนการสอนนักเรียนในระบบโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการนั้น ๆ ทั้งนี้ควรได้รับความร่วมมือจากประชาชน เกี่ยวกับการสำรวจปัญหา และความต้องการ ตลอดจนการตัดสินใจร่วมกัน

2. การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่นหมายถึงโรงเรียนควรเข้ามามีบทบาทในการคัดเลือก และพัฒนาผู้นำในท้องถิ่นให้มีอุดมการณ์ ให้ความรู้ มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีคุณสมบัติของนักพัฒนา สามารถเข้าใจบทบาทและหน้าที่

ของตนเอง เพื่อแก้ปัญหาการขาดผู้นำที่ดีในชุมชน และจะได้เป็นผู้นำในการจัดและรับบริการ การศึกษานอกระบบโรงเรียนได้

3. การให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ เป็นการให้ โรงเรียนจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น การจัดการ ศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ การจัดกลุ่มสนใจ การจัดนิทรรศการ การเชิญวิทยากรมาบรรยาย ให้ความรู้ให้กับประชาชน นอกจากนี้โรงเรียนควรพัฒนาประชาชนให้เกิดความรู้ ความ เข้าใจ และให้เกิดความตระหนักและยอมรับการพัฒนาชุมชนด้วยตนเองและมองเห็นคุณค่า ของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

4. การจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน เนื่องจาก โรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญในหมู่บ้านที่รวบรวมความรู้สาขาต่าง ๆ ไว้แล้ว โรงเรียนควรวาง วิธีให้ประชาชนได้ใช้บริการจากแหล่งความรู้ของโรงเรียนไปปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของ ตนเอง โดยการบริการข่าวสารข้อมูลให้กับประชาชนโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดตั้งศูนย์ ข่าวนิตยสารการจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ เป็นต้น

5. การจัดโรงเรียนเป็นศูนย์ประสานงานและให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ โรงเรียนประถมศึกษาควรทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาล และเอกชน ตลอดจนการให้บริการแก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่จะมาให้ความรู้แก่ประชาชน

6. การจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และ ประเพณี โรงเรียนประถมศึกษาควรจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชนทั้งทางด้าน กีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนประเพณีอันดีงามของ ชุมชนทั้งนี้เพื่อเป็นการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เสริมสร้างความ สามัคคีของประชาชน และสร้างเสริมพลานามัยทั้งด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตให้กับ ประชาชนด้วย

สรุปได้ว่า ตามแนวนโยบายแล้วโรงเรียนประถมศึกษาจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นอย่างมากในการพัฒนาชนบทในด้านต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยโรงเรียนจะ ต้องเป็นผู้ริเริ่มหรือเป็นผู้นำในการชักชวนคนในชุมชนให้เข้ามาร่วมกันในการพัฒนาต่าง ๆ และตระหนักถึงบทบาทของเขาเองต่อการพัฒนาตนเองและชุมชนโดยส่วนรวม

บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชุมชน

โรงเรียนประถมศึกษาโดยเนื้อแท้แล้ว เป็นสถานการศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากกว่าสถานการศึกษาประเภทอื่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่ทำงานในระดับชุมชน นอกจากนี้โรงเรียนประถมศึกษายังเป็นสถานการศึกษาที่มีจำนวนมาก และกระจายอยู่ตามท้องที่ต่าง ๆ ในทุกพื้นที่ บุคลากรของโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ ผู้ซึ่งคนในชุมชนนั้น ๆ ให้การยกย่องและยอมรับนับถือว่าเป็นผู้นำของชุมชนในด้านความรู้ต่าง ๆ ฉะนั้นจึงจัดได้ว่าโรงเรียนประถมศึกษามีความเหมาะสม ที่จะ เป็นแหล่งความรู้ให้แก่ชุมชนทั้ง โดยบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนเอง และทั้งการได้รับการยอมรับนับถือจากชุมชนด้วย ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงมีข้อเสนอหลักการแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม เพื่อบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้เป็นจำนวนมาก ดังนี้คือ

เจคอบสัน และคนอื่น ๆ (Jacobson and others. 1950 : 715 - 718) กล่าวว่าโรงเรียนและชุมชนควรมีส่วนร่วมกันในการตัดสินใจ เช่น ในเรื่องเนื้อหาของหลักสูตร แรงงาน วิทยากร วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

ทองใบ แทนทาม (2521 : 59) ได้กล่าวถึงงานที่โรงเรียนประถมศึกษาควรจะบริการแก่ประชาชนนอกเหนือจากการให้การศึกษาภาคบังคับแก่เด็กในโรงเรียนแล้ว คือ การจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ และการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดนิทรรศการทางการศึกษา การอบรมระยะสั้น ทักษะศึกษา การเยี่ยมเยียนชุมชนและการจัดการศึกษาออกโรงเรียนทางวิทยุและโทรทัศน์

สุรพันธ์ ยันต์ทอง (2526 : 317) ได้กล่าวถึงบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อชุมชนดังนี้ คือ

1. ให้การศึกษาที่ตรงกับความต้องการ และระดับความสามารถของคนในชุมชน
2. มีส่วนช่วยทำให้ประชาชนปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นทั้งในแง่ของการครองชีพสุขภาพอนามัย เจตคติ ความเชื่อ
3. มีส่วนช่วยทำให้สมาชิกของชุมชนรู้จักทรัพยากรท้องถิ่น รักษาขนบธรรมเนียม ประเพณี ภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง

4. สร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นทั้งในโรงเรียนและในชุมชน
 5. อนุญาตให้ใช้สถานศึกษา เพื่อจัดกิจกรรมของชุมชน ตลอดจนให้ขอยืมเครื่องมือเครื่องใช้ บางอย่าง เช่น เครื่องขยายเสียง โต๊ะ เก้าอี้ ฯลฯ เมื่อมีงานในชุมชน
 6. เปิดโอกาสให้ประชาชนมาใช้ห้องสมุดของโรงเรียนในการค้นคว้าหาความรู้
 7. จัดนิทรรศน์ หนังสือ วารสาร และเขียนบทความ เพื่อเผยแพร่การศึกษาแก่ชุมชน
 8. ติดต่อขอรับบริจาคทรัพย์สิน และสิ่งของจากสมาคม หรือองค์การกุศลต่าง ๆ เพื่อนำมาบริจาคให้แก่โรงเรียนเพื่อจัดให้กับนักเรียนที่ยากจน
 9. จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู เพื่อจะได้เป็นสื่อสัมพันธ์และให้ได้รับความร่วมมือในกิจการต่าง ๆ จากผู้ปกครอง
 10. พยายามทุกวิถีทางที่จะให้ครูในโรงเรียนออกไปเยี่ยมักเรียนในชั้นของตนที่บ้าน
 11. เปิดโอกาสให้ราษฎรในจังหวัดเข้าร่วมกำหนดนโยบายการศึกษาของจังหวัด หรือของชุมชนนั้น
 12. ให้ประชาชนได้รับทราบความเคลื่อนไหว และความก้าวหน้าทางการศึกษาของโรงเรียน
 13. มีส่วนร่วมในการแนะนำ ส่งเสริม อาชีพให้แก่ราษฎรในท้องถิ่น
 14. พยายามทุกวิถีทางที่จะปลูกฝังนิสัยรักการอ่านหนังสือให้แก่ประชาชนในชุมชน
 15. ร่วมในการชุมนุมทางศาสนา หรือขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญ ๆ ของท้องถิ่น
- เจษฎา แซ่มประเสริฐ (2526 : 45) ได้กล่าวว่า โรงเรียนมีบทบาทมากในการพัฒนาชุมชน ซึ่งอาจทำได้หลายวิธีแล้วแต่ความเหมาะสมของท้องถิ่น จำนวนบุคลากร และทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น วิธีการที่จะให้โรงเรียนมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนกระทำได้ 2 วิธี คือ

1. วิธีเชื่อม (Unified Approach) เป็นวิธีที่ต้องปรับปรุงการศึกษาให้แก่ผู้ใหญ่ เป็นสำคัญโดยทางอ้อม โดยใช้เด็กเป็นตัวเชื่อมหรือเป็นสื่อกลางที่จะนำความรู้ความคิดเห็น และทัศนคติต่าง ๆ ที่ได้รับจากโรงเรียนไปถ่ายทอดให้ผู้ใหญ่ของตนที่บ้านเมื่อผู้ใหญ่เห็นดี เห็นชอบก็จะปฏิบัติตามและจะนำความรู้ และทัศนคติต่าง ๆ ที่ตนได้รับจากเด็กไปเผยแพร่ต่าง ๆ กันไป ถือเป็นการพัฒนาชุมชนไปในตัว

2. วิธีคู่ (Dual and Double Approach) วิธีนี้เป็นการจัดโรงเรียนเพื่อให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน โดยให้เด็กและผู้ใหญ่มีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน โดยทั่วถึงทั้งกิจกรรมภายในหลักสูตร และกิจกรรมพิเศษที่โรงเรียนจัดขึ้น

เสาวนีย์ เสนาสุ (2529 : 46 - 47) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาให้โรงเรียนมีบทบาทเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้ ความสามารถ ในด้านความรู้ทั่วไป วิชาชีพ เพื่อให้ประชาชนมีฐานะ ความเป็นอยู่ที่ดีและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมนั้นได้อย่างเป็นสุขอาจทำได้ 3 ลักษณะ คือ

1. การให้การศึกษาแบบเก็บตก เป็นการจัดการศึกษาให้กับผู้ไม่รู้หนังสือ
2. ให้การศึกษาแบบต่อเนื่อง เป็นการให้การศึกษาต่อจากฐานเดิม ให้รู้มากขึ้น

สามารถก้าวทันกับความเจริญของโลก

3. ให้ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ เป็นการสอนและอบรมอาชีพระยะสั้น

ศวัน ขาวหนู (2529 : 12 - 17) กล่าวว่า โรงเรียนประถมศึกษา ควรจัด กระทำเพื่อให้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรปรากฏเป็นจริง และร่วมขจัดปัญหาของชุมชนโดยร่วมกันพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ ช่วยเหลือชุมชนในชนบท ให้ได้รับประโยชน์จากโรงเรียนและในเวลาเดียวกันก็ให้ชุมชนมีบทบาทเข้าช่วยโรงเรียน และพัฒนาโรงเรียนด้วย เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว โรงเรียนจึงมีหน้าที่ในการพัฒนาชุมชน 3 ประการด้วยกันคือ

1. สอนและอบรมนักเรียน
2. สอนประชาชน
3. บริการชุมชน

นอกจากบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการพัฒนาชนบท ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น ชีรวัดน์ นิเจเนตร (2528 : 120 - 122) ยังได้เสนอแนะบทบาทหน้าที่ของครูในการพัฒนาชนบทไว้ดังนี้คือ

1. ในฐานะนักวิชาการท้องถิ่น สังคมถือว่าครูเป็นผู้มีความรู้ และควรจะได้ให้ความรู้แก่ประชากรในชนบทด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้เรื่องสภาพสังคม และอาชีพต่าง ๆ ในท้องถิ่น การจัดกิจกรรมเพื่อฝึกฝนให้คนในท้องถิ่นให้รู้จักคิด ตัดสินใจ และแก้ปัญหาของตนเองได้อย่างมีเหตุผล มีแบบแผน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร

2. ในฐานะผู้ร่วมปฏิบัติงาน ครูเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคมและชุมชน จึงควรจะได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นด้วยความเต็มใจ และเต็มความสามารถถึงแม้ว่ากิจกรรมนั้น ๆ ครูจะ ไม่มีส่วนในการริเริ่มก็ตาม

3. ในฐานะที่เป็นที่ปรึกษาของชุมชน บางครั้งครูไม่จำเป็นต้องลงมือปฏิบัติงานด้วยตนเอง เพียงแต่เป็นผู้คอยให้คำแนะนำแก่บุคคล ก็ถือว่าเป็นการเพียงพอทั้งนี้เพราะครูทำงานอยู่ในชุมชนตลอดเวลา และเป็นผู้มีการศึกษาดี มีความรู้มากกว่าสมาชิกอื่น ๆ ของชุมชน

4. ในฐานะนักนวัตกรรม ครูเป็นผู้ที่คุ้นเคย และรู้จักแหล่งวิทยาการต่าง ๆ มากกว่าบุคคลทั่วไป มีความรู้และเทคโนโลยีใหม่ทั้งในด้านวิชาการ และการพัฒนาต่าง ๆ ครูจึงเป็นผู้ที่จะนำเอาสิ่งประดิษฐ์หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาเผยแพร่แก่บุคคล

5. ในฐานะเป็นผู้ให้บริการแก่ชุมชน ครูเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนที่จะต้องตระหนักในบทบาทที่จะอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่โรงเรียนจะกระทำได้ออกหมู่บ้านหรือชุมชน เป็นต้นว่า การให้บริการอาคารสถานที่ การให้บริการยืมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

6. ในฐานะผู้ประสานงานระหว่างประชาชนกับหน่วยงานของรัฐ โดยกระทำตนเป็นสื่อกลางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่าย เช่น การติดต่อขอความช่วยเหลือหรือบริการของรัฐให้ขยายเข้าสู่หมู่บ้าน ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นวัสดุ วิชาการ งบประมาณ ข่าวสาร เป็นต้น

7. ในฐานะเฝ้ารวมกลุ่ม ชักชวนบุคคลที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน สนใจในเรื่องต่าง ๆ ที่แตกต่างกันมารวมกลุ่มกัน เพื่อการร่วมแรงร่วมใจ ในการแก้ปัญหาของหมู่บ้าน และชุมชน

8. ในฐานะผู้แก้ไขปัญหาของชุมชน เนื่องจากครูเป็นบุคคลที่ได้รับความเชื่อถือ และให้ความไว้วางใจจากบุคคลในหมู่บ้าน เป็นผู้ทราบเป้าหมาย และโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาล สามารถทำการติดต่อสื่อสารและขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้ ครูจึงได้รับการระดมในการแก้ปัญหาของหมู่บ้านเสมอ

9. ในฐานะผู้นำหรือตัวแทนแห่งการเปลี่ยนแปลง โดยเป็นผู้ที่จะพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติของบุคคลในหมู่บ้าน ให้รู้จักพัฒนาความเป็นอยู่ของตนเอง กล้าที่จะริเริ่มปรับปรุง สภาพความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น สามารถกระตุ้นและสนับสนุนให้บุคคลมีความเข้าใจและยอมรับโครงการใหม่ ๆ

สุบรรณ จันทบุตร และคนอื่นๆ (2528 : 69) ได้กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของครู ในการพัฒนาบทบาทเนื่องจากธรรมชาติของครู อาจารย์ ผู้ปฏิบัติงานอยู่ตามโรงเรียนใน ชนบทนั้นเป็นผู้มีคุณวุฒิ สามารถแสดงบทบาทสืบทอดวิทยาการใหม่ ๆ และความดีงาม ความ ถูกต้องให้แก่เยาวชนและส่งผ่านไปยังหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี ครูในชนบทเปรียบเสมือนสมอง หรือสติปัญญาของหมู่บ้าน โรงเรียนจะเป็นแกนสำคัญในการพัฒนาหมู่บ้านได้ โดยครูจะต้อง สร้างสรรค์ให้โรงเรียนมีคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น ให้โรงเรียนเป็นของประชาชน และเป็นศูนย์กลาง ในการพัฒนาต่าง ๆ ของหมู่บ้านให้ชาวบ้านไม่รู้สึกรู้ว่า โรงเรียนเป็นของหลวง เป็นของครู แต่เป็นองค์กรหนึ่งของหมู่บ้านเป็นโรงเรียนของหมู่บ้าน ซึ่งชาวบ้านจะต้องรับ ผลิตชอบในการบำรุงรักษา รับผิดชอบในความเจริญ ความเสื่อม โดยมีครูเป็นผู้ประสาน และ เป็นผู้นำโรงเรียนให้ เป็นที่พึ่งทางปัญญาของประชาชน โรงเรียนมีหน้าที่ให้การศึกษาแก่ เยาวชนในวัยเรียนและให้บริการในด้านความรู้ และ วิทยาการแก่ประชาชนในหมู่บ้าน โดย การนำทางของครู โรงเรียนเป็นที่ ๆ จัดการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม ถ้าจะเปรียบก็คือ ตัวคน คือ หมู่บ้านซึ่งเปรียบเสมือนหัวใจที่จะให้มีชีวิตวิญญาณ โรงเรียนเปรียบเสมือนสมอง ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายจะขาดส่วนใดส่วนหนึ่ง ไปก็จะกระทบกระเทือนต่อร่างกายทั้งหมด

สรุปแล้วโรงเรียนประถมศึกษาที่กระจายอยู่ตามหมู่บ้านในชนบท มีบทบาทสำคัญ มากต่อการเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน โดยมีครูซึ่งเป็นตัวแทนของโรงเรียน เป็นผู้ร่วมในการ ปฏิบัติ ที่จะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ให้กับชุมชนนั้น ๆ โดยมีการร่วมมือกันระหว่าง บ้านและโรงเรียน นอกจากนี้โรงเรียนยังต้องร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่ร่วมกันรับผิดชอบ ในการพัฒนาชุมชนไม่ว่าในด้านวิชาการ วิชาชีพหรือด้านอื่น ๆ ในการให้ความช่วยเหลือแก่ ประชาชนโดยตรง ทั้งนี้เพื่อที่จะทำให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชนบทอย่างแท้จริง

บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

ในปี พ.ศ. 2523 ได้มีการออกระเบียบของคณะกรรมการการศึกษาแห่ง ชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ให้มีการรวมโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตอำเภอหรือกิ่งอำเภอ เข้าเป็นกลุ่มโรงเรียน ตามสภาพพื้นที่ด้านภูมิศาสตร์ หรือตามความสะดวกด้านการคมนาคม กลุ่มโรงเรียนหนึ่งให้มี โรงเรียน 7 - 10 โรงเรียน เพื่อร่วมมือกันทำงานช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยรับผิดชอบ งานการบริหารงานใน 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานอาคารสถานที่ งานกิจการนักเรียน งานธุรการการเงิน งานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2526 : 182 - 183) สำหรับการบริหารกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นการบริหารงานโดยองค์คณะบุคคลในรูปคณะกรรมการ ซึ่งเรียกว่าคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ กำหนดหลักการที่สำคัญในการบริหารงานกลุ่มโรงเรียนไว้ 3 ประการคือ

1. ร่วมกันรับผิดชอบ และการดำเนินงานในลักษณะมีการยอมรับ ความคิดเห็นซึ่งกันและกันตามหลักประชาธิปไตย

2. จัดทำแผนบริหารงาน และโครงการทำขึ้นเพื่อเสนอของบประมาณเพิ่มขึ้น และเป็นการจัดทำเพื่อหาแนวทางปรับปรุงประสิทธิภาพ การดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียน โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา ความต้องการ และการนำทรัพยากรเท่าที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้ในทางที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. พิจารณาปริมาณงานและคุณภาพของงาน การจัดทำแผนบริการของกลุ่มโรงเรียน ควรพิจารณาถึงความเหมาะสมกับทรัพยากร และความเป็นไปได้ของแผนตลอดจนความพร้อมและความสามารถของบุคลากรในกลุ่มโรงเรียนเพราะความสำเร็จของแผนอยู่ที่การสามารถปฏิบัติตามแผนได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2527 : บทนำ)

ต่อมาในปี 2534 ได้มีการแก้ไขและปรับปรุงระเบียบคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ประถมศึกษา และได้มีการประกาศใช้ระเบียบคณะกรรมการประถมศึกษาว่าด้วยกลุ่มโรงเรียน ประถมศึกษา พ.ศ. 2534 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2534 : 31 - 39) ซึ่งมีสาระดังนี้ คือ ให้จัดตั้งกลุ่มโรงเรียนภายใต้ความรับผิดชอบของ สำนักงานการศึกษาอำเภอเข้าเป็นกลุ่มโรงเรียน เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันระหว่าง โรงเรียนภายในกลุ่มในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสามารถใช้ทรัพยากร ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้วิธีการรวมกลุ่มตาม

สภาพพื้นที่ภูมิศาสตร์หรือความสะดวกของการคมนาคมในท้องถิ่น กลุ่มโรงเรียนต้องจัดให้โรงเรียนในกลุ่มร่วมมือสนับสนุนในด้านวัสดุ อุปกรณ์ กำลังงาน กำลังความคิด โดยกลุ่มหนึ่งมีไม่น้อยกว่า 7 โรงเรียน แต่ไม่เกิน 10 โรงเรียน แต่ถ้าเป็นกรณีที่มีความจำเป็นจะเสนอให้จัดตั้งกลุ่มให้น้อยกว่าและมากกว่านี้ได้ โดยให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจะพิจารณาอนุมัติเป็นกรณีพิเศษ

โครงสร้างกลุ่มประกอบไปด้วยคณะกรรมการกลุ่ม โดยมีผู้บริหารโรงเรียนภายในกลุ่มเป็นกรรมการกลุ่มโดยตำแหน่ง และครูผู้สอนภายในกลุ่มที่ได้รับเลือกจากครูภายในกลุ่มจำนวนกึ่งหนึ่งของโรงเรียนภายในกลุ่ม ถ้ามีเศษให้เพิ่มได้อีกหนึ่งคน การบริหารงานของกลุ่มจะอยู่ในรูปคณะกรรมการ ซึ่งมีประธานกลุ่มเป็นหัวหน้าคณะทำงาน ซึ่งได้รับการคัดเลือกมาจากคณะกรรมการโดยตำแหน่ง นอกจากนี้ยังมีผู้ร่วมในการทำงานของกลุ่มอีกแต่จะเป็นไปทางด้านการปฏิบัติงานร่วมกับกลุ่ม โดยจะร่วมสนับสนุนงานด้านวิชาการเป็นหลักให้กับกลุ่ม คือ ครูวิชาการกลุ่ม และครูวิชาการประจำศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้งคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูวิชาการกลุ่มอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปีการศึกษา

หน้าที่ของกลุ่มโรงเรียน มีดังนี้ คือ

1. ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการพัฒนางานด้านวิชาการ ในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ
2. ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการพัฒนากระบวนการเทคนิค และวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน
3. ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการพัฒนาบุคลากร ด้านวิชาการทุกกลุ่มประสบการณ์
4. ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการให้มีการประสานงานการใช้ทรัพยากรคน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ อย่างมีประสิทธิภาพ
5. ประเมินและรายงานผลการดำเนินงาน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกลุ่มโรงเรียน

สำหรับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน มีดังนี้ คือ

1. พิจารณาให้ความเห็นชอบ แผนงาน และโครงการของกลุ่มโรงเรียน

2. กำหนดแนวทางการใช้ทรัพยากรร่วมกันของโรงเรียนภายในกลุ่ม
3. กำหนดแนวทางเพื่อประสานการดำเนินการด้านวิชาการ และการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ของโรงเรียนในกลุ่ม และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. ให้ความช่วยเหลือ การปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และโรงเรียนตามแผนงานและ โครงการของกลุ่มโรงเรียน และตามแนวปฏิบัติอื่น ๆ ที่คณะกรรมการกลุ่มกำหนด
5. กำหนดหลักเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานในหน้าที่ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับหลักเกณฑ์ระเบียบ และกฎหมายอื่น ๆ
6. นิยามแต่งตั้งคนทำงาน ในการพัฒนาการเรียนการสอน ของกลุ่มโรงเรียนตามความจำเป็น
7. ประเมินผลรายงาน ผลการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนต่อหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

8. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ส่วนบทบาทและหน้าที่ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนนั้นกำหนดไว้ว่าในกลุ่มโรงเรียนหนึ่ง ๆ จะต้องจัดให้มีครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจำนวนไม่น้อยกว่า หก คน โดยแยกตามกลุ่มประสบการณ์กลุ่มละ 1 คน ประกอบไปด้วย กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ 1 คน กลุ่มทักษะภาษาไทย 1 คน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 1 คน กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ 1 คน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย 1 คน กลุ่มประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษ) 1 คน โดยให้คณะกรรมการกลุ่มเป็นผู้สรรหาครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการสอนเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นที่ยอมรับ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งครูวิชาการกลุ่มมีหน้าที่ปฏิบัติการสอนและพัฒนาการสอนในกลุ่มประสบการณ์ตนรับผิดชอบให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูภายในกลุ่มโรงเรียน และมีหน้าที่ปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. ร่วมปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนของกลุ่มโรงเรียน
2. ให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการกลุ่มในการพิจารณาแนวทางพัฒนาทางวิชาการ
3. เป็นวิทยากรด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียน
4. ปฏิบัติงานวิชาการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกลุ่มมอบหมาย

สรุปได้ว่า กลุ่มโรงเรียนมีบทบาทที่สำคัญเป็นอย่างมากต่อการดำเนินงานของโรงเรียนภายในกลุ่ม เนื่องจากคณะกรรมการกลุ่มซึ่งประกอบไปด้วยผู้บริหารโรงเรียนภายในกลุ่มเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการที่ได้จากการเลือกตั้งจากครูผู้สอนทำงานโดยร่วมกันวางแผนการดำเนินงานตลอดจนประสานงานช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังมีครูวิชาการกลุ่ม ได้เข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ภายในกลุ่มโรงเรียน โดยเฉพาะเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลืองานด้านวิชาการ ตลอดจนให้คำแนะนำด้านต่าง ๆ ทางวิชาการ แก่ คณะกรรมการกลุ่ม เพื่อให้การปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

เอนก นาคะบุตร (2524 : 31) ได้กล่าวถึง แนวทางการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาโดยสรุปได้ว่า ระเบียบคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา 2523 ได้กำหนดงานของกลุ่มโรงเรียนเพื่อบริการชุมชนในการบริหารและความล้มเหลวในด้านวิชาการ ส่วนเป้าหมายอีกด้านหนึ่งก็คือ เพื่อให้โรงเรียนเป็นแหล่งบริการและพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นการเริ่มต้นของความพยายามที่จะหาแนวทาง และแนวคิดให้ระบบกลุ่มโรงเรียนได้มีส่วนสัมพันธ์กับการจัดการศึกษาออกโรงเรียนตั้งหน้าที่ของกลุ่มโรงเรียนข้อ 4 กล่าวว่า ส่งเสริมสนับสนุนและการดำเนินการให้มีการประสานงานการใช้ทรัพยากร คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 36)

จากแนวคิดที่ เอนก นาคะบุตร เสนอไว้ข้างต้นจะเห็นว่า กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา นั้น ควรจะมีความสัมพันธ์กับชุมชนและเป็นแหล่งบริการตลอดจนพัฒนาชุมชนด้วย สำหรับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนนั้น ได้มีผู้เสนอแนะวิธีการไว้ ดังต่อไปนี้ คือ

เจษฎา เข้มประเสริฐ (2526 : 42 - 43) กล่าวว่า การที่โรงเรียนได้ให้บริการต่าง ๆ แก่ชุมชนนั้น นับได้ว่าเป็นการสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่น ซึ่งสามารถทำได้ดังนี้คือ

1. จัดให้มีคณะกรรมการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนจากการเลือกตั้งโดยประชาชน
2. เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้อาคารเรียน สถานที่ของโรงเรียนนอกเวลาเรียน หรือวันหยุดเพื่อบริการทางการศึกษา การประชุมหรือจัดงานพิธีต่าง ๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมของชุมชน
3. ด้านวัฒนธรรม จัดทำประวัติท้องถิ่น บุคคลสำคัญ ประเพณี นิทานและเพลงพื้นเมือง จัดพิพิธภัณฑ์ นิทรรศการ ศิลปกรรมท้องถิ่น จัดดนตรีการละเล่นพื้นบ้านและจัดบริการอุปกรณ์ในพิธีต่าง ๆ
4. ด้านนันทนาการ เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้อาคารสถานที่ และอุปกรณ์ในการเล่นกีฬา จัดสถานที่พักผ่อน สนามเด็กเล่น และให้ชุมชนได้ใช้สถานที่ของโรงเรียนในการจัดงานต่าง ๆ
5. ด้านเผยแพร่ข่าวสาร จัดทำป้ายประกาศข่าวไปยังชุมชนโดยผ่านนักเรียนจัดทำเอกสารเผยแพร่ จัดการประชุมชี้แจง

สุพินญา ชีระกุล (2521 : 49 - 50) ได้กล่าวถึง รายการที่โรงเรียนเปิดบริการชุมชนไว้ว่า

1. อาคารสถานที่โรงเรียน เป็นสถานที่ให้บริการแก่นักเรียนเป็นจำนวนมากอยู่แล้ว โรงเรียนจึงเหมาะสมสำหรับกิจกรรมที่มีคนจำนวนมากด้วย ดังนั้นหากชุมชนซึ่งอาจเป็นครอบครัว หรือหมู่บ้านก็ตามจะจัดกิจกรรมที่มีคนร่วมงานจำนวนมาก จะขอใช้อาคารของโรงเรียน โรงเรียนจะต้องอำนวยความสะดวกให้เป็นอย่างดี
2. เครื่องใช้ ได้แก่ เครื่องใช้ที่ยกเคลื่อนที่ได้ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ฯลฯ ซึ่งโรงเรียนมีอยู่แล้ว สามารถนำมาใช้เพื่อกิจกรรมของชุมชน ครอบครัวหรือหมู่บ้านอาจมาขอยืมใช้ โรงเรียนควรจะเอื้ออำนวยความสะดวกที่ว่างไว้
3. ความรู้ เป็นบริการเพื่อพัฒนาความคิดและความรู้ ตลอดจนสติปัญญาของชุมชน โรงเรียนควรมีรายการประเภทให้ความรู้ เช่น รายการบรรยายธรรม การบรรยายเกี่ยวกับการปกครอง การบรรยายเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น นอกจากนี้บางโรงเรียนมีหน่วยงานที่เกี่ยวกับอาชีพและความเป็นอย่างของชุมชนอยู่ เช่น มีหมวดวิชาการเกษตร หมวดวิชาสหกรณ์ศาสตร์ หมวดวิชาเหล่านี้อาจจัดกิจกรรมชุมชนขึ้นได้ เช่น โครงการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ ฯลฯ เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และให้ความรู้เพิ่มเติมในอาชีพที่มีอยู่

สรุปได้ว่า โรงเรียนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ ด้านนันทนาการ ด้านการกีฬา และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ดังนั้นกลุ่มโรงเรียนจึงเป็นที่รวมของโรงเรียนทุกโรงเรียนภายในกลุ่ม จึงควรให้ความสำคัญต่อการบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนที่มีต่อชุมชนด้วย

แนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน

บทบาทของโรงเรียนในการจัดการศึกษาให้แก่คนในชุมชนนั้นจะต้องคำนึงถึงอาชีพส่วนใหญ่ของคนในชุมชนนั้น เพื่อจะได้จัดหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ในการดำเนินการในเรื่องนี้ผู้บริหารโรงเรียนและบุคคลในชุมชนจะต้องร่วมมือกันในเรื่องต่อไปนี้ คือ 1. การวางแผนโครงการที่จะแก้ปัญหาในชุมชนร่วมกัน 2. ตัดสินใจที่จะแก้ปัญหาาร่วมกัน 3. ทำงานร่วมกัน (เจษฎา แห้วประเสริฐ, 2526 : 42) จากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานของโรงเรียนส่วนใหญ่ยังเป็นไปตามความคิดเห็นของครูใหญ่มากกว่าตามเสียงส่วนมาก ด้วยเหตุนี้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงขึ้นอยู่กับตัวผู้บริหาร ถ้าผู้บริหารเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เข้ากับชุมชนได้ โรงเรียนก็จะได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี แต่ถ้าผู้บริหารไม่สนใจที่จะรับความช่วยเหลือจากชุมชน หรือมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีหน้าที่สอนนักเรียนเพียงอย่างเดียวไม่จำเป็นต้องบริการชุมชน โอกาสที่โรงเรียนจะสัมพันธ์กับชุมชนก็ เป็นไปไม่ได้ยาก ดังนั้น โอกาสที่โรงเรียนจะสัมพันธ์กับชุมชนหรือสังคมได้ 3 ประการ คือ 1. การให้บริการศึกษาแก่ชุมชน 2. การให้บริการทรัพยากรต่าง ๆ แก่ชุมชน 3. การร่วมมือทำกิจกรรมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

หลักการอันนี้สอดคล้องตรงกับความคิดเห็นของสตูปลั (Stoops, 1975) ซึ่งได้สรุปหลักสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 5 ประการ คือ

1. ต้องมีการรับและการให้ข่าวสารต่อชุมชน บุคลากรในโรงเรียนจะต้องทราบความเป็นไปของชุมชน และขณะเดียวกันโรงเรียนก็ต้องแถลงให้ประชาชนทราบถึงปัญหาและวิธีการดำเนินงานของโรงเรียนด้วย

2. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จะได้ผลอยู่ที่วิธีการใช้วิธีการหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน

3. ต้องพยายามทำให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียนมากที่สุด
4. งานที่จัดทำนั้น ควรเป็นงานที่ทำอย่างต่อเนื่อง
5. โรงเรียนควรให้ข้อมูลที่น่าสนใจต่อการเข้าใจและสอดคล้องกับสถานการณ์

ปัจจุบัน

คินเดร็ด (เจษฎา แซ่มประเสริฐ. 2526 : 43 ; อ้างอิงมาจาก Kindred. 1976) ได้เสนอแนะแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยเสนอแนะออกมาในรูปของการจัดประชาสัมพันธ์โรงเรียน (Public Relations for School) หลักการของคินเดร็ดมีดังนี้คือ

1. ต้องดำเนินการด้วยความบริสุทธิ์ใจ (Integrity) หมายความว่า การสร้างความสัมพันธ์ต้องทำอย่างตรงไปตรงมา และเชื่อถือได้
 2. ต้องดำเนินการด้วยความต่อเนื่อง (Continuity) หมายความว่า การสร้างความสัมพันธ์ต้องสร้างให้ครอบคลุมงานทุกด้านของโรงเรียนไม่ใช่ว่าจะสร้างแต่เพียงด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ
 3. ต้องดำเนินการด้วยความเรียบง่าย (Coverage) หมายความว่า การสร้างความสัมพันธ์ต้องดำเนินการโดยใช้ภาษาและวิธีการที่ง่ายแก่การเข้าใจ
 4. ต้องดำเนินการด้วยการสร้างสรรค์ (Constructiveness) หมายความว่า การสร้างความสัมพันธ์ต้องออกมาในรูปของการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน
 5. ต้องดำเนินการด้วยการรู้จักปรับตัวเข้าหากัน (Adaptability) หมายความว่า การสร้างความสัมพันธ์ต้องปรับทุกสิ่งทุกอย่างให้เข้ากับสภาพของชุมชนให้ได้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใด
 6. ต้องดำเนินการด้วยความยืดหยุ่น (Flexibility) หมายความว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์จะต้องยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงได้ไปตามกาลสมัย
- ซัมซัน (Sumption. 1966) ได้เสนอแนะในการดำเนินการเพื่อให้โรงเรียนมีความสัมพันธ์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความเชื่อและศรัทธาในหลักใหญ่ ๆ 4 ประการ คือ

1. โรงเรียนรัฐบาลได้มาจากการลงทุนของประชาชน ดังนั้น โรงเรียนรัฐบาลจึงต้องตอบสนองประชาชนในเรื่องต่อไปนี้

1.1 โรงเรียนรัฐบาลเป็นของประชาชนทุกคน กลุ่มใด บุคคลใด จะมาครอบงำหรือหาผลประโยชน์เฉพาะตนหรือกลุ่มไม่ได้

1.2 โรงเรียนรัฐบาลควรสนองต่อทุก ๆ คน โรงเรียนต้องสนองความต้องการเอื้อกับคนที่แตกต่างในแต่ละด้าน

1.3 วัตถุประสงค์ของโรงเรียนรัฐบาลเป็นวัตถุประสงค์ของมหาชน

1.4 โรงเรียนพึงใช้และจัดหาแหล่งวิชาการ ทั้งที่เป็นบุคคลและวัสดุเพื่อผลประโยชน์สูงสุดทางการศึกษา

1.5 โรงเรียนควรร่วมมือกับองค์การและสถาบันอื่น ๆ ของชุมชน

2. การมุ่งไว้ซึ่งเสรีภาพทางวิชาการและความคิดในการเรียนรู้ เพื่อค้นหาความจริง โรงเรียนต้องมีหน้าที่ในการประกันเสรีภาพในการเรียนรู้ ซึ่งมีหลักการที่พึงตระหนัก คือ

2.1 หน้าที่ของโรงเรียนนั้นกว้างขวางเกินขอบเขตของชุมชน ชุมชนพึงตระหนักว่าโรงเรียนเป็นสถาบันที่สงวนรักษาความเป็นประชาธิปไตยเอาไว้ในสังคม

2.2 หากเป็นไปได้โรงเรียนแต่ละท้องถิ่นควรเป็นอิสระ เพื่อให้บริการการเรียนรู้อย่างเต็มที่

2.3 การให้เหตุผลที่อาศัยปัญหา และการสืบค้นอย่างเสรีภาพนั้น เป็นหนทางแก้ไขปัญหาย่างดีในสังคม

2.4 ผลประโยชน์ของชุมชน หมายถึง ผลประโยชน์ของประชาธิปไตย

2.5 โรงเรียนมีหน้าที่ในการช่วยพัฒนาคุณค่าชีวิตในชุมชน

2.6 ประชาชนในชุมชนมีสิทธิในการคัดค้าน แสดงออก และวิพากษ์วิจารณ์โรงเรียนได้

3. ในการที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการศึกษาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน โดยชุมชนได้เน้นควรมีหลักการดังนี้

3.1 ควรมีการร่วมมือระหว่างนักวิชาการ และประชาชนในการพัฒนาโรงเรียน

3.2 นโยบายการศึกษาควรจะมาจากการกำหนดของประชาชน

3.3 ประชาชนควรจะมีส่วนร่วมกับการศึกษาในทุกระดับ

3.4 การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อโรงเรียนจะต้องกระจายไปอย่างทั่วถึง

3.5 การมีส่วนร่วมต้องสอดคล้องกับท้องถิ่นนั้น

4. นอกจากนี้ความจำเป็นในการติดต่อสื่อสารสองทาง คือ

- 4.1 การติดต่อสื่อสารที่ดีนั้น ต้องอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
- 4.2 การติดต่อสื่อสารที่ดีต้องกระจายไปให้ถึงผู้รับมากที่สุด คือ กลุ่มประชากรในชุมชน
- 4.3 การติดต่อสื่อสารต้องกระจายไปยังบุคลากรในโรงเรียนและประชาชนทั่วไป
- 4.4 การติดต่อสื่อสารต้องต่อเนื่องกันคือต้องติดต่ออยู่ตลอดเวลาไม่ขาดหายไป

วิทยุ ละคร (3526 : 339) กล่าวว่า ในการเริ่มต้นสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นโรงเรียนจะต้องเป็นฝ่ายริเริ่มที่จะเข้าหาชุมชนก่อน ผู้มีหน้าที่และบทบาทหน้าที่โดยตรงของโรงเรียนก็คือ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และคณะครูและบุคคลภายในโรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์ทำได้โดย การเข้าไปมีส่วนร่วมช่วยเหลือในกิจกรรมต่าง ๆ ของท้องถิ่น ทั้งที่เป็นกิจกรรมทั่วไป กิจกรรมทางศาสนาและกิจกรรมประเพณี การจัดสิ่งพิมพ์ เอกสารต่าง ๆ ของโรงเรียน การบริการอุปกรณ์วัสดุทัศนศึกษา ตลอดจนจัดโปรแกรมต่าง ๆ ทั้งในด้านการศึกษาอาชีพ และการพักผ่อนหย่อนใจ ให้แก่ประชาชนในชุมชน

สรุปจากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จะเห็นว่า กลุ่มโรงเรียนจะต้องสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นนั้น ๆ เนื่องจากโรงเรียนและชุมชนต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน จะแยกออกจากกันไม่ได้ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทำได้หลายวิธี โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในหลายรูปแบบ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อบริการชุมชนนั่นเอง กิจกรรมที่จักรกระทำนั้นพอสรุปออกมาได้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านวิชาการและวิชาชีพ 2. ด้านกีฬาและนันทนาการ 3. ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน 5. ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น 6. ด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร 7. ด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนา ต่าง ๆ

บทบาทของโรงเรียนกับการพัฒนาชุมชน

การจัดโรงเรียนเพื่อให้เป็นศูนย์กลางให้การพัฒนาชุมชนนั้น คือ โรงเรียนที่ยึดถือชุมชนเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในทางราชการเรียกว่าโรงเรียนชุมชน (Community School) โรงเรียนชุมชนยังทำหน้าที่ให้บริการด้านอื่น ๆ และเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชนอีกด้วย เช่น การอบรมความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ การจัดการบ้านการเรือน โภชนศึกษา การรักษาสภาพอนามัย การปกครองท้องถิ่น และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น เป็นต้น กู๊ด (ศิริวัฒน์ นิเจนตร, 2528 : 113 ; อ้างอิงมาจาก Good, 1959) ได้ให้นิยามความหมายของโรงเรียนชุมชนไว้ในพจนานุกรมศัพท์ทางการศึกษาว่า เป็นโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตในชุมชนอย่างใกล้ชิด พยายามให้บริการชุมชนทั้งในด้านภาษาและเป็นศูนย์กลางที่ประชาชนจะใช้เป็นแหล่งจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน รวมทั้งมีการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านการเรียนการสอน

ส่วนองค์การยูเนสโก (ศิริวัฒน์ นิเจนตร, 2528 : 113) อธิบายลักษณะของโรงเรียนชุมชนไว้ว่า เป็นสถาบันซึ่งประชาชนในชุมชนมีการกระทำที่ร่วมกัน ในการส่งเสริมความเจริญของงามให้แก่เด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่ ให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของบ้านเมือง โดยทำหน้าที่ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความต้องการของชุมชนและการตอบสนองความต้องการดังกล่าวอย่างมีแบบแผนและต่อเนื่องกันไป

จากนิยามดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่า โรงเรียนชุมชนสามารถมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนโดยตรง ทั้งนี้เพราะนอกจากจะทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัย และทุกอาชีพแล้ว ยังเป็นโรงเรียนที่จัดขึ้นโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชุมชนเป็นใหญ่ มีการจัดบริการด้านต่าง ๆ ให้ประชาชนเข้ามาใช้ประโยชน์ เช่น ห้องสมุด โรงฝึกงาน หอประชุม ฯลฯ มีการสำรวจความต้องการและศึกษาปัญหาของคนในชุมชนเพื่อร่วมกันหาทางแก้ไขและพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิมในทุกด้าน

ในด้านความมุ่งหมายของโรงเรียนชุมชนนั้นปัจจุบันมีเป้าหมายที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในทุกด้าน สถาบันการศึกษาจึงไม่ได้มีหน้าที่แต่เพียงให้ความรู้ทางวิชาการแก่เด็กเท่านั้นแต่ยังต้องรับผิดชอบต่อสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนทุกคนในชุมชนนั้นด้วย จุดมุ่งหมายในการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชน จึงมีอยู่หลายประการด้วยกัน คือ

1. เพื่อถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีให้แก่สมาชิกทุกคนในชุมชน โดยเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ทั้งในด้านวิชาการและการประกอบอาชีพของคนในชุมชนนั้น

2. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้ร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนของตนและมีส่วนรับผิดชอบในการสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่น โดยการกระตุ้นให้มีการศึกษาและสำรวจชุมชน การวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน ด้วยความร่วมมือกันระหว่างหน่วยราชการและประชาชนในท้องถิ่น

3. เพื่อยกระดับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมด้านต่าง ๆ เช่น การฝึกอาชีพ การกระตุ้น ให้ประชาชนปฏิบัติตามหลักสุขนามัย การให้ความรู้ด้านการเกษตร หัตถกรรม อุตสาหกรรมในครัวเรือน นันทนาการ เป็นต้น

4. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนหลักการประชาธิปไตย ให้เด็กและผู้ใหญ่รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการปรับปรุง โรงเรียนและท้องถิ่นของตน ให้ประชาชนมีความศรัทธาต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตยและนำหลักประชาธิปไตยมาใช้ในชีวิตประจำวันของตน

5. เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้นำให้แก่ชุมชน โดยให้ครูได้พัฒนาความสามารถของคนร่วมกับผู้นำอื่น ๆ ในชุมชน เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่น

6. เพื่อบุคลากรและทรัพยากรที่มีอยู่ในโรงเรียนและชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ในการพัฒนาชุมชน

ลักษณะสำคัญของโรงเรียนชุมชน จัดตั้งขึ้นเพื่อประชาชนทุกเพศทุกวัย มิใช่สอนเฉพาะเด็กในวัยเรียนอย่างเดียว แต่ต้องทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่ผู้ใหญ่ที่พ้นวัยเรียนทั้งในด้านความรู้พื้นฐานและทักษะในการประกอบอาชีพ รวมทั้งต้องจัดกิจกรรมและบริการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน โดยมีเป้าหมายสุดท้ายคือ การปรับปรุงชีวิตและความเป็นอยู่ของทุกคนให้ดีขึ้น โรงเรียนชุมชนจึงมีลักษณะที่แตกต่างไปจากโรงเรียนโดยทั่ว ๆ ไป หลายประการ ทั้งในแง่ของการดำเนินงานหลักสูตร ครู และกิจกรรมของโรงเรียน

การดำเนินงานของโรงเรียน โรงเรียนชุมชนต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งครูอาจารย์ ผู้ปกครอง บุคลากรในชุมชน และตัวผู้เรียนเอง วิธีการดำเนินงานก็มักจะ

ใช้กระบวนการประชาธิปไตย โดยการเลือกตั้งคณะกรรมการโรงเรียน (School Board) ขึ้นมาจากบุคคลทุกฝ่ายในชุมชน เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายและบริหารงานของโรงเรียน มีการแบ่งงานกันทำตามความสามารถของแต่ละคน การตัดสินใจพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน ใช้วิธีการที่มีระบบและแบบแผน กล่าวคือ มีการตั้งจุดมุ่งหมายร่วมกัน วางแผนงาน และจัดโครงการต่าง ๆ ร่วมกัน ช่วยกันดำเนินงานและสรุปผลหรือประเมินผลงาร่วมกัน เพื่อหาทางส่งเสริมและปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไป นอกจากนี้จะมีคณะกรรมการโรงเรียนเพื่อดำเนินงานด้านต่าง ๆ แล้ว อาจมีการจัดตั้งสมาคมครู-ผู้ปกครองขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนและชุมชนอีกด้วย

สำหรับแนวทางในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียน แต่ละโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นในแต่ละชุมชนนั้น ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชนอย่างเต็มที่ เพราะอย่างน้อยก็มีสถานที่ตั้งอยู่ในชุมชนนั้น และนักเรียนที่เข้ามาศึกษาเล่าเรียนส่วนใหญ่ก็เป็นเด็กที่อยู่ในท้องถิ่น การกำหนดบทบาทและหน้าที่ของโรงเรียนในการพัฒนาชุมชนนั้น มีอยู่หลายแนวทาง แล้วแต่ความพร้อมของโรงเรียนและสภาพความต้องการของท้องถิ่น โดยทั่วไปแล้วโรงเรียนสามารถมีบทบาทได้สองทาง คือ

บทบาทโดยทางอ้อม โดยให้นักเรียนเป็นตัวเชื่อมโยงหรือเป็นสื่อกลางระหว่างบ้านกับโรงเรียน กล่าวคือ เด็กจะนำความรู้ ความคิด และทัศนคติต่าง ๆ ที่ได้รับจากโรงเรียนไปถ่ายทอดให้กับผู้ปกครองของตน โรงเรียนมีเป้าหมายและวิธีการในการพัฒนาชุมชนอย่างไรก็ถ่ายทอดและฝึกฝนให้นักเรียนปฏิบัติจนเคยชินแล้วนำไปใช้ที่บ้าน เมื่อผู้ปกครองเห็นดีเห็นงามหรือรู้ว่ามิประโยชน์ก็จะปฏิบัติตามหรือเผยแพร่ต่อ ๆ กันไป เช่น โรงเรียนสอนให้เด็กทำบุญหมักรวม เกิดความชำนาญและนำไปทำต่อที่บ้าน ผู้ปกครองอาจจะสังเกตและสอบถามจากบุตรหลาน เมื่อเห็นคุณค่าและประโยชน์ของบุญหมัก ก็จะทดลองทำตามเป็นต้น

บทบาทโดยตรง เป็นการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนดังกล่าวมาแล้ว โดยให้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนอย่างทั่วถึงทั้งกิจกรรมในหลักสูตรและกิจกรรมที่สนองความต้องการของชุมชน เช่น การที่โรงเรียนร่วมมือกับบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ทำการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของคนในชุมชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวางแผนหรือดำเนินโครงการเพื่อแก้ปัญหาขึ้น การร่วมมือกับสถานประกอบการหรือหน่วยธุรกิจ

ในการฝึกอาชีพแก่เยาวชน การติดต่อประสานงานกับคนในชุมชน และหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างสาธารณสมบัติ การเผยแพร่ความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ เพื่อให้คนในชุมชน นำไปใช้ในการปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น โดยยึดหลักเกณฑ์ที่ว่า ให้ประชาชนรู้จักช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุด ใฝ่เรียนหรือครู เพียงแต่ให้ข้อคิด คำแนะนำ และเข้าร่วมในกิจกรรมเพื่อการพัฒนาชุมชน เมื่อมีความจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น

ในด้านบทบาทของครูกับการพัฒนาชุมชนนั้น ครูได้ชื่อว่าเป็นปราชญ์บุคคลเพราะนอกจากจะสอนวิชาการต่าง ๆ ให้แก่ลูกศิษย์ด้วยความสมัครใจแล้ว ยังมีจิตใจเปี่ยมด้วยคุณธรรมและจรรยาเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนทั่วไป แต่จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว ทำให้ครูมีฐานะเป็นเพียงผู้ฝึกสอนในสถานศึกษาระดับและประเภทต่าง ๆ ถึงกระนั้นก็ตาม ครูก็ยังเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ มากกว่าประชาชนในชุมชน ในสายตาของชาวบ้านครูยังอยู่ในฐานะที่ปรึกษาคอยแนะนำและช่วยแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ให้เขาได้ตลอดเวลา โดยปกติภารกิจหลักของครู คือ การอบรมสั่งสอนหรือถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป แต่ในปัจจุบันนี้ ได้มีการปรับบทบาทและหน้าที่ของโรงเรียนให้มีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชนหรือให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ครูซึ่งเป็นบุคลากรหลักของโรงเรียนจึงต้องปรับปรุงบทบาทของตนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวด้วย บทบาทของครูในการพัฒนาชุมชน จึงประมวลได้ดังนี้

1. เป็นนักการศึกษา (Educator) คือ เป็นผู้ให้ความรู้แก่ชาวบ้านโดยเฉพาะความรู้เรื่องสภาพสังคมและอาชีพต่าง ๆ ในท้องถิ่น การฝึกให้ประชาชนรู้จักคิด รู้จักตัดสินใจ และแก้ปัญหาของตนอย่างมีเหตุผลและมีระบบแบบแผน รวมทั้งรู้จักแสวงหาข่าวสารหรือข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและชุมชน

2. เป็นผู้ร่วมปฏิบัติงาน (Co-Worker) ในฐานะที่ครูเป็นสมาชิกคนหนึ่งในชุมชน ครูก็ต้องเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นอย่างเต็มกำลังความสามารถ เช่นเดียวกับสมาชิกคนอื่น ๆ แม้ว่าครูจะมีได้เป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมนั้น ๆ ด้วยตนเอง

3. เป็นที่ปรึกษาของชุมชน (Adviser) หมายถึง การที่ครูไม่ได้เป็นผู้ลงมือทำงานพัฒนาโดยตรง แต่ทำตนเป็นที่ปรึกษาโดยให้คำแนะนำแก่ชาวบ้านในเรื่องต่าง ๆ เนื่องจากครูเป็นผู้ที่ทำงานอยู่ในชุมชนเกือบตลอดเวลาและมีการศึกษาดีกว่าคนอื่น ๆ เมื่อประชาชนมีปัญหายุ่งยากทั้งในเรื่องส่วนตัวและการงานก็มักจะมาปรึกษาหารือกับครู แม้แต่การที่ชุมชนจะจัดกิจกรรมใด ๆ ขึ้นก็จะต้องให้ครูเป็นที่ปรึกษาเสมอ

4. เป็นนักนวัตกรรม (Innovator) กล่าวคือ ครูเป็นผู้ที่คุ้นเคยกับแหล่งวิทยาการต่าง ๆ มากกว่าประชาชนทั่วไป สามารถรับรู้และแสวงหาความรู้หรือเทคนิคใหม่ ๆ ทั้งในด้านวิชาการและงานพัฒนาต่าง ๆ จึงเป็นผู้ที่จะนำเอาสิ่งประดิษฐ์หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ รวมทั้งแนวทางการปฏิบัติใหม่ ๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาเผยแพร่แก่ชุมชน

5. เป็นผู้ให้บริการแก่ชุมชน เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่ตั้งอยู่ในชุมชนและครูเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน จึงต้องมีหน้าที่เกื้อหนุนประโยชน์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนมีอยู่ให้แก่ชุมชนด้วย ตั้งแต่การให้บริการด้านอาคารสถานที่เพื่อใช้เป็นที่พักผ่อนของชาวบ้านหรือเป็นแหล่งผลิตเทคโนโลยีหรือวิธีการใหม่ ๆ การให้ยืมวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ของโรงเรียน รวมทั้งให้บริการด้านความรู้ทางวิชาการและการประกอบอาชีพ เช่น เชิญวิทยากรบรรยายในเรื่องต่าง ๆ เป็นต้น

6. เป็นผู้ประสานงาน (Link or Coordinator) คือเป็นผู้เชื่อมโยงระหว่างระหว่างประชาชนกับรัฐบาล โดยทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย เช่น ติดต่อขอความช่วยเหลือ หรือบริการของรัฐในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งวัสดุ วิชาการ หรืองบประมาณมาให้กับชุมชน การนำข่าวสารบ้านเมืองและนโยบายของรัฐบาลมาชี้แจงให้ประชาชนทราบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือที่ดีต่อกัน เมื่อมีเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลมาดำเนินโครงการพัฒนาให้แก่ชุมชน ครูก็คอยชี้แจงและแนะนำให้เขาทราบปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชน รวมทั้งการเตรียมประชาชนให้สามารถทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานดังกล่าวได้

7. เป็นเอนกกรรมาหรือผู้จัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นในชุมชน (Organizer) หมายถึง การชักนำหรือจูงใจชาวบ้านที่มีภูมิลำเนาต่าง ๆ แตกต่างกันมารวมกลุ่มกัน เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาชุมชนได้ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มิอาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจและการศึกษาระดับใด ในบางครั้งครูก็ยังคงต้องเป็นผู้ที่ระดมสรรพกำลังและทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาอีกด้วย

8. เป็นผู้แก้ปัญหาแก่ชุมชน เนื่องจากชุมชนให้ความเชื่อถือและไว้วางใจครูว่าเป็นผู้ที่ทราบถึงเป้าหมายและโครงการของรัฐบาล สามารถติดต่อสื่อสารและขอความช่วยเหลือจากภายนอกชุมชนได้ ครูจึงมักจะต้องรับภาระในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้แก่ชุมชน

9. เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) กล่าวคือ เป็นผู้ที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติของประชาชนในชุมชนให้เป็นคนสมัยใหม่ (Modern Man) กล้าที่จะริเริ่มปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า โดยการวางแผนและกำหนดโครงการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้แก่ชุมชน กระตุ้นและสนับสนุนให้ประชาชนยอมรับโครงการใหม่ ๆ และวิธีดำเนินชีวิตแบบใหม่ ๆ และวิธีดำเนินชีวิตแบบใหม่รวมทั้งการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ของโลกปัจจุบันได้ดี

สรุปได้ว่าการจัดโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชนนั้นก็คือการจัดโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนชุมชน ซึ่งเป็นโรงเรียนเพื่อประชาชนทุกเพศทุกวัย มิใช่ทำหน้าที่สอนเด็กในวัยเรียนเพียงอย่างเดียว แต่ยังต้องให้การศึกษาอบรมแก่ผู้ใหญ่นอกวัยเรียนให้มีความรู้ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ พร้อมทั้งจัดกิจกรรมและให้บริการด้านต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของชุมชนอีกด้วย ดังนั้นครูหรือบุคลากรในโรงเรียนชุมชนจึงมีบทบาทและหน้าที่หลายประการในด้านการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะต้องเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงและเป็นผู้แก้ปัญหาให้แก่ชุมชน โรงเรียนมีวิธีการและกิจกรรมมากมายที่จะร่วมมือกับชุมชน เพื่อช่วยกันแก้ปัญหา และพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น เพราะฉะนั้นโรงเรียนชุมชนจึงเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นที่มีโรงเรียนตั้งอยู่ ควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการดำเนินการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่ทำโดยตรงเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการการกลุ่ม และครูวิชากลุ่มโรงเรียนนั้นยังมีอยู่น้อยมาก ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารงานในระดับกลุ่ม โรงเรียนประถมศึกษาเป็นงานที่นับว่ายังใหม่ งานวิจัยที่มีอยู่มีดังต่อไปนี้ คือ

อตุลศักดิ์ วงศ์โกมลเศรษฐ์ (2526 : 149 - 151) ได้ศึกษาความคิดเห็นและความคาดหวังของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาและครูเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 8 ผลการศึกษพบว่า คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาและครูส่วนใหญ่มีความคาดหวังว่าคณะกรรมการกลุ่มควรปฏิบัติหน้าที่ในระดับมากที่สุดทุกหน้าที่ และในการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยเกือบทุกบทบาท

สมชาย ปิ่นสุท (2526 : 139) ได้ศึกษางานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนประถม ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 1 ผลการศึกษพบว่า คณะ กรรมการกลุ่มโรงเรียน และครูผู้สอนมีความเห็นว่ ความต้องการงานวิชาการของกลุ่ม โรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน และพบว่าคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการ งานส่งเสริมคุณลักษณะนักเรียนมากที่สุด รองลงมา คือ งานนิเทศ ตรวจสอบ งานพัฒนา งานเยี่ยมเยียน การสอน และงานสนับสนุนด้านวิชาการตามลำดับ สำหรับการปฏิบัติงานจริงเกี่ยวกับงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนนั้น คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนมีความคิดเห็นว่ การปฏิบัติงานด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย ในด้านงานพัฒนาส่งเสริม คุณภาพนักเรียนและงานนิเทศตรวจสอบโรงเรียน

เกษม สุตตสันต์ (2526 : 48) ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้บริหาร ครูและ ศึกษา นิเทศก์ เกี่ยวกับบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัด สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดในเขตการศึกษา 6 พบว่ามีผู้บริหารร้อยละ 83.70 ครูร้อยละ 85.59 และ ศึกษา นิเทศก์ร้อยละ 83.54 มีความเห็นว่ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนควรมีบทบาทด้านการ ช่วยเหลือ ปรับปรุงงานวิชาการภายในกลุ่มและประสานงานกับศึกษา นิเทศก์อำเภอ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในส่วนนี้ พอสรุปได้ว่ การบริการงานของกลุ่ม โรงเรียนที่มีคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนนั้นมีความสำคัญต่อการ บริหารงานของกลุ่มเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะด้านการวางแผนการจัดทำโครงการ การติดต่อ ประสานงาน การติดตามประเมินผล ซึ่งจะทำให้งานของกลุ่มโรงเรียนมีประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้น

ในด้านงานวิจัยเกี่ยวกับการให้บริการชุมชนของ โรงเรียนประถมศึกษาในมออยู่หลาย ขึ้นด้วยกัน อาทิเช่น

สุวิธ แก้วเกษ (2518 : 60) ได้ศึกษางานบริการศึกษาของ โรงเรียนประถม ศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านความสัมพันธ์กับชุมชนพบว่า

1. ผู้บริหารมีความเห็นว่ โรงเรียนมีความสัมพันธ์กับประชาชนในระดับต่ำมี ผู้ปกครองส่วนน้อยที่มาติดต่อกับโรงเรียน เนื่องจากประชาชนทั่วไปมีทัศนคติต่อโรงเรียน ว่ ผู้ปกครองมีหน้าที่ส่งเด็กเข้ามาเรียนเท่านั้น ส่วนเรื่องอื่นโรงเรียนต้องดำเนินการเอง

2. คณะครูให้ความเห็นว่า โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองน้อยมาก เนื่องจากผู้ปกครองมีฐานะยากจน มีการะเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ มีโรงเรียนส่วนน้อยเท่านั้นที่ประชาชนให้ความร่วมมือดีพอสมควร

3. ผู้ปกครองนักเรียน ให้ความเห็นว่า โรงเรียนมีความสัมพันธ์กับชุมชนในระดับต่ำ ซึ่งผู้ปกครองยินดีร่วมมือกับทางโรงเรียน หากทางโรงเรียนต้องการ

ประจวบ ต่อดระกุล (2519 : 45) ได้ศึกษาบทบาทการบริหารงานของครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ในด้านความสัมพันธ์กับชุมชนพบว่า ตามทัศนะของครูและผู้ปกครองมีความเห็นว่า โรงเรียนมีความสัมพันธ์กับชุมชนค่อนข้างต่ำ

สมยศ มีเทศ (2524 : 94) ได้ศึกษาการบริหารงานการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาล ในเขตการศึกษา 6 ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนพบว่า ผู้บริหาร นักวิชาการ ประชาชน เห็นว่า งานด้านนี้ยังปฏิบัติอยู่น้อยมากทั้งนี้เนื่องจากมีอุปสรรคต่าง ๆ เช่น ขาดการประสานงาน ขาดการวางแผน ขาดงบประมาณ ขาดบุคลากรที่มีความสามารถ

สุกิตติ บุญเอก (2525 : 76) ได้วิจัยสภาพโรงเรียนประชาบาลดีเด่นในจังหวัดภาคกลางของประเทศไทย ใน 4 หมวด คือ อาคารสถานที่และอุปกรณ์ การบริหารโรงเรียน การเรียนการสอน ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนพบว่าโรงเรียนมีสภาพในหมวดความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในระดับน้อยที่สุด

อุดม ปัญญา (2528 : 133) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสระบุรี ตามทัศนะของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการ สภาตำบลพบว่าผู้บริหารให้บริการด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับมาก ส่วนการศึกษา เศรษฐกิจและอาชีพ วัฒนาชุมชน และการร่วมกิจกรรมชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง แต่ตามทัศนะของครูพบว่า โรงเรียนให้บริการด้านพัฒนาชุมชนและเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนตลอดจนบริการด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านเศรษฐกิจและอาชีพ อยู่ในระดับน้อย การรวมการสภาตำบลเห็นว่าโรงเรียนให้บริการชุมชนอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

— ลุรัตนา บุรณวิทย์ (2528 : 85 - 87) ศึกษาการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาได้จัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนด้านการให้ข่าวสารข้อมูล ด้านบริการอาคารสถานที่เครื่องใช้ และบุคลากรของกลุ่มโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนกิจกรรมด้านความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต ด้านทักษะวิชาชีพ และด้านพัฒนา ตัวแทนกลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจต่อบทบาทของตนในเกณฑ์ดี ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดบริการชุมชนพบว่า ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

— ณรงค์ แก้วนลสงฆ์ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 ซึ่งในทัศนะของครูพบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาควรทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนอยู่ในระดับสูง นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

— ไชยดี บุญทน (2531 : 88 - 91) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษา ในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ที่มีต่อบทบาทของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมบริการการศึกษาออกโรงเรียน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก

— สมชาย ทองเจริญ (2533 : 51 - 50) ศึกษาภารกิจที่คาดหวังของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนการศึกษาในจังหวัดเลย พบว่าครูที่เป็นกรรมการกลุ่มและครูที่ไม่ได้เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความคิดเห็นของครูที่มีระยะทางห่างไกลของกลุ่มโรงเรียนคือกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ใกล้ กลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ห่างไกลปานกลาง และกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ห่างไกล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียง 2 ด้าน คือ การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและด้านการประสานงานร่วมกัน

เจตน์ รอดกล (2535 : บทคัดย่อ) ศึกษาการปฏิบัติงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กต.พช.) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี พบว่า ครูและกรรมการหมู่บ้านมีความคิดเห็นว่าการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น การปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางและนันทนาการ และด้านศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการคัดเลือกผู้นำ การให้การศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน การให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางประสานงานด้านวิชาการและอาชีพ อยู่ในระดับปานกลางเมื่อเปรียบเทียบกับขนาดของโรงเรียน คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ไม่พบความแตกต่าง

เบอร์ตัน (Burton. 1973 : 4596 - A) ได้ศึกษาถึงการบริการชุมชนของวิทยาลัยในรัฐอลาบามา พบว่าหัวหน้าฝ่ายบริหารมีความรับผิดชอบโดยตรงต่อกิจกรรมชุมชน มีเพียงบางแห่งที่ผู้บริหารรับผิดชอบ เป็นระยะเวลาลงไป ซึ่งส่วนมากจะไม่มีการจัดงบประมาณสำหรับการบริการ โดยเฉพาะ ในกรณีที่วิทยาลัยจำเป็นต้องช่วยตัวเองในด้านนโยบายนั้น วิทยาลัยในรัฐอลาบามา ซึ่งมีจำนวนต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของวิทยาลัยทั้งหมดได้เขียนนโยบายไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่อย่างไรก็ตามอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปได้อย่างรวดเร็ว เพราะกิจการในการบริการชุมชนนั้น ทางวิทยาลัยมีกระบวนการจัดทำอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดี แต่ยังคงขาดการวัดและประเมินผล เพื่อหาประสิทธิภาพของการให้บริการชุมชน

แมคเคเบ (Maccabe. 1974 : 4171 - A) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของมหาวิทยาลัยในรัฐเวอจิเนีย พบว่าสมาชิกของชุมชนและมหาวิทยาลัยต่างมีความเชื่อว่า ความร่วมมือกันในการปฏิบัติและการพึ่งพาอาศัยกันเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาชุมชน ถ้ามีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากเท่าใด โอกาสความสำเร็จของกลุ่มที่เป็นส่วนรวมก็มีมากขึ้นเท่านั้น

โอคอนเนล (O' Connell. 1977 : 549 - A) ได้ศึกษาความขัดแย้งของโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งเป็นผลมาจากปัญหาการติดต่อสื่อสาร ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้วิธีวิจัยแบบปฏิบัติการโดยใช้การติดต่อสื่อสาร สร้างความเข้าใจให้ฝ่ายต่าง ๆ ผลปรากฏว่าสามารถทำให้ความขัดแย้งลดลงได้

ฮาคานเนน (Hakkanen, 1975 : 6004 - A) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครอง และกลุ่มนักวิชาการเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชนพบว่า

1. ผู้ปกครองยังขาดความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของโรงเรียนและการศึกษาและเสนอแนะให้มีการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากขึ้น
2. การขาดข้อมูลข่าวสาร การติดต่อภายในชุมชนทำให้ผู้ปกครองขาดความสัมพันธกันภายในชุมชน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อยังมีไม่เพียงพอ มีข้อเสนอแนะว่าให้มีการแจ้งนโยบายการติดต่อระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จุดมุ่งหมายความรับผิดชอบ รายละเอียดเกี่ยวกับการเงิน เวลา และความจำเป็นด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ

โซร์เบลโล (Sorbello, 1978 : 598 - A) ได้ทำการศึกษาบทบาทของผู้ปกครองนักเรียนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนความบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง ตามทัศนะของครูใหญ่ และครูโรงเรียนประถมศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาและผู้ปกครองที่ไม่ใช่โรงเรียนประถมศึกษาโดยศึกษาในความสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ 1. การบริหารทั่วไป 2. นักเรียน 3. อาคารสถานที่ อุปกรณ์อำนวยความสะดวก 4. หลักสูตร 5. การประชาสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มมีความเห็นว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความเกี่ยวข้องกับโรงเรียนในระดับต่ำ แนวคิดของทุกกลุ่มเสนอให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือของโรงเรียน การจัดหลักสูตร การประเมินผลของครู ระเบียบวินัยของโรงเรียนและเสนอให้บุคลากรทุกฝ่ายไม่ใช่แต่ผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของโรงเรียน ครูและครูใหญ่ มีความเห็นว่า ผู้ปกครองไม่ควรเกี่ยวข้องกับทางโรงเรียนในส่วนที่ผู้ปกครองยัง ไม่มีความรู้พอและไม่แน่ใจ ในกลุ่มที่เป็นผู้ตอบที่ไม่ใช่ผู้ปกครอง ไม่เห็นด้วยที่ผู้ปกครองจะกระตือรือร้นและรับผิดชอบด้วย

สรุปจากผลงานวิจัยที่นำเสนอมาทั้งหมด เห็นได้ว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียน เห็นว่างานด้านนี้มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนนั้นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานทั้งด้านโรงเรียนและด้านชุมชน ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องเข้ามามีบทบาทในการวางแผนร่วมกัน ฉะนั้นจะเห็นว่าการงานด้านนี้มีความสำคัญและเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งในการบริหารงานของโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่เป็นคณะกรรมการกลุ่ม และครูวิชาการกลุ่ม มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนในด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน
2. ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในกลุ่มที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนในด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน
3. ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ตามที่ตั้งของกลุ่มโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนในด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน
4. ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่งกับครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในกลุ่มที่ไม่ได้อยู่ภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อบริการชุมชนแตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในการศึกษาครั้งนี้ มีการดำเนินการดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 กำหนดขอบเขตของประชากรและขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ขั้นที่ 2 สร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล ดังมีรายละเอียดในขั้นตอนต่าง ๆ ต่อไปนี้

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ที่อยู่ในวาระการดำรงตำแหน่งของกลุ่มโรงเรียน ในปีการศึกษา 2535 ซึ่งมีกลุ่มโรงเรียนทั้งหมด 80 กลุ่มโรงเรียน มีคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 714 คน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 480 คน รวมกลุ่มประชากรทั้งหมด 1,194 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนจำนวน 224 คน ครูวิชาการกลุ่ม จำนวน 114 คน รวมทั้งหมด 338 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น แบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ซึ่งมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มอำเภอมาเพื่อเป็นตัวแทนของจังหวัดใช้การสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับฉลาก กำหนดเกณฑ์ในการสุ่มคิดเป็นร้อยละ 50 ของอำเภอทั้งหมดที่มีกลุ่มโรงเรียน ตั้งอยู่ที่ในเขตเมืองและเขตชนบท ซึ่งมีทั้งหมด 12 อำเภอ ได้กลุ่มตัวอย่างมา 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอไชยา อำเภอบ้านนาสาร อำเภอพนมเพน อำเภอเวียงสระ อำเภอบ้านตาขุน

ขั้นที่ 2 เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอำเภอในขั้นที่ 1 แล้ว จึงแบ่งที่ตั้งของกลุ่มโรงเรียนในแต่ละอำเภอ ออกเป็นกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง และกลุ่มโรงเรียนในเขตชนบท โดยมีกลุ่มโรงเรียนที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง มีจำนวน 8 กลุ่มโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชนบท จำนวน 21 กลุ่ม

ขั้นที่ 3 สุ่มกลุ่มโรงเรียนในแต่ละเขตที่แยกไว้ในขั้นตอนที่ 2 โดยถือเกณฑ์ร้อยละ 50 ของกลุ่มโรงเรียนในแต่ละเขต ได้กลุ่มโรงเรียนในเขตเมือง 4 กลุ่ม และกลุ่มโรงเรียนในเขตชนบท 15 กลุ่ม รวมได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มโรงเรียนทั้งหมด 19 กลุ่ม โดยแยกเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 224 คน และครูวิชาการ จำนวน 114 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 338 คน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย

อำเภอ / กลุ่มโรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง				รวม
	เขตเมือง		เขตชนบท		
	คณะกรรมการ กลุ่ม ร.ร.	ครูวิชาการ กลุ่ม ร.ร.	คณะกรรมการ กลุ่ม ร.ร.	ครูวิชาการ กลุ่ม ร.ร.	
กาญจนดิษฐ์/กลุ่มท่าทองอุเท	-	-	15	6	21
กลุ่มสหการ	-	-	11	6	17
กลุ่มปาร์ออน	-	-	14	6	20
กลุ่มท่าทองใหม่	11	6	-	-	17
กลุ่มตะเคียนทอง	-	-	9	6	15
ไชยา /กลุ่มตลาดไชยา	14	6	-	-	20
กลุ่มสุทธิวิโรจน์	-	-	12	6	18
บ้านนาสาร/กลุ่มบ้านนาสาร	11	6	-	-	17
กลุ่มพรบุรี	-	-	14	6	20
กลุ่มควนสุบรรณ	-	-	11	6	17
พุนพิน /กลุ่มพุนพิน	11	6	-	-	17
กลุ่มดวงประทีป	-	-	11	6	17
กลุ่มท่าโรงช้าง	-	-	11	6	17
กลุ่มกรุด	-	-	14	6	20
กลุ่มสหพัฒนา	-	-	11	6	17
เวียงสระ /กลุ่มมหาราช	-	-	11	6	17
กลุ่มวังใหญ่	-	-	11	6	17
กลุ่มคลองฉนวน	-	-	11	6	17
บ้านตาขุน/กลุ่มพรุไทย	-	-	11	6	17
รวม	47	24	177	90	338

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งได้สอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียน 7 ด้าน ด้วยกันคือ ด้านการให้บริการ ด้านวิชาการและวิชาชีพ ด้านการจัดกิจกรรมกีฬาและสันทนาการ ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ในท้องถิ่น ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ ด้านการจัดบริการข้อมูลข่าวสาร การสร้างเครื่องมือมีรายละเอียดดังนี้คือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้านการพัฒนาระบบของสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตลอดจนแนวคิดในการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียน ในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขต และเนื้อหาของแบบสอบถาม
2. นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถาม ซึ่งมีเนื้อหาแยกออกเป็น 7 ด้านด้วยกันตามกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียน 7 ด้าน ดังกล่าวแล้วข้างต้น
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ประธานและกรรมการควบคุมปริมาณพันธ์ ทำการตรวจแก้ไขด้านภาษาและตรวจสอบเนื้อหาเพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ทั้งหมด แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจแก้ไขแล้วมาปรับปรุงแก้ไข
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (try - out) กับกลุ่มโรงเรียนที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 กลุ่ม ซึ่งมีคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 27 คน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน 12 คน รวมทั้งหมดประมาณ 39 คน แล้วนำแบบสอบถามมาคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรของครอนบัค หาค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟาได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ราชการ วุฒิการศึกษา และข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มโรงเรียน ได้แก่ ชื่อ ที่ตั้งกลุ่ม ขนาดของกลุ่มโรงเรียน สภาพแวดล้อมภายใต้การดำเนินงานของกลุ่ม ความเกี่ยวข้องในการบริหารกลุ่มโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียน ในการจัดกิจกรรม เพื่อบริการชุมชน โดยได้ยึดแนวทางการพัฒนาชนบทของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้กำหนดเนื้อหาการพัฒนาชนบทและวัตถุประสงค์ไว้ในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 6 - 7) แยกออกเป็น 7 ด้าน ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการให้ความรู้ด้านวิชาการและอาชีพ คือการที่โรงเรียนจัดบริการการศึกษาแก่ระบบโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น การจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ การจัดการกลุ่มสนใจ การจัดนิทรรศการ การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ความเข้าใจ ให้เกิดความตระหนักและยอมรับการพัฒนาชุมชนด้วยตนเองและมองเห็นคุณค่าของการศึกษานอกระบบโรงเรียน เนื้อหาและแบบสอบถามด้านนี้มีทั้งหมด 11 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามคือ .91

ด้านการจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ คือการจัดโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์กลางของการจัดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจ และให้มีสุขภาพที่ดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เสริมสร้างความสามัคคี เนื้อหาของแบบสอบถามด้านนี้มีทั้งหมด 8 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามคือ .92

ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น คือการจัดบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษา ในการให้ความช่วยเหลือส่งเสริมในการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ตลอดจนประเพณีอันดีงามของชุมชน ทั้งนี้เพื่อเป็นการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นไว้ เนื้อหาของแบบสอบถามด้านนี้มีทั้งหมด 5 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามคือ .89

ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น คือการที่โรงเรียนเข้ามามีบทบาทในการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่นให้มีอุดมการณ์ ให้มีความรู้ มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีคุณสมบัติของนักพัฒนา สามารถเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองเพื่อแก้ปัญหาการขาดผู้นำที่ดีในชุมชน และจะได้เป็นผู้นำในการจัดและรับบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนได้

เนื้อหาของแบบสอบถามด้านนี้ทั้งหมด 5 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม คือ 0.84

ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน คือการสำรวจปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชน แล้วนำมากำหนดเป็นจุดมุ่งหมายของโครงการศึกษาสำหรับประชากรในท้องถิ่น และจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนให้สอดคล้อง กับสภาพปัญหาและความต้องการ เนื้อหาของแบบสอบถามด้านนี้ทั้งหมด 6 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม คือ 0.78

ด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ คือการที่โรงเรียนประถมศึกษาศึกษาทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน ให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ตลอดจนการให้บริการแก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่จะมาให้ความรู้แก่ประชาชน เนื้อหาของแบบสอบถามด้านนี้ทั้งหมด 6 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม คือ 0.81

ด้านการจัดบริการข้อมูลข่าวสาร คือการที่โรงเรียนประถมศึกษารวบรวมความรู้สาขาต่าง ๆ ไว้ และหาวิธีให้ประชาชนได้ใช้บริการข่าวสารข้อมูลให้กับประชาชน ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น จัดตั้งศูนย์ข่าวสาร การจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ เป็นต้น เนื้อหาของแบบสอบถามด้านนี้ทั้งหมด 6 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม คือ 0.85

ลักษณะของแบบสอบถามซึ่งแยกออกเป็น 7 ด้าน ดังกล่าวแล้ว เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยได้กำหนดน้ำหนักคะแนนไว้ดังนี้ 5 หมายถึง ให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด 4 หมายถึง ให้ความสำคัญในระดับมาก 3 หมายถึง ให้ความสำคัญในระดับปานกลาง 2 หมายถึง ให้ความสำคัญในระดับน้อย 1 หมายถึง ไม่ให้ความสำคัญเลย

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด สอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค ต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อออกหนังสือถึงสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ไปพบหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ ฝ่ายการวัดและประเมินผลซึ่งรับผิดชอบงานด้านนี้ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการออกหนังสือไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. นำหนังสือจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พร้อมด้วยแบบสอบถามจำนวน 338 ฉบับ แบ่งจำนวนออกตามกลุ่มโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีทั้งหมด 19 กลุ่มโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์จากศึกษานิเทศก์อำเภอ โดยชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ในการกรอกแบบสอบถาม เพื่อนำไปแจกแก่กลุ่มโรงเรียน ใช้เวลาในการเดินทางไปแจกแบบสอบถามเป็นเวลา 4 วัน
4. เดินทางไปรับแบบสอบถามด้วยตนเองที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทั้ง 6 แห่ง ตามกำหนดนัดหมาย หลังจากแจกแบบสอบถามไป 3 สัปดาห์ ได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 298 ฉบับ
5. หลังจากเก็บแบบสอบถามครั้งแรกแล้วไม่ครบตามจำนวนที่แจกไป ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บด้วยตนเองที่กลุ่มโรงเรียนอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งได้แบบสอบถามกลับมาอีก 25 ฉบับ รวมได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 333 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.52 ของแบบสอบถามทั้งหมด รวมเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 5 สัปดาห์ ซึ่งมีอุปสรรคอยู่บ้างแต่ก็สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSSX (Statistical Package for the Social Science Version to) วิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีวิธีการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ในแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่และคำนวณร้อยละ

2. ในแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนในการจัดกิจกรรม เพื่อบริการชุมชนทำการวิเคราะห์ข้อมูล และตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อ แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายด้าน และเฉลี่ยรวมทุกด้าน การพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนน โดยใช้เกณฑ์ของชูศรี วงศ์รัตน์ ได้เสนอไว้ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2534 : 85)

1.00 - 1.49	หมายถึง	ไม่ให้ความสำคัญเลย
1.50 - 2.49	หมายถึง	ให้ความสำคัญในระดับน้อย
2.50 - 3.49	หมายถึง	ให้ความสำคัญในระดับปานกลาง
3.50 - 4.49	หมายถึง	ให้ความสำคัญในระดับมาก
4.50 - 5.00	หมายถึง	ให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด

3. ในแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนในการจัดกิจกรรม เพื่อบริการชุมชนทำการวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่และคำนวณร้อยละ

4. การทดสอบสมมติฐาน เพื่อเป็นการเปรียบเทียบ ความคิดเห็นการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนจากกลุ่มตัวอย่างเป็นรายด้าน จำแนกตามตัวแปรอิสระ โดยใช้สถิติค่าที ($t - test$)

5. ในแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงตามเนื้อหา นำเสนอในรูปความถี่ และคำร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเชื่อมั่น ใช้สูตรการหาความเชื่อมั่นของครอนบัค (Cronbach) โดยหาสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α - Coefficient) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ	หมายถึง	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
n	หมายถึง	จำนวนข้อ
s_i^2	หมายถึง	คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ
s_t^2	หมายถึง	คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

(พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 132 - 133)

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

2.1 ค่าเฉลี่ย ใช้สูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน คะแนนรวมทั้งหมด

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

(ชูศรี วงศ์รัตน์. 2534 : 40)

2.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร

$$S.D = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum fx^2$ แทน ผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง

$\sum fx$ แทน คะแนนรวมทั้งหมด

n แทน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

(ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2534 : 74)

2.3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 ค่า ที่เป็นอิสระจากกัน โดยใช้ t - test (Independent for Sample) ใช้สูตรดังนี้

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

$$df = \frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}\right)}{\left(\frac{S_1^2}{n_1}\right) \left(\frac{S_2^2}{n_2}\right)} \frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1}\right) \left(\frac{S_2^2}{n_2}\right)}{\frac{S_1^2}{n_1-1} + \frac{S_2^2}{n_2-1}}$$

เมื่อ t แทน ค่าที่พิจารณาใน t - distribution

$\bar{X}_1$ แทน คะแนนค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1

$\bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2
s_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1
s_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 2
n_1	แทน	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดของกลุ่มที่ 1
n_2	แทน	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดของกลุ่มที่ 2

(ชูศรี วงศ์วิริยะ, 2534 : 180)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรม เพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา และเป็นการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา โดยจำแนกตามตัวแปรสภาพในการบริหารงานของกลุ่ม ขนาดของกลุ่ม สถานแวดล้อมที่ตั้งของกลุ่ม และการดำเนินงานของกลุ่ม ภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง นอกจากนี้ยังเป็นการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนอีกด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSSX วิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ และอักษรย่อ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมายดังต่อไปนี้ คือ

* สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนบุคลากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
df	แทน	ชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ คือ

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ได้วางไว้

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

ตอนที่ 4 ข้อมูลด้านข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยเพื่อแปลความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดช่วงคะแนน (Class Interval) ไว้ดังนี้

1.00 - 1.49	หมายถึง	ไม่ให้ความสำคัญเลย
1.50 - 2.49	หมายถึง	ให้ความสำคัญในระดับน้อย
2.50 - 3.49	หมายถึง	ให้ความสำคัญในระดับปานกลาง
3.50 - 4.49	หมายถึง	ให้ความสำคัญในระดับมาก
4.50 - 5.00	หมายถึง	ให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกออกตาม เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุราชการ ตำแหน่ง ที่ตั้งของกลุ่มโรงเรียน ขนาดของกลุ่มโรงเรียน และการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมี ดังรายละเอียดตามตาราง 2 ต่อไปนี้

ตาราง 2 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	246	73.87
1.2 หญิง	87	26.13
2. สภาพการสมรส		
2.1 โสด	22	6.61
2.2 สมรส	284	85.89
2.3 ไม่ระบุ	27	8.10
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	34	10.21
3.2 ปริญญาตรี หรือเทียบเท่าขึ้นไป	299	89.79
4. อายุราชการ		
4.1 1 - 5 ปี	7	2.10
4.2 6 - 15 ปี	158	47.45
4.3 16 ปีขึ้นไป	168	50.45
5. สถานภาพในการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียน		
5.1 คณะกรรมการกลุ่ม	217	65.17
5.2 ครูวิชาการกลุ่ม	116	34.83
6. ขนาดของกลุ่ม		
6.1 กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่	118	35.44
6.2 กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก	215	64.56
7. สภาพแวดล้อมที่ตั้งของกลุ่มโรงเรียน		
7.1 กลุ่มที่ตั้งในเขตชุมชนเมือง	72	21.62
7.2 กลุ่มที่ตั้งในเขตชุมชนชนบท	261	78.38

ตาราง 2 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
8. การดำเนินงานของกลุ่ม		
8.1 กลุ่มโรงเรียนอยู่ภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง	151	45.35
8.2 กลุ่มโรงเรียนไม่ได้อยู่ภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง	182	54.65

จากตาราง 2 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีทั้งหมด 333 คน ในจำนวนนี้ เป็นชาย ร้อยละ 73.87 เป็นหญิงร้อยละ 26.13 ด้านสถานภาพการสมรสส่วนใหญ่สมรสแล้ว โดย มีผู้สมรสแล้วคิดเป็นร้อยละ 85.29 ส่วนอีกร้อยละ 6.61 เป็นโสดและที่ไม่ระบุสถานภาพ มีอยู่ร้อยละ 8.10 ด้านระดับการศึกษา มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาดรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป จำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 89.79 และต่ำกว่าปริญญาดรี ร้อยละ 10.21 ด้านอายุราชการ จำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 50.45 มีอายุราชการ 16 ปีขึ้นไป รองลงมาร้อยละ 47.45 มีอายุราชการในระหว่าง 6-15 ปี และที่น้อยที่สุดคือผู้มีอายุราชการ 1-5 ปี ซึ่งคิดเป็น ร้อยละ 2.10 ด้านสถานภาพในการบริหารงานกลุ่มมีคณะกรรมการกลุ่มอยู่ร้อยละ 65.17 และครูวิชาการกลุ่มร้อยละ 34.83 ในด้านที่ตั้งของกลุ่มเป็นกลุ่มที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนชนบท ร้อยละ 78.38 อีกร้อยละ 21.62 ตั้งอยู่ในชุมชนเมือง ส่วนขนาดของกลุ่มมีกลุ่มโรงเรียน ขนาดเล็กอยู่ร้อยละ 64.56 และกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ร้อยละ 35.44 สำหรับการดำเนินงานของกลุ่ม พบว่ากลุ่มโรงเรียนได้ดำเนินงานอยู่ภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่งอยู่ร้อยละ 45.35 และอีกร้อยละ 54.65 เป็นกลุ่มโรงเรียนที่ไม่ได้ดำเนินงานภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมเพื่อ
บริการชุมชนทั้ง 7 ด้าน ของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ผล
การวิเคราะห์เป็นไปตามตาราง 3 ดังต่อไปนี้

ตาราง 3 ตารางค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรม
เพื่อบริการชุมชน

การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	$\bar{X}$	S.D
1. การให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ	2.87	0.84
2. การจัดกิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการ	3.24	0.82
3. การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น	3.46	0.83
4. การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น	3.32	0.76
5. การมีส่วนร่วมกับประชาชนในการพัฒนาชุมชน	3.47	0.74
6. การประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ	3.17	0.83
7. การจัดบริการข้อมูลข่าวสาร	3.29	0.80
รวม	3.28	0.68

จากตาราง 3 แสดงว่า ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมด้านบริการชุมชนโดยส่วน
รวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงาน เพื่อบริการชุมชนรายด้านของกลุ่ม
ตัวอย่างพบว่า ด้านที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากที่สุดมี 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วม
กับประชาชนในการพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 3.47$) และด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น
($\bar{X} = 3.46$) ส่วนด้านที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญน้อยที่สุด คือ ด้านการให้บริการวิชาการ
และอาชีพ ($\bar{X} = 2.87$)

ในการทดสอบสมมติฐานแต่ละข้อที่วางไว้ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าความคิดเห็น โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) โดยเปรียบเทียบเป็นรายด้านและโดยรวมทั้ง 7 ด้าน ตามสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า "ครูที่เป็นคณะกรรมการกลุ่มและครูวิชาการกลุ่มมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนในด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน" ผลการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งเป็นการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานเพื่อบริการชุมชน ตามตัวแปรอิสระ คือ สถานการบริหารงานกลุ่มเป็นไปตามตาราง 4 ดังต่อไปนี้

ตาราง 4 ตารางการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการ
ชุมชน โดยส่วนรวมและรายด้านตามตัวแปรสภาพการบริหารงานกลุ่มโรงเรียน

การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่ม โรงเรียนประถมศึกษา	สภาพการบริหารงานกลุ่ม						t
	คณะกรรมการกลุ่ม			ครูวิชาการกลุ่ม			
	n	$\bar{X}$	S.D	n	$\bar{X}$	S.D	
1. การให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ	217	2.92	0.82	116	2.75	0.86	1.76
2. การจัดกิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการ	217	3.31	0.79	116	3.08	0.85	2.46*
3. การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น	217	3.48	0.81	116	3.40	0.86	0.92
4. การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น	217	3.36	0.77	116	3.24	0.73	1.30
5. การมีส่วนร่วมกับประชาชนในการพัฒนา ชุมชน	217	3.48	0.73	116	3.44	0.73	0.52
6. การประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนา ต่าง ๆ	217	3.21	0.81	116	3.08	0.84	1.43
7. การจัดบริการข้อมูลข่าวสาร	217	3.32	0.77	116	3.22	0.85	1.04
รวม	217	3.32	0.65	116	3.19	0.71	1.78

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 4 แสดงว่าคณะกรรมการกลุ่มและครูวิชาการกลุ่มมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้

แต่เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเป็นรายด้านพบว่า คณะกรรมการกลุ่มและครูวิชาการกลุ่มมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ด้านกีฬาและนันทนาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่คณะกรรมการกลุ่มมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนสูงกว่าครูวิชาการกลุ่ม

สมมุติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า "ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในกลุ่มที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนในด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน" ผลการวิเคราะห์เป็นไปตามตาราง 5 ดังต่อไปนี้

ตาราง 5 ตารางการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรม เพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนโดยส่วนรวมและรายด้านตามตัวแปรขนาดของกลุ่มโรงเรียน

การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่ม โรงเรียนประถมศึกษา	สถานภาพการบริหารงานกลุ่ม						t
	กลุ่มโรงเรียน ขนาดใหญ่			กลุ่มโรงเรียน ขนาดเล็ก			
	n	$\bar{X}$	S.D	n	$\bar{X}$	S.D	
1. การให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ	118	2.97	0.73	215	2.80	0.88	-1.86
2. การจัดกิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการ	118	3.34	0.72	215	3.17	0.86	-1.90
3. การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น	118	3.52	0.77	215	3.42	0.86	-1.02
4. การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น	118	3.39	0.67	215	3.28	0.80	-1.38
5. การมีส่วนร่วมกับประชาชนในการพัฒนา ชุมชน	118	3.62	0.70	215	3.38	0.05	-2.93**
6. การประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนา ต่าง ๆ	118	3.37	0.76	215	3.06	0.84	-3.35**
7. การจัดบริการข้อมูลข่าวสาร	118	3.51	0.69	215	3.16	0.83	-4.04**
รวม	118	3.41	0.58	215	3.20	0.71	-2.90**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 แสดงว่า กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่และกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ได้วางไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่และกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ในด้านการมีส่วนร่วมกับประชาชน ในการพัฒนาชุมชน ด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ ด้านการจัดบริการ ข้อมูลข่าวสารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนด้านการให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ ด้านการจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น และด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่นมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมุติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า "ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ตามที่ตั้งของกลุ่มโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนในด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน" ผลการวิเคราะห์เป็นไปตามตาราง 6 ดังต่อไปนี้

ตาราง 6 ตารางการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการ
ชุมชนของกลุ่มโรงเรียน โดยส่วนรวมและรายด้านตามตัวแปรสภาพแวดล้อมที่ตั้งของกลุ่ม

การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่ม โรงเรียนประถมศึกษา	สภาพแวดล้อมที่ตั้งของกลุ่ม						t
	เขตชุมชนเมือง			เขตชุมชนชนบท			
	n	$\bar{X}$	S.D	n	$\bar{X}$	S.D	
1. การให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ	72	2.76	0.84	261	2.89	0.89	-1.13
2. การจัดกิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการ	72	2.90	0.82	261	3.32	0.80	-3.39**
3. การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น	72	3.28	0.79	261	3.50	0.84	-2.04*
4. การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น	72	3.09	0.90	261	3.38	0.71	-2.54*
5. การมีส่วนร่วมกับประชาชนในการพัฒนา ชุมชน	72	3.20	0.83	261	3.54	0.69	-3.15**
6. การประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนา ต่าง ๆ	72	3.01	0.90	261	3.21	0.80	-1.75
7. การจัดบริการข้อมูลข่าวสาร	72	3.03	0.73	261	3.35	0.80	-3.01**
รวม	72	3.06	0.69	261	3.33	0.63	-3.03**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 แสดงว่าครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตที่ตั้งของกลุ่มโรงเรียนในเขตชุมชนเมือง กับเขตชุมชนชนบทมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ได้วางไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตที่ตั้งของกลุ่มโรงเรียน ในเขตชุมชนเมืองกับเขตชุมชนชนบทมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ด้านการจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ ด้านการมีส่วนร่วมกับประชาชนในการพัฒนาชุมชน ด้านการบริการข้อมูลข่าวสาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่กลุ่มโรงเรียนในเขตชุมชนชนบทมีความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนในเขตชุมชนเมือง สำหรับด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำในท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่กลุ่มโรงเรียนในเขตชุมชนชนบทมีความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนในเขตชุมชนเมือง ส่วนด้านการให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ ด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

สมมุติฐานข้อที่ 4 ที่ว่า "ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง กับครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในกลุ่มที่ไม่ได้อยู่ภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อบริการชุมชนแตกต่างกัน" ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบความคิดเห็นตามตัวแปรด้านการดำเนินงานอยู่ภายใต้โครงการอันใดอันหนึ่ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปดังตาราง 7 ต่อไปนี้

ตาราง 7 ตารางการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการ
ชุมชนของกลุ่มโรงเรียน โดยส่วนรวมและรายด้านตามตัวแปร การดำเนินงานของกลุ่มภาย
ใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง

การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่ม โรงเรียนประถมศึกษา	การดำเนินงานของกลุ่มภายใต้ โครงการใดโครงการหนึ่ง						t
	กลุ่มโรงเรียนอยู่ ภายใต้โครงการ ใดโครงการหนึ่ง			กลุ่มโรงเรียนไม่ได้ อยู่ภายใต้โครงการ ใดโครงการหนึ่ง			
	n	$\bar{X}$	S.D	n	$\bar{X}$	S.D	
1. การให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ	151	3.13	0.73	182	2.64	0.85	5.62**
2. การจัดกิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการ	151	3.46	0.60	182	3.04	0.87	4.93**
3. การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น	151	3.60	0.76	182	3.33	0.87	2.92**
4. การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น	151	3.44	0.76	182	3.21	0.75	2.76**
5. การมีส่วนร่วมกับประชาชนในการพัฒนา ชุมชน	151	3.63	0.76	182	3.33	0.68	3.79**
6. การประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนา ต่าง ๆ	151	3.39	0.83	182	2.98	0.80	4.68**
7. การจัดบริการข้อมูลข่าวสาร	151	3.49	0.67	182	3.11	0.75	4.46**
รวม	151	3.49	0.65	182	3.10	0.65	5.41**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 แสดงว่าครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง กับครูที่ปฏิบัติงานไม่ได้้อยู่ภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในแต่ละด้านและโดยส่วนรวม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ โดยที่กลุ่มโรงเรียนที่อยู่ภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่งมีความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนที่ไม่ได้อยู่ภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ใช้วิธีจำแนกความคิดเห็น ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มโรงเรียนออกตามด้านต่าง ๆ ตามเนื้อหา โดยทำการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ แล้วนำเอาค่าความถี่มาจัดอันดับ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังแสดงในตาราง 8 ดังต่อไปนี้

ตาราง 8 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียน

ลำดับที่	สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
1	1. ด้านการให้บริการด้านวิชาการและอาชีพ กลุ่มโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านอาชีพต่าง ๆ	38	17.59
2	กลุ่มโรงเรียนไม่มีแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน	37	17.13
3	ขาดงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินงาน	35	16.20
4	ขาดอุปกรณ์ในการฝึกและจัดกิจกรรม	33	15.28

ตาราง 8 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
5	ขาดการวางแผนและการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	24	11.11
6	การบริการด้านวิชาชีพถือเป็นการก้าวก่ายงานของงานกระทรวงอื่น	21	9.72
7	ประชาชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าที่ควร	17	7.87
8	ทำงานซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น	11	5.09
<u>2. ด้านการจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ</u>			
1	กลุ่มโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถของด้านกีฬาและนันทนาการ	32	25.00
2	ขาดอุปกรณ์ในการจัด	29	22.65
3	ไม่มีเงินสนับสนุนในการดำเนินการ	28	17.19
4	ไม่มีบุคลากรที่เสียสละในการทำงานด้านนี้อย่างจริงจัง เพราะกลุ่มโรงเรียนไม่มีเงินสนับสนุน	18	14.06
5	ประชาชนไม่ค่อยรับผิดชอบต่ออุปกรณ์กีฬาและสถานที่ที่ทางกลุ่มโรงเรียนให้ใช้	15	11.72
6	ประชาชนไม่ค่อยให้ความสนใจเท่าที่ควรเพราะไม่ค่อยมีเวลา	12	9.38
<u>3. ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น</u>			
1	ประชาชนไม่ค่อยมีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมที่กลุ่มโรงเรียนจัดขึ้น	32	25.81
2	ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน	29	23.39

ตาราง 8 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
3	ไม่ได้รับความร่วมมือและเอาใจใส่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านนี้โดยตรง	28	9.67
4	เยาวชนในหมู่บ้านไม่ค่อยให้ความสนใจ	23	18.55
5	ไม่มีผู้ที่เสียสละอย่างจริงจังในการทำงานด้านนี้		
6	ขาดผู้มีความรู้ความเข้าใจในด้านศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยเฉพาะ	12	9.67
	<u>4. ด้านการคัดเลือกและพัฒนาท้องถิ่น</u>		
1	ผู้นำท้องถิ่นไม่ค่อยมีเวลาและไม่ค่อยให้ความสำคัญ	42	21.32
2	ผู้นำในท้องถิ่นขาดความสนใจและกระตือรือร้นในการพัฒนา	33	16.75
3	กลุ่มโรงเรียนไม่มีส่วนในการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น	31	15.74
4	กลุ่มโรงเรียนไม่มีแนวทางในการจัดทำที่ชัดเจน	26	13.20
5	ผู้นำท้องถิ่นไม่ค่อยให้ความสำคัญกับงานด้านนี้	25	12.69
6	ผู้นำท้องถิ่นและกลุ่มโรงเรียนขาดการร่วมมือกันอย่างจริงจัง	23	11.67
7	ผู้บริหารโรงเรียนภายในกลุ่มไม่ค่อยให้ความสำคัญ	17	8.63
	<u>5. ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน</u>		
1	ขาดเงินสนับสนุนและจัดทำไม่ต่อเนื่อง	38	26.95
2	ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบโดยทั่วถึง	29	20.57
3	โรงเรียนภายในกลุ่มต่างโรงเรียนต่างทำไม่ได้มีการวางแผนใน การทำงานร่วมกัน	27	19.15
4	การจัดพัฒนาแต่ละครั้งไม่สอดคล้องกับเวลาว่างของ ประชาชน	26	18.44
5	การพัฒนาท้องถิ่นขาดการวางแผนร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่ เกี่ยวข้อง	21	14.89

ตาราง 8 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
6. ด้านการประสานงาน			
1	ขาดการวางแผนและประสานงานร่วมกันอย่างจริงจังและต่อเนื่อง	31	28.97
2	ไม่ค่อยได้รับการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นมากนัก	28	26.17
3	ขาดเครื่องมือสื่อสารและอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการติดต่อประสานงาน	27	25.23
4	กลุ่มโรงเรียนไม่ค่อยให้ความสำคัญด้านนี้มากนักเพราะไม่ค่อยมีเวลา	21	19.63
7. ด้านการบริการข้อมูลข่าวสาร			
1	กลุ่มโรงเรียนขาดงบประมาณในการดำเนินงาน	39	35.14
2	กลุ่มโรงเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์สำหรับการจัดบริการข่าวสาร	23	20.72
3	การจัดทำไม่ได้เป็นปัจจุบันและต่อเนื่อง ทำตามโอกาสเหมาะสม	19	17.11
4	ข่าวสารที่จัดเน้นในเชิงวิชาการมากเกินไป ไม่ตรงกับความต้องการของชุมชน	17	15.32
5	ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านนี้โดยตรง	13	11.71

จากตาราง 8 แสดงว่าคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนเป็นรายด้านดังนี้

ด้านบริการวิชาการและอาชีพ พบว่ามีปัญหาด้านกลุ่มโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านอาชีพมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.59 รองลงมาคือ กลุ่มโรงเรียนไม่มีแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน คิดเป็นร้อยละ 17.13 และขาดงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ 16.20

ด้านการจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ พบว่ามีปัญหาด้านกลุ่มโรงเรียนขาดบุคลากรด้านกีฬาและนันทนาการมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมาคือ ขาดอุปกรณ์ในการจัดคิดเป็นร้อยละ 28.65 และไม่มีเงินสนับสนุนในการดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 17.19

ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น พบว่ามีปัญหาด้านประชาชนไม่ค่อยมีเวลาในกิจกรรมที่กลุ่มโรงเรียนจัดขึ้นมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 25.81 รองลงมาคือขาดงบประมาณในการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 23.39 และไม่ได้รับความร่วมมือและเอาใจใส่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง คิดเป็นร้อยละ 22.58

ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำในท้องถิ่น พบว่ามีปัญหาด้านผู้นำท้องถิ่นไม่ค่อยมีเวลาและไม่ค่อยให้ความสำคัญต่องานด้านนี้มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 21.32 รองลงมาคือ ผู้นำในท้องถิ่นขาดความสนใจและกระตือรือร้นในการพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 16.75 และกลุ่มโรงเรียนไม่มีส่วนในการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำในท้องถิ่นคิดเป็นร้อยละ 15.74

ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน พบว่ามีปัญหาด้านการขาดเงินสนับสนุนและจัดทำไม่ต่อเนื่องมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 26.95 รองลงมาคือขาดการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านทราบอย่างทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ 20.57 และโรงเรียนภายในกลุ่มต่างโรงเรียนต่างทำไม่ได้มีการวางแผนในการทำงานร่วมกันคิดเป็นร้อยละ 19.15

ด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ พบว่า มีปัญหาด้านการขาดการวางแผนและประสานงานร่วมกันอย่างจริงจังและต่อเนื่องมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 28.97 รองลงมาคือไม่ค่อยได้รับการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นมากนักคิดเป็นร้อยละ 26.17 และขาดเครื่องมือสื่อสารและอุปกรณ์ที่ใช้ในการติดต่อประสานงานคิดเป็นร้อยละ 25.23

ด้านการจัดบริการข้อมูลข่าวสาร พบว่ามีปัญหาด้านกลุ่มโรงเรียนขาดงบประมาณในการดำเนินงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.14 รองลงมาคือ กลุ่มโรงเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์สำหรับการจัดบริการข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 20.72 และการจัดทำไม่ได้เป็นปัจจุบันและต่อเนื่อง ทำตามโอกาสเหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 17.11

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ใช้วิธีจำแนกความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะด้านต่าง ๆ ของกลุ่มโรงเรียนออกตามด้านต่าง ๆ ตามเนื้อหา โดยทำการแจกแจงความถี่และร้อยละ แล้วนำเอาค่าความถี่มาจัดอันดับโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังแสดงตามตาราง 9 ดังต่อไปนี้

ตาราง 9 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียน

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
	1. ข้อเสนอแนะด้านการบริการวิชาการและอาชีพ		
1	ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้	48	19.59
2	กลุ่มโรงเรียนควรมีการวางแผนในการจัดทำโครงการต่าง ๆ ร่วมกัน	43	17.55
3	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมสนับสนุน งบประมาณวัสดุอุปกรณ์อย่างจริงจัง	37	15.10
4	ต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบอย่างสม่ำเสมอ	35	14.29
5	จัดส่งบุคลากรไปอบรมด้านอาชีพตามที่ชุมชนต้องการ	32	13.06
6	ผู้บริหารและกลุ่มโรงเรียนควรให้ความสำคัญมากกว่านี้		
7	ให้มีการประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง	29	11.84
8	กลุ่มโรงเรียนควรทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง	21	8.57
	2. ด้านการจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ		
1	กลุ่มโรงเรียนควรมีการวางแผนร่วมกันในการดำเนินงานตลอดปีการศึกษา	40	28.17

ตาราง 9 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
2	ควรมีงบประมาณสนับสนุน ด้านอุปกรณ์กีฬา การปรับปรุงสนามกีฬา และค่าตอบแทนบุคลากร	35	24.65
3	จัดอบรมให้ความรู้แก่ครูด้านกีฬาและนันทนาการ	32	22.53
4	กลุ่มโรงเรียนควรมีการวางแผนประสานงานในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน	21	14.79
5	ควรมีกองทุนส่งเสริมสนับสนุนด้านนี้โดยเฉพาะ	14	9.86
	<u>3. ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น</u>		
1	คัดเลือกตัวแทนของชุมชนไปอบรมเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน	31	32.29
2	ให้มีการประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงด้านนี้ เพื่อขอความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ	27	28.12
3	ควรมีการจัดตั้งเป็นชมรมขึ้น เพื่อส่งเสริมด้านนี้โดยตรง	21	21.88
4	กลุ่มโรงเรียนและชุมชนควรมีการวางแผนร่วมกันในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ด้านนี้ตามเทศกาลงานของท้องถิ่น	17	17.71
	<u>4. ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น</u>		
1	ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงร่วมมือกับผู้บริหารของกลุ่มโรงเรียนในการดำเนินงานร่วมกัน	33	35.48
2	เชิญวิทยากรที่มีความรู้ด้านนี้โดยตรงมาให้ความรู้แก่ผู้นำในชุมชน	27	29.03
3	ควรมีการประสานงานร่วมกับฝ่ายปกครองของอำเภอที่ทำงานในด้านนี้	18	19.36
4	ให้ผู้บริหารของกลุ่มโรงเรียนประชุมกำหนดแนวทางในการทำงานร่วมกับชุมชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง	15	16.13

ตาราง 9 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
	<u>5. ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน</u>		
1	กลุ่มโรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบ	34	25.56
2	ควรมีผู้นำท้องถิ่นเป็นแบบในการประสานงานระหว่างกลุ่มโรงเรียนกับชุมชน	31	23.31
3	ควรมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน	29	21.81
4	ควรจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนในการจัดกิจกรรมด้านนี้ให้กับกลุ่มโรงเรียน	22	16.54
5	ควรคัดเลือกบุคคลในท้องถิ่นมาร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงาน	17	12.78
	<u>6. ด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ</u>		
1	กลุ่มโรงเรียนควรมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ด้านนี้โดยให้ผู้บริหารของกลุ่มโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ	32	31.37
2	ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด หรือระดับกรมเป็นผู้ประสานให้ กลุ่มโรงเรียนเป็นผู้ปฏิบัติ	28	27.46
3	ควรจัดเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ในการติดต่อประสานงานให้กับกลุ่มโรงเรียน	23	22.55
4	ควรแต่งตั้งผู้นำชุมชนเป็นผู้ติดต่อประสานงานไปยังชุมชน	19	18.63
	<u>7. ด้านการจัดบริการข้อมูลข่าวสาร</u>		
1	ควรจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุน	31	24.60
2	ควรจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการบริการข้อมูลข่าวสารให้กับกลุ่มโรงเรียน	29	23.02

ตาราง 9 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
3	จัดให้มีการอบรมผู้ทำหน้าที่ด้านนี้ขึ้น โดยตรง	28	22.22
4	ให้หน่วยงานต่าง ๆ ให้ความร่วมมือการเผยแพร่ข่าวสารผ่านกลุ่มโรงเรียนไปยังชุมชน	21	16.67
5	กลุ่มโรงเรียนคัดเลือกผู้นำชุมชน เพื่อทำงานร่วมกับกลุ่มโรงเรียนในการเผยแพร่ข่าวสารไปยังชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	17	13.49

จากตาราง 9 พบว่าคณะกรรมการกลุ่มและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนได้เสนอแนะการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนไว้เป็นรายด้านไว้ดังนี้

1. ด้านบริการวิชาการและวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะด้านการบริการวิชาการและวิชาชีพของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเรียงตามลำดับจากข้อที่มีความถี่สูงสุดใน 3 อันดับแรก ได้แก่ ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ (19.59) กลุ่มโรงเรียนควรมีการวางแผนในการจัดทำโครงการร่วมกัน (17.55) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณวัสดุอุปกรณ์อย่างจริงจัง (15.10) ตามลำดับ

2. ด้านการจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ

ข้อเสนอแนะด้านการจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ เรียงลำดับจากข้อที่มีความถี่สูงสุดใน 3 อันดับแรก ได้แก่ กลุ่มโรงเรียนควรมีการวางแผนร่วมกันในการดำเนินงานตลอดปีการศึกษา (28.17) ควรมีงบประมาณสนับสนุน ด้านอุปกรณ์กีฬา การปรับปรุงสนามกีฬา และค่าตอบแทนบุคลากร (24.65) และจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูด้านกีฬาและนันทนาการ (22.53) ตามลำดับ

3. ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะด้านการจัดกิจกรรม ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น เรียงลำดับจากข้อที่มีความดีสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ คัดเลือกตัวแทนของชุมชนไปอบรม เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน (32.29) ให้มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยตรงด้านนี้เพื่อขอความช่วยเหลือ (28.12) และควรให้มีการจัดตั้งเป็นชมรมขึ้นเพื่อ ส่งเสริมด้านนี้โดยตรง (21.88) ตามลำดับ

4. ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น เรียงลำดับจากข้อที่มีความดีสูงสุดใน 3 อันดับแรก ได้แก่ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงร่วมมือกับผู้บริหารของกลุ่มโรงเรียน (35.48) เชิญวิทยากรที่มีความรู้ด้านนี้โดยตรงมาให้ความรู้แก่ผู้นำในชุมชน (29.03) และควรให้มีการประสานงานร่วมกับฝ่ายปกครองของอำเภอที่ทำงานด้านนี้ (19.36) ตามลำดับ

5. ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เรียงลำดับตามความดีสูงสุดใน 3 อันดับแรก ได้แก่ กลุ่มโรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มโรงเรียนทราบ (25.56) ควรมีผู้นำท้องถิ่นเป็นแกนนำในการประสานงานระหว่างกลุ่มโรงเรียนกับชุมชน (23.31) และควรมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน (21.81) ตามลำดับ

6. ด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ เรียงลำดับตามความดีสูงสุดใน 3 อันดับแรก ได้แก่ กลุ่มโรงเรียนควรมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ด้านนี้โดยตรง โดยให้ผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ (31.37) ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด หรือระดับกรมเป็นผู้ประสานงานให้กลุ่มโรงเรียนเป็นผู้ปฏิบัติ (27.45) และควรจัดเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการติดต่อประสานงานให้กับกลุ่มโรงเรียน (22.55) ตามลำดับ

7. ด้านการจัดการบริการข้อมูลข่าวสาร

ข้อเสนอแนะด้านการจัดการบริการข้อมูลข่าวสาร เรียงลำดับตามความถี่สูงสุดใน 3 อันดับแรก ได้แก่ ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุน (24.60) ควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์สื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้ในการบริการข้อมูลข่าวสารให้กลุ่มโรงเรียน (23.02) และจัดให้มีการอบรมผู้ทำหน้าที่ด้านนี้โดยตรง (22.22) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษารั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ในบทนี้ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า สมมติฐานในการวิจัย วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า การวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานด้านกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนในการปฏิบัติงาน ด้านการจัดกิจกรรม เพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรกลุ่มโรงเรียน เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรม เพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้ทราบความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการบริหารงาน และการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียน

2. ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทาง ในการวางรูปแบบของการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนที่จะใช้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดความ เป็นเอกภาพ เป็นแนวเดียวกัน และเป็นไปอย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กัน

3. ผลการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการ ปฏิบัติงานการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียน ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการ นำไปปรับปรุงคุณภาพ โรงเรียนประถมศึกษา ภายในกลุ่มต่อการดำเนินงานด้านนี้ให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่เป็นคณะกรรมการกลุ่ม และครูวิชาการกลุ่ม มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนในด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน
2. ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในกลุ่มที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนในด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน
3. ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ตามที่ตั้งของกลุ่มโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนในด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน
4. ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่งกับครู ที่ปฏิบัติงานอยู่ในกลุ่มที่ไม่ได้อยู่ภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อบริการชุมชนแตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ที่อยู่ในวาระการดำรงตำแหน่งในปีการศึกษา 2535 จากกลุ่ม โรงเรียนทั้งหมด 80 กลุ่มโรงเรียน มีประชากรจำนวน 1,194 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2535 จำนวน 338 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม เพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 3 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่ามี 5 ช่วงคะแนน คำถามแบ่งออกเป็น 7 ด้าน คือ (1) ด้านการให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ (2) ด้านการจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ (3) ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น (4) ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น (5) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน (6) ด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ (7) ด้านการจัดบริการข้อมูลข่าวสาร มีคำถามทั้งหมด 47 ข้อ ได้นำไปทดลองหาความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.96 ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อออกหนังสือถึงสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ไปพบหัวหน้าหน่วยงานศึกษานิเทศก์ ฝ่ายการวัดและประเมินผลซึ่งรับผิดชอบงานด้านนี้ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการออกหนังสือไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. นำหนังสือจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พร้อมด้วยแบบสอบถามจำนวน 338 ฉบับ จัดแบ่งตามจำนวนกลุ่มโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีทั้งหมด 19 กลุ่มโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์จากศึกษานิเทศก์อำเภอ โดยชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ในการกรอกแบบสอบถาม เพื่อนำไปแจกแก่กลุ่มโรงเรียน ใช้เวลาในการเดินทางไปแจกแบบสอบถามเป็นเวลา 4 วัน

4. เดินทางไปรับแบบสอบถามด้วยตนเองที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทั้ง 6 แห่ง ตามกำหนดนัดหมาย หลังจากแจกแบบสอบถามไป 3 สัปดาห์ ได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 298 ฉบับ

5. หลังจากเก็บแบบสอบถามครั้งแรกแล้วไม่ครบตามจำนวนที่แจกไป ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บด้วยตนเองที่กลุ่มโรงเรียนอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งได้แบบสอบถามกลับมาอีก 25 ฉบับ รวมได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 333 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.52 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถานการณ์ของกลุ่มตัวอย่างด้านข้อมูลส่วนตัว ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน โดยการคำนวณหาค่าความถี่และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน โดยคำนวณค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายด้านและเฉลี่ยรวมทุกด้าน
3. การทดสอบสมมติฐานตามที่ได้วางไว้ในแต่ละข้อ ตามตัวแปรในแต่ละด้าน คือ สถานภาพการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียน ขนาดของกลุ่มโรงเรียน สภาพแวดล้อมที่ตั้งของกลุ่มโรงเรียน การดำเนินงานของกลุ่มภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง โดยการทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาการปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรม เพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี สรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของบุคลากรสำนักงานกลุ่มโรงเรียน โดยส่วนรวมค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บุคลากรสำนักงานกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 7 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 3.47$) ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.46$) ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.32$) ด้านการบริการข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 3.29$) ด้านการจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ ($\bar{X} = 3.24$) ด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.17$) ด้านการให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ ($\bar{X} = 2.87$)

2. การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม ตามสมมุติฐานที่วางไว้

2.1 กรรมการกลุ่ม และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนทั้ง 7 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คณะกรรมการกลุ่มและครูวิชาการกลุ่มมีความคิดเห็นด้านการจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าครูที่เป็นคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงกว่าครูวิชาการในทุกด้าน

2.2 กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่และกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนทั้ง 7 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ากลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กในทุกด้าน

2.3 กลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมือง และกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนชนบท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนทั้ง 7 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ากลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนชนบทมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมืองในทุกด้าน

2.4 กลุ่มโรงเรียนที่ดำเนินงานอยู่ภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนทั้ง 7 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กลุ่มโรงเรียนที่ดำเนินงานอยู่ภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงกว่า กลุ่มโรงเรียนที่ไม่ได้ดำเนินงานอยู่ภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่งในทุกด้าน

3. ปัญหาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ความคิดเห็นของคณะกรรมการกลุ่มและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา เรียงลำดับความถี่ได้ดังนี้ กลุ่มโรงเรียนขาดงบประมาณในการดำเนินงาน กลุ่มโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะด้าน นำท้องถิ่นไม่ค่อยมีเวลาและไม่ค่อยเข้าใจการดำเนินงาน กลุ่มโรงเรียนไม่มีแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจนในการดำเนินงาน ประชาชนไม่ค่อยมีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการจัดให้บริการ ขาดการวางแผนและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง การพัฒนาแต่ละครั้งไม่สอดคล้องกับเวลาว่างของประชาชน ผู้นำท้องถิ่นไม่ค่อยให้ความสำคัญกับงานด้านนี้

4. ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน เรียงตามลำดับความถี่ดังนี้ ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ กลุ่มโรงเรียนควรมีการวางแผนในการจัดทำโครงการร่วมกัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องการส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์อย่างจริงจัง ต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบอย่างสม่ำเสมอ จัดส่งบุคลากรไปอบรมด้านต่าง ๆ ตามที่ชุมชนต้องการ ควรมีการประสานงานทั้งในระดับท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยตรงเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน กลุ่มโรงเรียนควรทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง คัดเลือกตัวแทนชุมชนไปอบรม ควรมีผู้นำท้องถิ่นเป็นแกนนำในการประสานกับชุมชน คัดเลือกประชาชนในชุมชนเข้าร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงาน

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าบุคลากรกลุ่มโรงเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แรงค์ แก้วพลสงค์ (2529 : บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา เขตการศึกษา 11 พบว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน รวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดให้มีขึ้นหรือที่ปฏิบัติอยู่นั้น ไม่ได้เป็นหน้าที่หลักโดยตรงของกลุ่มโรงเรียน และในการจัดกิจกรรมด้านนี้นั้นกลุ่มโรงเรียนยังไม่พร้อมในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณสนับสนุน ส่วนหน้าที่โดยตรงของกลุ่มโรงเรียนนั้น คือ การส่งเสริมสนับสนุนงานด้านวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมชาย ปิ่นสุข (2526 : 139) ซึ่งศึกษางานด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 1 พบว่าคณะกรรมการกลุ่มและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า ความต้องการงานด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่ากลุ่มโรงเรียนได้ให้ความสำคัญต่องานด้านวิชาการมากกว่างานด้านอื่น จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนจึงอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีการปฏิบัติงานด้านนี้ไม่น้อยจนเกินไป แต่มีการจัดทำบางพอสมควร

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คะแนนเฉลี่ยในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนด้านการมีส่วนร่วมกับประชาชนในการพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 3.47$) และด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.46$) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาตั้งอยู่ในชุมชนจึงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดต่อกัน ทั้งนี้เพราะโครงสร้างสังคมไทยเป็นสังคมชนบท อาศัยความสัมพันธ์กันแบบไม่เป็นทางการ คือ มีความสนิทสนมใกล้ชิดช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และส่วนใหญ่แล้วชุมชนยังให้ความสำคัญด้านนี้อยู่ โรงเรียนจึงเข้ามามีบทบาทเป็นผู้นำช่วยเหลือประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งจะมีผลต่อการดำเนินงานของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายได้เมื่อประชาชนให้ความร่วมมือ โรงเรียนจึงให้ความสำคัญและให้ความช่วยเหลือชุมชน ดังที่ ชีววัฒน์ นิเจนตร (2528 : 120-122) ได้กล่าวไว้ว่า ครูในฐานะผู้ร่วมปฏิบัติงาน ครูเป็นสมาชิกคนหนึ่ง ในสังคมและชุมชนจึงควรได้เข้าร่วมใน

กิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นด้วยความเต็มใจ เต็มความสามารถถึงแม้กิจกรรมนั้น ๆ ครูไม่มีส่วนในการริเริ่มก็ตาม ซึ่งบทบาทและภาระกิจด้านนี้ โรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงและทุกแห่งจะให้ความสำคัญ เพราะโรงเรียนต้องอยู่ในชุมชนร่วมกับชุมชน เมื่อมีอะไรที่โรงเรียนจะให้ความช่วยเหลือชุมชนได้ไม่ว่าการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น พัฒนากนณ ชุติบ่อสาธารณะ สร้างศาลาในชุมชน หรือให้การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ถึงแม้ว่างานส่วนนี้จะไม่ใช่ภารกิจหลักของโรงเรียนโดยตรงก็ตามแต่โรงเรียนก็ให้ความสำคัญค่อนข้างมาก ทั้งนี้เพราะงานดังกล่าวนี้มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของโรงเรียนโดยรวม

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม ตามตัวแปรที่แบ่งออกเป็นสถานภาพในการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียน ขนาดของกลุ่มโรงเรียน สภาพแวดล้อมที่ตั้งของกลุ่ม การดำเนินงานภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างคณะกรรมการกลุ่ม และครูวิชาการกลุ่มตามสมมุติฐานข้อ 1 พบว่าคณะกรรมการกลุ่มและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการกลุ่มและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนต่างก็เป็นบุคลากรซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในหน่วยงานเดียวกันบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อหน่วยงานที่ปฏิบัติอยู่ได้รับนโยบายมาจากกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติซึ่งเป็นแหล่งเดียวกัน และเมื่อพิจารณาตามข้อมูลส่วนตัวแล้ว พบว่าคณะกรรมการกลุ่มและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี (89.79) ซึ่งย่อมมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ว่า นอกจากจะมีหน้าที่ในการให้การศึกษาแก่นักเรียนแล้ว ยังมีหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอีกด้วย นอกจากนี้แล้วบุคลากรของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนต่างก็ได้รับการพัฒนาความรู้โดยการได้รับการอบรม ซึ่งจัดขึ้นโดยโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาบุคลากรร่วมกับหน่วยงานราชการอื่น ๆ อยู่เสมอ จึงทำให้ความคิดเห็นต่องานด้านนี้ของคณะกรรมการกลุ่มและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุรตนา บุณยวิทย์ (2528 : 85 - 87) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่าความคิดเห็นที่มีต่อการจัดบริการชุมชนด้านตำแหน่งนี้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดกิจกรรม ด้านกีฬาและ นันทนาการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนให้ความสำคัญต่อด้านนี้มากกว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการกลุ่มส่วนมากเป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเห็นว่างานด้านนี้สามารถปฏิบัติได้ในพื้นที่ไม่ต้องใช้งบประมาณจากการมาสนับสนุนมากนักโรงเรียนก็สามารถจัดได้ และเป็นงานที่สามารถได้รับความสนใจและความร่วมมือจากชุมชนได้มากกว่าเพราะเป็นการจัดบริการให้ชุมชนโดยตรง ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารส่วนใหญ่จึงให้ความสำคัญต่่อนโยบายและให้ความสำคัญจึงเห็นว่างานด้านการกีฬาและนันทนาการสามารถดึงชุมชนเข้ามาร่วมในการพัฒนาโรงเรียนและชุมชนมากกว่าด้านอื่น ๆ ส่วนครูวิชาการกลุ่มซึ่งทำงานด้านวิชาการและปฏิบัติงานอยู่ในสายผู้สอนจึงให้ความสำคัญด้านนี้น้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โชติ บุญทน (2531 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ทั้งผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. เห็นว่าการจัดบริการการศึกษา ด้านกีฬาและนันทนาการมากที่สุดและด้านเศรษฐกิจและอาชีพน้อยที่สุด

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ และกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก ตามสมมุติฐานข้อ 2 พบว่า ความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมเพื่อ บริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ให้ความสำคัญต่อด้านนี้มากกว่ากลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กในทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ได้วางไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และงบประมาณที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนได้มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก สำหรับกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กนั้นอัตรากำลังด้านบุคลากรนั้นมีน้อย ตลอดจนการจัดสรรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์การบริหารงานน้อยตามขนาดของโรงเรียน ซึ่งอาจมีผลทำให้ครูในกลุ่มโรงเรียนเห็นว่าถ้าไปทำกิจกรรมด้านอื่นเสียแล้ว หน้าที่หลักที่กลุ่มต้องทำคืองานสนับสนุนด้านวิชาการก็จะต้องได้รับผลกระทบอย่างแน่นอนจึงให้ความสำคัญต่อด้านการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนน้อยกว่ากลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ ผลอันนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมยศ มีเทศ (2524 : 94) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดเทศบาลในเขตการศึกษา 6 ในด้านความสัมพันธ์กับโรงเรียน พบว่าผู้บริหาร นักวิชาการ ประชาชนเห็นว่า งานด้านนี้ปฏิบัติอยู่น้อยมาก ทั้งนี้เนื่องจากมีอุปสรรคต่าง ๆ เช่น ขาดการประสานงาน ขาดการวางแผน ขาดงบประมาณ ขาดบุคลากรที่มีความสามารถ นอกจากนั้นกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้ส่วนใหญ่แล้วจะตั้งอยู่ในท้องถิ่นทุรกันดารหรือในเขตชนบทห่างไกล ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ยากจน จึงทำให้ประชาชนไม่สนใจในกิจกรรมที่กลุ่มโรงเรียนจัดให้ เมื่อเป็นเช่นนี้ครูในกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กจึงมีความเห็นว่าควรรับผิดชอบหน้าที่ด้านการสอนมากกว่าด้านอื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุรางค์ ชูสิงห์ (2529 : 94) ซึ่งพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาต้องประสบปัญหาความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในระดับมาก เนื่องจากประชาชนยากจนและไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ ด้านการจัดกิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการ ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น และด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำในท้องถิ่นพบที่มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า งานด้านนี้ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก และกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่โรงเรียนจะตั้งอยู่ในชุมชนหรือในหมู่บ้าน ฉะนั้นงานด้านดังกล่าวกลุ่มโรงเรียนจำเป็นต้องเข้าร่วมและให้ความช่วยเหลือกับชุมชนอยู่แล้ว นอกจากนี้แล้วงานด้านดังกล่าวสามารถทำได้ง่ายและสามารถตั้งชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนได้ดีกว่าด้านอื่น ๆ นอกจากนี้แล้วงานด้านดังกล่าวสามารถที่จะสนองตอบต่อนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่ต้องการให้โรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางของชุมชนอีกด้วย ซึ่งก็ทำให้ทั้งกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ และกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นต่องานดังกล่าวไม่แตกต่างกัน ผลอันนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญทัน สุขกลาง (2534 : 85 - 89) ที่ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมในโรงเรียน โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ในเขตชนบทในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมในด้านดังกล่าวไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมืองและเขตชุมชนชนบท ตามสมมุติฐานข้อที่ 3 พบว่ามีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนแตกต่างกัน โดยที่กลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนชนบทให้ความสำคัญต่องาน

ด้านนี้มากกว่ากลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมืองในทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชนบทนั้นมีความใกล้ชิดกับชุมชน รัฐบาล ปัญหาและความต้องการของชุมชน ตลอดทั้งโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ที่อยู่ในเขตชุมชนชนบทนั้นได้รับการอบรมและพัฒนาให้เป็นโรงเรียนชุมชน (Community School) เพราะฉะนั้นบทบาทและหน้าที่หลักของโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในเขตชุมชนชนบทนั้น จึงถูกปลูกฝังและถ่ายทอดมาตามบทบาทและหน้าที่ของโรงเรียนชุมชนด้วย คือการนำบุคลากรและทรัพยากรที่มีอยู่ในโรงเรียนและชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ในการพัฒนาชุมชน (ชีรวัดน์ นิลเนตร, 2528 : 113) ดังนั้นกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชนบทจึงให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนมากกว่า ส่วนโรงเรียนในเขตชุมชนเมืองนั้น ชุมชนจะมีโครงสร้างเปลี่ยนแปลงไปเป็นแบบเมืองบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนจึงเปลี่ยนไป ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนจึงลดน้อยลงด้วยโรงเรียนจึงหันไปให้ความสำคัญต่อกิจการด้านอื่นมากกว่างานด้านนี้

แล้วโรงเรียนในเขตชุมชนเมืองส่วนใหญ่เป็นกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่จึงมีความพร้อมทุกด้านไม่ว่าด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ สามารถพึ่งตนเองได้และอาจเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนนั้นน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมยศ มีเทศ (2524 : 94) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาล ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ในเขตการศึกษา 6 ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นพบว่า ผู้บริหาร ประชาชน เห็นว่างานด้านนี้ยังปฏิบัติอยู่น้อยมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการให้บริการวิชาการและวิชาชีพ ด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ ไม่พบความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมือง และโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนชนบทได้รับนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ต้องการให้โรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงเรียนให้มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ตามความสามารถของโรงเรียนและได้กำหนดไว้เป็นงานหลักงานหนึ่งในบรรดาหลักทั้ง 6 งานที่โรงเรียนประถมศึกษาจะต้องปฏิบัติ คืองานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน (วรวรณี โสมประยูร, 2532 : 75 - 80) นอกจากนี้โรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ไม่ว่า

จะอยู่ในเขตชุมชนชนบท หรือชุมชนเมือง มีหน้าที่ที่จะต้องทำเป็นประจำอยู่แล้ว ดังที่ สุจริต เพียรชอบ (2522 : 54) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนควรจัดการศึกษาด้านอาชีพ โดยจัดให้ในเวลาสั้น ๆ โดยอาจจะไม่กระทำเองแต่เป็นตัวแทนประสานงานขอความช่วยเหลือให้หน่วยงานและบุคคลอื่น ๆ มาช่วยเหลือในการจัดทำให้โรงเรียนทั้งในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบท มีความเข้าใจต่องานด้านนี้ตรงกัน ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่พบความแตกต่างของการปฏิบัติงานในด้านนี้ก็เป็นได้

2.4 ผลการเปรียบเทียบกลุ่มโรงเรียนที่ดำเนินงานภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง กับกลุ่มโรงเรียนที่ไม่ได้ดำเนินงานภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง ตามสมมุติฐานข้อ 4 พบว่ามีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนแตกต่างกันทั้งรายด้านและโดยส่วนรวมซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ได้วางไว้ โดยที่กลุ่มโรงเรียนที่อยู่ภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่งให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนมากกว่ากลุ่มโรงเรียนที่ไม่ได้อยู่ภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มโรงเรียนที่ได้ดำเนินงานภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง เช่น โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง หรือโครงการจุฬารัตน์พัฒนา ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรในกลุ่มโรงเรียนจะต้องผ่านการอบรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเห็นความสำคัญของโครงการต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจในหลักการและวิธีการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ เหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพ และยังได้ไปศึกษาดูงานตามหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้จัดโครงการเหล่านี้ประสบผลสำเร็จมาแล้ว นับเป็นการกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการพัฒนาชุมชน พร้อมกันนี้ยังได้รับงบประมาณสนับสนุนและมีการติดตามและประเมินผลงานอีกด้วย จึงอาจทำให้กลุ่มโรงเรียนที่อยู่ภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่งที่ต้องรับผิดชอบต่องานด้านชุมชนให้ความสำคัญต่องานด้านนี้มากกว่ากลุ่มโรงเรียนที่ไม่ได้อยู่ภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโชติ บุญทน (2531 : 58) ที่พบว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. และนอกโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นต่อการจัดบริการการศึกษา นอกโรงเรียนแตกต่างกัน

สรุปจากการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการกลุ่มและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความ

คิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทั้งคณะกรรมการกลุ่ม และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนตระหนักดีว่าการบริการชุมชนเป็นกิจกรรมหนึ่งที่โรงเรียนประถมศึกษาจะต้องจัดทำเพราะโรงเรียนประถมศึกษาตั้งอยู่ในชุมชนและโรงเรียนจะดำรงอยู่โดยไม่มีความสัมพันธ์กับชุมชนไม่ได้ ซึ่งผลกระทบอันนี้มีผลต่อการบริหารงานของโรงเรียนโดยตรงด้วย ซึ่งจะเห็นได้จากนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดงานด้านการบริการชุมชนไว้เป็นงานหลักงานหนึ่งที่โรงเรียนจะต้องจัดทำ แต่เมื่อมีตัวแปรด้านขนาดของกลุ่มโรงเรียน สภาพแวดล้อมที่ตั้งของกลุ่มโรงเรียน การดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่งเข้ามาเกี่ยวข้องแล้วก็ทำให้การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนแตกต่างกัน นอกจากนั้นแล้วปัจจัยในหลาย ๆ ด้านของกลุ่มโรงเรียน เช่น ด้านงบประมาณ บุคลากร ตลอดทั้งวัสดุอุปกรณ์ และความพร้อมของกลุ่มโรงเรียนก็อาจมีผลต่อความแตกต่างในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียน

3. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ที่พบในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งจะนำเสนอแยกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านกลุ่มโรงเรียน และด้านชุมชน ดังต่อไปนี้

ปัญหาด้านกลุ่มโรงเรียน ปัญหาที่พบบ่อยมีดังนี้ กลุ่มโรงเรียนขนาดงบประมาณในการดำเนินงานมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานด้านนี้โดยตรง จึงทำให้ไม่มีงบประมาณสำหรับจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของโชติ บุญทน (2531 : 107) และของเบญจวรรณ วงษาวดี (2535 : 72) ซึ่งศึกษาพบว่าปัญหาที่พบบ่อยที่สุดในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน คือ ปัญหาด้านงบประมาณ รองลงมาคือกลุ่มโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มโรงเรียนถือว่างานด้านนี้ไม่ได้เป็นหน้าที่หลัก จึงไม่ได้ให้ความสำคัญในการจัดเตรียมบุคลากรเพื่องานด้านนี้โดยเฉพาะ เช่น การจัดบุคลากรไปอบรมด้านวิชาชีพต่าง ๆ หรือขออัตรากำลังในการบรรจุบุคลากรด้านวิชาชีพมาโดยเฉพาะให้กับกลุ่มโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมยศ มีเทศ (2524 : 94) ซึ่งได้ศึกษาพบว่างานด้านนี้ยังปฏิบัติอยู่น้อยมากทั้งนี้เนื่องจากมีอุปสรรคต่าง ๆ คือ ขาดการวางแผน ขาดงบประมาณ และขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ นอกจากนี้ยังพบปัญหา

ขาดการวางแผนและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มโรงเรียนไม่มีความถนัดและความชำนาญต่อการจัดกิจกรรมในด้านนี้โดยตรงก็เป็นได้ เนื่องจากมีความถนัดในด้านวิชาการมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุรางค์ ชูสิงห์ (2529 : 110 - 113) ที่พบว่าปัญหาการดำเนินงานอย่างหนึ่งของโรงเรียนในชุมชน คือ ขาดการประสานงานจากหน่วยงานอื่น ๆ และงานวิจัยของ สะอาด พ่องอินทร์ (2527 : 142 - 149) ที่ศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ระดับการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบทยังขาดการประสานงานกัน ซึ่งทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่ายังเป็นปัญหาต่อการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียน

ปัญหาด้านชุมชน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ผู้นำท้องถิ่นไม่ค่อยมีเวลาและไม่ค่อยให้ความสำคัญ และรองลงมาคือ ประชาชนไม่ค่อยมีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนในชุมชนยังมีความยากจนและการจัดกิจกรรมในการบริการชุมชนนั้นอาจอยู่ในช่วงเวลาที่ชาวบ้านกำลังทำงานประจำอยู่ เช่น การดำนา หรือช่วงเกี่ยวข้าว เป็นต้น ทำให้ชาวบ้านไม่สามารถสละเวลามาร่วมในกิจกรรมที่กลุ่มโรงเรียนจัดขึ้นได้ นอกจากนี้กลุ่มโรงเรียนอาจจะไม่ให้ความสำคัญต่อผู้นำของหมู่บ้านในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ตลอดทั้งมอบหมายภาระที่ต้องรับผิดชอบต่องานต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้เฒ่าเกิดความรู้สึกว่ามีส่วนร่วมสูง ซึ่งจะเกิดสิ่งผูกพันให้บุคคลนั้น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในงานด้วย (ปัญชร แก้วส่อง. 2531 : 205 - 207) จากปัญหาด้านชุมชนที่พบนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุรางค์ ชูสิงห์ (2529 : 94) ซึ่งศึกษาพบว่า ปัญหาเกี่ยวกับประชาชนที่อยู่ในระดับมาก คือ ความยากจนของประชาชน นอกจากนี้ ประเสริฐ ช่างษ์ (2524 : 72) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาต้องประสบกับปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ระดับมากเนื่องมาจากฐานะทางเศรษฐกิจความยากจน ประชาชนจึงไม่ให้ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากความต้องการด้านอื่นจำเป็นมากกว่าจึงต้องไปทำด้านอื่นก่อน ประชาชนจึงไม่ค่อยให้ความสำคัญกับด้านที่กลุ่มโรงเรียนจัดให้ ผลอันนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ปรัชญา เวสารัชช (2527 : 221) ที่ได้กล่าวไว้ว่าถึงแม้โรงเรียนประถมศึกษาจะสามารถจัดบริการการศึกษาให้แก่ประชาชนในชุมชนได้เป็นอย่างดี แต่ถ้ารายได้ครอบครัวส่วนใหญ่ยังยากจนประชาชน

ก็จะสนใจแต่เรื่องการทำมาหากินเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวเป็นอันดับแรก สรุปได้ว่าฐานะความเป็นอยู่ และเวลาที่ใช้ในการทำมาหากินมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนของผู้นำและประชาชนในชุมชน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งจะนำเสนอโดยแยกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านกลุ่มโรงเรียน และด้านชุมชน ดังต่อไปนี้

ด้านข้อเสนอแนะด้านกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาได้เสนอแนะว่าให้ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ฝนนากร เกษตรตำบล ฯลฯ ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีความรู้โดยเฉพาะน่าจะช่วยให้ประชาชนได้รับความรู้ที่มีประสิทธิภาพได้อย่างดี รองลงมาคือเสนอแนะให้กลุ่มโรงเรียนมีการวางแผนในการจัดทำโครงการร่วมกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะถ้ามีการทำโครงการร่วมกันแล้ว ก็จะได้มีการใช้ทรัพยากรไม่ว่าด้านงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ จะทำให้การดำเนินงานด้านนี้ มีประสิทธิภาพมากขึ้น ความคิดนี้สอดคล้องกับแนวคิดของบุญโญ สาร (2526 : 440 - 441) ที่ว่าในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนนั้น โรงเรียนควรจะได้มีการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และประชาชนในฐานะที่โรงเรียนกับชุมชนเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับจากกันและกัน นอกจากนี้ยังต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชนบทโดยตรง ช่วยส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์อย่างจริงจัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มโรงเรียนไม่ได้รับงบประมาณ และไม่มีกองทุนสำหรับการจัดกิจกรรมด้านนี้โดยเฉพาะจึงจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากหน่วยงานดังกล่าว มิเช่นนั้นแล้ว จะทำให้กลุ่มโรงเรียนไม่สามารถสนองตอบต่อนโยบายด้านนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ด้านข้อเสนอแนะด้านชุมชนนั้น กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาได้เสนอแนะว่า ควรให้ผู้นำท้องถิ่นเป็นแกนนำในการประสานงานระหว่างกลุ่มโรงเรียนกับชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้นำในชุมชนเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับทั้งจากชุมชนเองและหน่วยงานของทางราชการเองด้วย ซึ่งถ้าผู้นำมีความรับผิดชอบมีความเข้าใจและให้ความสำคัญต่องานด้านนี้แล้ว ก็จะทำให้การดำเนินงานด้านนี้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังที่ บุญชู แก้วส่อง (2531 : 206 - 207) ได้ศึกษารูปแบบของสังคมจิตวิทยาสำหรับการอธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนจะประสบผลสำเร็จอยู่ที่การพัฒนาผู้นำ

ให้มีส่วนร่วมสูง ให้กระจายความรับผิดชอบงานต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นสิ่งผูกพันให้บุคคลนั้น ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมและเห็นความสำคัญต่องานนั้นมากขึ้น นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะว่าควรให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงาน ซึ่งก็สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บัณฑิต แก้วส่อง ดังกล่าวแล้วว่าถ้าให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ โดยการแบ่งงานออกไปให้ชาวบ้านได้รับผิดชอบลดหลั่นกันไป จะเป็นการสร้างสภาพทางสังคมให้แก่บุคคลนั้น ๆ ซึ่งส่วนนี้จะเป็นสิ่งผูกพันให้บุคคลนั้น ๆ มีแรงจูงใจในการทำงานและเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ฉะนั้นกลุ่มโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับบุคคลต่าง ๆ ในชุมชนให้มากในการดำเนินงานด้านนี้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะด้านการปฏิบัติ

1. จากที่พบว่ากลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ ให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรม เพื่อบริการชุมชนแตกต่างจากกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก โดยที่กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ให้ความสำคัญมากกว่า ทำให้ได้ข้อสรุปว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ แก่โรงเรียนขนาดเล็กให้มากขึ้น นอกจากนี้แล้ว กลุ่มโรงเรียนควรมีนโยบายและให้ความช่วยเหลือโรงเรียนขนาดเล็กให้โรงเรียนช่วยตนเองในการหาเงินทุนมาใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมด้านนี้ให้มากขึ้น
2. จากที่พบว่ากลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในเขตชุมชนเมือง และชุมชนชนบทให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมในการบริการชุมชนแตกต่างกัน โดยที่ชุมชนชนบทให้ความสำคัญมากกว่ากลุ่มโรงเรียนในเขตชุมชนเมือง เนื่องจากมีความใกล้ชิดชุมชนมากกว่าและชุมชนมีส่วนช่วยสนับสนุนให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะฉะนั้นในเรื่องนี้หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง คือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรมีการกำหนดนโยบายและบทบาทหน้าที่ด้านนี้ให้ทุกกลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติกัน เป็นไปในแนวทางเดียวกันด้วย

3. จากที่พบว่า การดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง และไม่ดำเนินงานภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่งแตกต่างกัน โดยที่กลุ่มโรงเรียนที่ดำเนินงานภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่งให้ความสำคัญมากกว่า ในเรื่องนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรได้ประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในท้องถิ่น เพื่อจัดโรงเรียนภายในกลุ่มได้เข้าร่วมอยู่โครงการด้วยจะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มโรงเรียน กล่าวคือ จะดำเนินการช่วยให้โรงเรียนได้รับการกระตุ้นให้รับผิดชอบต่องานด้านนี้มากขึ้น

4. จากที่พบว่ากลุ่มโรงเรียนชาตบุคลการด้านอาชีพจะมาช่วยงานโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องนี้กลุ่มโรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมบุคลากรในด้านอาชีพต่าง ๆ หรือให้มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น พัฒนากรอำเภอ เกษตรตำบล เป็นต้น เพื่อติดต่อขอวิทยากรมาให้ความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพที่ชุมชนต้องการ

5. จากที่พบว่าควรให้ผู้เฒ่าในท้องถิ่นเป็นแกนนำในการประสานงานและให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานนั้น กลุ่มโรงเรียนอาจยังมีความเข้าใจในการดำเนินงานไม่สมบูรณ์เต็มที่หรือดีเท่าที่ควร เพราะฉะนั้นกลุ่มโรงเรียนจึงควรเชิญหน่วยงานอื่นที่มีความรู้ความเข้าใจในงานด้านนี้โดยเฉพาะมาให้การอบรม ซึ่งจะเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานงานนี้ให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งต่อไป เกี่ยวกับเรื่องนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษารายกรณีระดับจังหวัดเท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในระดับเขตการศึกษา หรือระดับภาคเพื่อสามารถนำข้อมูลและผลการวิจัยที่ได้มาเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนและปัญหาที่เกิดขึ้นได้ในระดับกว้างขวางขึ้น

2. เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะหน่วยงานทางการศึกษา ระดับประถมศึกษา ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในหัวข้อปัญหาที่ต่อเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ โดยนำปัญหาที่พบมาศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กับโรงเรียนโดยตรง เช่น คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน คณะกรรมการสภาตำบลที่โรงเรียนตั้งอยู่ เป็นต้น

3. เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่ทำงานอยู่ในหน่วยงานทางการศึกษาเท่านั้นที่มีต่อการให้บริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียน ในต่อไป ควรจะได้ศึกษาความคิดเห็นของบุคคลในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนโดยตรง เช่น พัฒนาการอำเภอ เกษตรตำบล หรือผู้นำในหมู่บ้านว่ามีความคิดเห็นอย่างไรในการดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรม เพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อจะได้แนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาต่อไป

4. จากที่พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษามีอยู่หลายด้านด้วยกัน ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป ควรนำเอาปัจจัยด้านอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ชีวัญและกำลังใจในการทำงานของบุคลากร หรือแบบของผู้บริหารที่เป็นผู้นำในโรงเรียน เป็นต้น เข้าเป็นตัวแปรในการวิจัยเรื่องนี้ด้วย

5. ในการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษานั้น ยังไม่มีการศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานดังกล่าวของกลุ่มโรงเรียนที่มีต่อชุมชน ทั้งในด้านเชิงลบและเชิงบวก เช่น การเปลี่ยนแปลงของชุมชนหลังจากการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ความร่วมมือของชาวบ้านในการพัฒนาชุมชน เป็นต้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรคำนึงถึงการศึกษาในแนวนี้ด้วย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในด้านนี้ของโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- เกษม สุตตลันต์. ความคาดหวังของผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับบทบาทของ
ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการ
ศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
อัสสัณนา.
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. แผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ฉบับที่ 7
(พ.ศ. 2534 - 2539). กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองศาสนการพิมพ์, 2535.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. โรงเรียนกับการพัฒนาชนบท.
โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) กรุงเทพฯ :
กราฟิคอาร์ต, 2529.
- _____. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของ โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ
การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ข้าว
การพิมพ์, 2527.
- _____. คู่มือปฏิบัติงานตามระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่าด้วยกลุ่ม
ด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2534. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2534.
- _____. คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด. กรุงเทพฯ : คุรุสภา, 2526
- ค้วน ชาวหนู. รวบรวมบทความทางวิชาการ 11 เรื่อง. ปัตตานี : มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2529.
- เจษฎา แซ่มประเสริฐ. "การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน," วารสาร
การศึกษานอกโรงเรียน. 21 (117) : 42 - 43; 2526.
- เจดน์ รกกล. การศึกษาการปฏิบัติงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
(กศ.พช.) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี.
ปริญญาโท ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2535. อัสสัณนา.

- ธีรวัฒน์ นิเจนตร. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู, 2528.
- _____. "การศึกษากับการแก้ปัญหาความยากจนในชนบท," การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม รวบรวมบทความการศึกษานอกโรงเรียนเล่ม 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เพชรสยามการพิมพ์, 2525.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
- โชติ บุญท. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการ การศึกษานอกระบบโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ และคนอื่น ๆ . รูปแบบการบริการความรู้และสื่อการศึกษาแก่ชุมชน ในท้องถิ่นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม. ขอนแก่น : 2532. อัดสำเนา.
- ณรงค์ แก้วพลสงค์. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 11 ในทัศนะของครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- ทองใบ แพบทาม. คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนชุมชน. นครราชสีมา : ดราเลือกการพิมพ์, 2521.
- นพพงษ์ บุญจิตราตุลย์. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัท เอส.เอ็ม. จำกัด, 2525.
- เบญจวรรณ วงษาวดี. การศึกษาแนวโน้มในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของบุคลากร ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- บุญทัน สุขกลาง. การจัดกิจกรรมในโรงเรียนโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กผ.พร.) ตามทัศนะข้าราชการครูและนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

- บัญชา แก้วส่อง. "รูปแบบทางสังคม," จิตวิทยาสำหรับการอธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา. ปรินซ์ตันนิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- ประจวบ ต่อตระกูล. บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของครูและประชาชน. ปรินซ์ตันนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.
- ประเสริฐ ช่างษ์. ปัญหาในการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. ปรินซ์ตันนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- ปรัชญา เวสารัชช. การประถมศึกษาในชนบทไทย. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2527.
- ปรีชา คัมภีรปภรณ์. "การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไทย," เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.
- นิพนธ์ สุจริตธรรม. งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษากรมสามัญศึกษาในภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519. อัดสำเนา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2533
- ปิฎกโชติ สาธิต. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : องค์การคำครุสภา, 2526.
- ยงค์ ชุ่มจิตร. สังคมวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2528.
- วิชัย ฤกษ์สำราญ. งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัดสำเนา.
- วีไลวรรณ วิทย์โรจน์. การประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2525.

- วรรณิ์ โสภประยูร. เอกสารคำสอนการบริหารและการนิเทศโรงเรียนประถมศึกษา.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. แผนการศึกษาแห่งชาติพหุศักราช 2520. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ยูไนเต็ไปรด์กัชนั, 2520.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. สำนักงานปลัดกระทรวง การศึกษาเพื่อชาวชนบทในศึกษาธิการ
26. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2527.
- สะอาด ฟองอินทร์. บทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ
การศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท จากการรับรู้ของครู และผู้บริหาร
การศึกษาในเขตการศึกษา 8. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย 2527. อัดสำเนา.
- สุกิตติ บุญเอก. สภาพโรงเรียนประชาบาลดีเด่นในจังหวัดภาคกลาง ของประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.
- สุบรรณ จันทรคุณา. งานบริการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วน
จังหวัดในภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2519. อัดสำเนา.
- สุบรรณ จันทบุตร และคณะ. คู่มือการฝึกอบรมมาจัดใจเพื่อพัฒนาชนบท. อุบลราชธานี :
วิทยาลัยครูอุบลราชธานี, 2528.
- สุพิชญา ชีระกุล. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. พิมพ์โลก :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิมพ์โลก, 2522.
- สุพันธ์ ยันต์ทอง. การบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2526.
- สุรัตนา บุรณวิทย์. การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาใน
จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
2528. อัดสำเนา.
- สุรางค์ ชูสิงห์. การศึกษาทัศนคติของผู้บริหารครู และผู้นำท้องถิ่นต่องานของโรงเรียน
ประถมศึกษา ในการพัฒนาชนบทตามโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
ยากจนจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

- สุวิธ แก้วเกษ. งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร.
ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2518. อัดสำเนา.
- สมชาย ปิ่นสุข. การปฏิบัติงานวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อัดสำเนา.
- สมชาย ทองเจริญ. ภารกิจที่คาดหวังของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในกาจัดกิจกรรมเพื่อ
บริการชุมชน : กรณีศึกษาจังหวัดเลย. ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพฯ, 2533. อัดสำเนา.
- สมยศ มีเทศน์. การบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลในเขต
การศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
2524. อัดสำเนา.
- เสาวนีย์ เสนาสุ. การศึกษาชุมชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2529.
- อดุลศักดิ์ วงศ์โกมลเชษฐ์. ความคิดเห็นและความคาดหวังของกรรมการกลุ่มโรงเรียน
และครูเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการ
ศึกษา 8. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
อัดสำเนา.
- เอนก นาคบุตร. "แนวคิดในการผสมผสาน การศึกษาระบบ (กลุ่ม) โรงเรียน,"
คุรุปริทัศน์. 6 (7) : 31 ; 2524
- อุดม ปัญญา. การบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสระบุรีตามทัศนะของ
ผู้บริหารครู คณะกรรมการสภาตำบล. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- Burton, Conelius Beck. "A Descriptive Study of Community Service
Program in Alabama Public Junior College," Dissertation
Abstract International. 38 (8) : 45 96 - A; 1973.

- Hakanen, Lauri John. "An Investigating of School Community Communication in Vermillion, South Dakota. District," Dissertation Abstract International. 35 (5) : 6004 ; March, 1975
- Jacobson, Paul B. and others. Duties of School Principals. New York : Prentice - Hall, Inc., 1950.
- Macabe, Brooks Flomming. "Conceptual Approach to University Participation in Community Development," Dessertation Abtract International. 36 (7) : 4171 - A ; 1974.
- Merle R. Stumpton. School Community Relations A New Approach. New York ; McGraw-Hill, 1966.
- O'Connell, James Joseph. "A School and Its Communities : An Efect toward Effective Communication," Dissertation Abstracts International. 38 : 549 - A ; August, 1977.
- Sorbello, Anthony Frank. "Perception of Actual and Ideal Role in School Community Relations for Parents of Elementary School Children in Selected School Districts," Dissertation Abtract International. 39 (2) ; 598 - A ; August, 1978.
- Stoops, Emery. Handbook of Educational Administration : A Guide for the Practitioner. Boston : McGraw-Hill, 1966.

ภาคผนวก ก

**แบบสอบถาม ความคิดเห็นของคณะกรรมการกลุ่มและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี**

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม

เพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน [] หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวของท่าน

ชื่อกลุ่มโรงเรียน สังกัด สปจ.

ผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ [] ชาย [] หญิง

สถานภาพ [] สมรส [] โสด

ระดับการศึกษา [] ต่ำกว่าปริญญาตรี [] ปริญญาตรี หรือเทียบเท่าขึ้นไป

อายุราชการ [] 1 - 5 ปี [] 6 - 15 ปี [] 16 ปีขึ้นไป

1. ที่ตั้งของกลุ่มโรงเรียน [] อยู่ในเขตเทศบาลหรือเขตสุขาภิบาล (ชุมชนเมือง)
[] อยู่นอกเขตเทศบาลหรือเขตสุขาภิบาล (ชุมชนชนบท)
2. สถานภาพในการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียน [] ประธานกลุ่มโรงเรียน
[] กรรมการกลุ่มโรงเรียนโดยตำแหน่ง
[] กรรมการกลุ่มโรงเรียนจากการเลือกตั้ง
[] ครูวิชาการกลุ่ม
3. ขนาดของกลุ่มโรงเรียน [] 4 - 7 โรงเรียน
[] 8 - 10 โรงเรียน
4. โรงเรียนภายในกลุ่มของท่าน [] โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง
อยู่ในพื้นที่ภายใต้โครงการใด [] โครงการจุฬารัตน์พัฒนา
โครงการหนึ่ง [] โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขต
ชนบทยากจน

อื่น ๆ โปรดระบุ (ถ้ามี)

1.
2.
3.
4.
5.

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้ เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนประถมศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในชุมชนในด้านต่าง ๆ ขอให้ท่านพิจารณาข้อความแต่ละอันในแบบสอบถามต่อไปนี้ แล้วตัดสินใจว่ากลุ่มโรงเรียนของท่านให้ความสำคัญงานเหล่านั้นอยู่ในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความสำคัญ ซึ่งกำหนดให้ดังนี้

- 5 หมายถึง ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ให้ความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ให้ความสำคัญอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ไม่ให้ความสำคัญเลย

หมายเหตุ ก่อนการตัดสินใจ ขอให้ท่านพิจารณาเกณฑ์ต่อไปนี้ประกอบด้วย

1. กิจกรรมที่ถามนี้ ต้องเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนต่าง ๆ ในกลุ่มช่วยกันจัด หรือจัดในนามของกลุ่มโรงเรียน
2. กิจกรรมที่จัดนั้น ต้องเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อบริการประชาชน ในเขตชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่และเป็นกิจกรรมที่บริการประชาชนทั่วไปมิใช่จัดขึ้นเพื่อนักเรียนในโรงเรียน

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่ม โรงเรียนประถมศึกษา	ระดับความสำคัญ				
		5	4	3	2	1
	ก. <u>ด้านการให้บริการแก่ประชาชน</u> <u>ด้านวิชาการและวิชาชีพ</u>					
1	เผยแพร่ความรู้โดยจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์แจกเพื่อ เสริมความรู้ในการดำรงชีวิตในชุมชน	...	...	...	...	...
2	จัดอบรมให้ความรู้ โดยร่วมมือกับเจ้าพนักงาน การเกษตร เจ้าหน้าที่อนามัย ตามที่ชุมชนต้องการ	...	...	...	...	...
3	จัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ความรู้ในด้านประกอบ อาชีพ การสาธารณสุขและวันสำคัญในโอกาสต่าง ๆ	...	...	...	...	...
4	ร่วมรณรงค์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการออก เผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ประจำวัน ในหมู่บ้าน ให้กับชุมชน	...	...	...	...	...
5	ร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เพื่อยกระดับความรู้ให้กับ ประชาชนในชุมชน เช่น การเปิดสอนการศึกษาผู้ใหญ่ ภาคค่ำ	...	...	...	...	...
6	จัดให้มีการฝึกอบรมอาชีพตามที่ประชาชนต้องการ โดยเชิญวิทยากรที่มีความชำนาญเฉพาะมาให้ความรู้	...	...	...	...	...
7	ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการส่งเสริมการ ประกอบอาชีพของประชาชนในชุมชน เช่น การจัดสอนกลุ่มสนใจ	...	...	...	...	...
8	ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน โดยเป็นผู้ให้คำแนะนำและสนับสนุน	...	...	...	...	...

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่ม โรงเรียนประถมศึกษา	ระดับความสำคัญ				
		5	4	3	2	1
9	จัดทำแปลงสาธิตการเกษตร การเลี้ยงสัตว์ เพื่อเป็น แบบอย่างในการประกอบอาชีพ	...	...	...	...	...
10	วางแผนร่วมมือกับชุมชนในการจัดวันตลาดนัด เพื่อ จำหน่ายผลผลิตที่ได้จากการประกอบอาชีพ	...	...	...	...	...
11	คัดเลือกประชาชนที่สนใจเพื่อฝึกอบรมด้านอาชีพ โดย ขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้ง ทางภาครัฐและเอกชน	...	...	...	...	...
ข. การจัดกิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการ						
1	จัดแข่งขันกีฬาและกรีฑาประชาชนในเขตที่กลุ่ม โรงเรียนรับผิดชอบ.....	...	...	...	...	...
2	ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชมรมกีฬาขึ้นในชุมชน	...	...	...	...	...
3	จัดให้มีการอบรมกีฬาสำหรับประชาชน ภายใน โรงเรียน	...	...	...	...	...
4	โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนหันมาสนใจ การเล่นกีฬา โดยมีครูคอยฝึกสอนบริการอุปกรณ์กีฬา	...	...	...	...	...
5	สนับสนุนส่งเสริมให้มีชมรมต่าง ๆ ในชุมชนตามความ สนใจ และคอยให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรมของ ชมรม	...	...	...	...	...
6	จัดให้มีการพบปะสังสรรค์กัน และอำนวยความสะดวก ในด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์ในการจัดทำกิจกรรม	...	...	...	...	...
7	ส่งเสริมให้มีการประกวดและการละเล่นเพื่อความ บันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจ	...	...	...	...	...

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่ม โรงเรียนประถมศึกษา	ระดับความสำคัญ				
		5	4	3	2	1
8	เชิญวิทยากรที่มีความรู้ด้านนันทนาการมาแนะนำสาธิต และฝึกเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการให้ตามที่ชุมชน สนใจ	...	...	...	...	...
	ค. <u>ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น</u>					
1	ส่งเสริมสนับสนุนและร่วมมือกับชุมชนในการ จัดกิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรม เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น	...	...	...	...	...
2	จัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดงานประเพณีของ ท้องถิ่นในชุมชน	...	...	...	...	...
3	ส่งเสริมสนับสนุนร่วมมือกับชุมชนฟื้นฟูวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นที่กำลังจะเสื่อมสูญ และช่วยกัน อนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านของท้องถิ่น	...	...	...	...	...
4	มีส่วนร่วมและช่วยเหลือในกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรม ของชุมชน เช่น เข้าไปมีส่วนร่วมให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ยืมอุปกรณ์ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ	...	...	...	...	...
5	จัดกิจกรรมส่งเสริมความกตัญญูต่อบุคคลผู้มีพระคุณ ในวันสำคัญ เช่น วันแม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น	...	...	...	...	...
	ง. <u>การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น</u>					
1	ร่วมมือกับประชาชนและหน่วยงานของรัฐในการ เลือกตั้งผู้นำหมู่บ้าน	...	...	...	...	...

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่ม โรงเรียนประถมศึกษา	ระดับความสำคัญ				
		5	4	3	2	1
2	เข้าไปให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาของชุมชน และให้คำแนะนำการจัดทำแผนงานโครงการในการ พัฒนาชุมชนแก่ผู้นำในหมู่บ้าน	...	...	...	...	...
3	มีการประชุมปรึกษาหารือ ระหว่างโรงเรียนกับผู้นำ ในชุมชนอยู่เสมอในการจัดกิจกรรมไม่ว่าของ โรงเรียนหรือของชุมชน	...	...	...	...	...
4	จัดให้ผู้นำหมู่บ้านและประชาชนได้เดินทางไป ทัศนศึกษายังหมู่บ้านหรือตำบลดีเด่นด้านการพัฒนา...	...	...	...	...	...
5	จัดอบรมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปกครองใน ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แก่ผู้นำหมู่บ้านและกรรมการหมู่บ้านต่าง ๆ.....	...	...	...	...	...
จ. การมีส่วนร่วมกับประชาชนในการพัฒนาชุมชน						
1	ร่วมมือกับประชาชนพัฒนาท้องถิ่นในวันสำคัญ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา เป็นต้น	...	...	...	...	...
2	ร่วมประชุมกับผู้นำหมู่บ้าน และประชาชนเพื่อกำหนด แผนพัฒนาชุมชนของตนเอง	...	...	...	...	...
3	ร่วมมือกับผู้นำหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการ สำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเพื่อกำหนดแผนการ พัฒนา	...	...	...	...	...
4	จัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือระหว่างโรงเรียนและ ผู้นำชุมชนเกี่ยวกับปัญหาของชุมชนที่เกิดขึ้น ทุกเดือน หรือทุกภาคเรียน	...	...	...	...	...

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่ม โรงเรียนประถมศึกษา	ระดับความสำคัญ				
		5	4	3	2	1
5	ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะครูและนักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของหมู่บ้านที่จัดขึ้น					
6	ให้บริการด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์และเครื่องมือ ของโรงเรียนเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาที่ ชุมชนได้จัดขึ้น เช่น การประชุมกรรมการสภาตำบล และผู้นำหมู่บ้าน					
	จ. การประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ					
1	ประสานงานกับหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนในการ จัดการอบรมเพื่อให้บริการด้านความรู้ และอาชีพแก่ ชุมชน					
2	เป็นศูนย์กลางในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ ของชุมชนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน					
3	ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้ง องค์กรชุมชน เช่น กลุ่มสหกรณ์ในหมู่บ้าน เป็นต้น ..					
4	ร่วมมือประสานงานกับเจ้าหน้าที่ใน 4 กระทรวงหลัก ที่ร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนอย่างสม่ำเสมอ					
5	เป็นศูนย์กลางในการจัดประชุมและการจัดกิจกรรม ของชุมชนให้กับหน่วยงานของรัฐและเอกชน					
6	ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดหาสถาน ประกอบการมาส่งเสริมให้ชาวบ้านได้มีอาชีพ เช่น การเลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อส่งบริษัท					

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่ม โรงเรียนประถมศึกษา	ระดับความสำคัญ				
		5	4	3	2	1
	ช. <u>ด้านการบริการข้อมูลข่าวสาร</u>					
1	ร่วมมือกับชุมชนจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	...	...	...	...	...
2	เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาใช้ห้องสมุดของ โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน	...	...	...	...	...
3	จัดทำสิ่งพิมพ์เผยแพร่ความรู้ที่เหมาะสมกับท้องถิ่นเพื่อ บริการชุมชน เช่น ความรู้ใหม่ ๆ ทั้งวิชาการและ อาชีพ ข่าว หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ	...	...	...	...	...
4	เผยแพร่ข่าวสารโดยใช้การกระจายเสียง ทางศูนย์ บริการข่าวสารของโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน ...	...	...	...	...	...
5	เผยแพร่ข่าวสารโดยใช้วิธีการจัดทำป้ายประกาศ สำหรับหมู่บ้านขึ้น	...	...	...	...	...
6	เป็นสื่อการในการกระจายข่าวสารทางราชการสู่ ประชาชนโดยผ่านทางนักเรียน สิ่งพิมพ์ของ โรงเรียน และป้ายประกาศของหมู่บ้าน	...	...	...	...	...

ตอนที่ 3

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของ
กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

คำชี้แจง การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนกลุ่มโรงเรียนของท่านมีปัญหา อุปสรรค
อย่างไรบ้าง โปรดให้รายละเอียด

I ปัญหาและอุปสรรค

1. ด้านการให้ความรู้ด้านวิชาการและอาชีพ

.....
.....

2. ด้านการจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ

.....
.....

3. ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น

.....
.....

4. ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น

.....
.....

5. ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

.....
.....

6. ด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ

.....
.....

7. ด้านการจัดบริการข้อมูลข่าวสาร

.....

.....

II ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการให้ความรู้ด้านวิชาการและอาชีพ

.....

.....

2. ด้านการจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ

.....

.....

3. ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น

.....

.....

4. ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น

.....

.....

5. ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

.....

.....

6. ด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ

.....

.....

7. ด้านการจัดบริการข้อมูลข่าวสาร

.....

.....

ภาคผนวก ข

- คะแนนเฉลี่ยการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาแยกเป็นรายข้อตามตัวแปรสถานการณ์การบริหารงานกลุ่ม
- คะแนนเฉลี่ยการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาแยกเป็นรายข้อตามตัวแปรขนาดของกลุ่มโรงเรียน
- คะแนนเฉลี่ยการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาแยกเป็นรายข้อตามตัวแปรสภาพแวดล้อมที่ตั้งของกลุ่ม
- คะแนนเฉลี่ยการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาแยกเป็นรายข้อตามตัวแปรการดำเนินงานภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง

ตาราง 10 ตารางการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนในการ
จัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนเป็นรายข้อ ตามตัวแปรสภาพการบริหารงานกลุ่ม

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	คณะกรรมการกลุ่ม			ครูวิชาการกลุ่ม			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
1. <u>ด้านการให้บริการแก่ประชาชน</u> <u>ด้านวิชาการและวิชาชีพ</u>								
1	เผยแพร่ความรู้โดยจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์แจกเพื่อเสริมความรู้ในการดำรงชีวิตในชุมชน	217	3.15	1.14	116	2.96	1.64	1.44
2	จัดอบรมให้ความรู้ โดยร่วมมือกับเจ้าพนักงานการเกษตร เจ้าหน้าที่อนามัย ตามที่ชุมชนต้องการ	217	3.14	1.06	116	2.99	1.17	1.22
3	จัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ความรู้ในด้านประกอบอาชีพ การสาธารณสุข และวันสำคัญในโอกาสต่าง ๆ	217	3.39	1.01	116	3.22	1.04	1.46
4	ร่วมรณรงค์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการออกเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันในหมู่บ้านให้กับชุมชน	217	3.06	1.07	116	2.95	1.05	0.88
5	ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อยกระดับความรู้ให้กับประชาชนในชุมชน เช่น การเปิดสอนการศึกษาผู้ใหญ่ภาคค่ำ	217	2.65	1.21	116	2.47	1.19	1.30

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	คณะกรรมการกลุ่ม			ครูวิชาการกลุ่ม			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
6	จัดให้มีการฝึกอบรมอาชีพตามที่ ประชาชนต้องการ โดยเชิญวิทยากรที่มี ความชำนาญเฉพาะมาให้ความรู้	217	2.82	1.08	116	2.65	1.05	1.37
7	ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการ ส่งเสริมการประกอบอาชีพของ ประชาชนในชุมชน เช่น การจัดสอน กลุ่มสนใจ	217	2.89	1.03	116	2.70	1.63	1.56
8	ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน โดยเป็นผู้ให้คำแนะนำ และสนับสนุน	217	2.90	1.06	116	2.80	1.14	0.84
9	จัดทำแปลงสาธิตการเกษตร การเลี้ยง สัตว์ เพื่อเป็นแบบอย่างในการประกอบ อาชีพ	217	2.84	1.08	116	2.71	1.09	1.02
10	วางแผนร่วมมือกับชุมชนในการจัดวัน ตลาดนัด เพื่อจำหน่ายผลผลิตที่ได้จาก การประกอบอาชีพ	217	2.59	1.08	116	2.38	1.14	1.62
11	คัดเลือกประชาชนที่สนใจเพื่อฝึกอบรม ด้านอาชีพ โดยขอความร่วมมือจาก หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งทาง ภาครัฐและเอกชน	217	2.70	1.03	116	2.44	1.09	2.15*

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	คณะกรรมการกลุ่ม			ครูวิชาการกลุ่ม			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
2. <u>การจัดกิจกรรมด้านกีฬาและ นันทนาการ</u>								
1	จัดแข่งขันกีฬาและกรีฑาประชาชนใน เขตที่กลุ่มโรงเรียนรับผิดชอบ	217	4.11	0.92	116	3.77	1.12	2.83**
2	ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชมรมกีฬาขึ้นใน ชุมชน	217	3.31	1.09	116	3.12	1.16	1.46
3	จัดให้มีการอบรมกีฬาสำหรับประชาชน ภายในโรงเรียน	217	3.24	1.17	116	3.07	1.20	1.22
4	โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน หันมาสนใจการเล่นกีฬา โดยมีครูคอย ฝึกสอนบริการอุปกรณ์กีฬา	217	3.37	1.01	116	3.02	1.09	2.89**
5	สนับสนุนส่งเสริมให้มีชมรมต่าง ๆ ใน ชุมชนตามความสนใจ และคอยให้ คำแนะนำในการจัดกิจกรรมของชมรม	217	3.06	1.05	116	2.87	1.05	1.63
6	จัดให้มีการพบปะสังสรรค์กันและอำนวยความสะดวกใน ด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์ในการจัดทำกิจกรรม	217	3.42	0.94	116	3.30	1.04	1.65
7	ส่งเสริมให้มีการประกวดและการ ละเล่นเพื่อความบันเทิงและการ พักผ่อนหย่อนใจ	217	3.16	1.03	116	2.93	1.00	1.96

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	คณะกรรมการกลุ่ม			ครูวิชาการกลุ่ม			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
8	เชิญวิทยากรที่มีความรู้ด้านนันทนาการ มาแนะนำสาธิตและฝึกเกี่ยวกับกิจกรรม นันทนาการให้ตามที่ชุมชนสนใจ	217	2.83	1.10	116	2.58	1.05	1.98*
	3. <u>ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมใน ท้องถิ่น</u>							
1	ส่งเสริมสนับสนุนและร่วมมือกับชุมชนใน การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับประเพณี และ วัฒนธรรม เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น	217	3.66	0.99	116	3.61	1.06	0.48
2	จัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการจัด งานประเพณีของท้องถิ่น ในชุมชน	217	3.44	1.04	116	3.25	1.02	1.65
3	ส่งเสริมสนับสนุนร่วมมือกับชุมชนฟื้นฟู วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นที่กำลัง จะเสื่อมสูญ และช่วยกันอนุรักษ์การ ละเล่นพื้นบ้านของท้องถิ่น	217	3.29	1.04	116	3.09	1.03	1.63
4	มีส่วนร่วมและช่วยเหลือในกิจกรรม ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน เช่น เข้าไปมีส่วนร่วมให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ยืมอุปกรณ์ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ	217	3.34	1.04	116	3.31	1.04	0.22

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	คณะกรรมการกลุ่ม			ครูวิชาการกลุ่ม			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
5	จัดกิจกรรมส่งเสริมความกตัญญูทวดที่ ต่อผู้มีพระคุณในวันสำคัญ เช่น วันแม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น	217	3.69	1.04	116	3.72	1.15	-0.26
4. การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น								
1	ร่วมมือกับประชาชนและหน่วยงานของ รัฐในการเลือกตั้งผู้นำหมู่บ้าน	217	3.61	0.99	116	3.59	1.02	0.20
2	เข้าไปให้ความร่วมมือในการแก้ไข ปัญหาของชุมชน และให้คำแนะนำการ จัดทำแผนงาน โครงการในการพัฒนา ชุมชนแก่ผู้นำในหมู่บ้าน	217	3.39	0.96	116	3.24	0.97	1.39
3	มีการประชุมปรึกษาหารือ ระหว่าง โรงเรียนกับผู้นำในชุมชนอยู่เสมอใน การจัดกิจกรรมไม่ว่าของโรงเรียน หรือของชุมชน	217	3.44	0.97	116	3.39	0.96	0.41
4	จัดให้ผู้นำหมู่บ้านและประชาชนได้ เดินทางไปทัศนศึกษายังหมู่บ้านหรือ ตำบลดีเด่นด้านการพัฒนา	217	3.02	1.16	116	2.89	1.02	0.98
5	จัดอบรมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ การปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แก่ผู้นำ หมู่บ้านและกรรมการหมู่บ้านต่างๆ	217	3.32	1.01	116	3.10	1.05	1.85

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	คณะกรรมการกลุ่ม			ครูวิชาการกลุ่ม			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
5. <u>การมีส่วนร่วมกับประชาชนในการพัฒนาชุมชน</u>								
1	ร่วมมือกับประชาชนพัฒนาท้องถิ่นในวันสำคัญ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา เป็นต้น	217	3.70	0.97	116	3.75	1.03	0.09
2	ร่วมประชุมกับผู้นำหมู่บ้านและประชาชนเพื่อกำหนดแผนพัฒนาชุมชนของตนเอง	217	3.30	0.94	116	3.33	1.00	-0.29
3	ร่วมมือกับผู้นำหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเพื่อกำหนดแผนการพัฒนา	217	3.43	0.98	116	3.31	0.64	1.13
4	จัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือระหว่างโรงเรียนและผู้นำชุมชนเกี่ยวกับปัญหาของชุมชนที่เกิดขึ้น ทุกเดือนหรือทุกภาคเรียน	217	3.34	0.98	116	3.25	1.04	0.71
5	ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของหมู่บ้านที่จัดขึ้น	217	3.44	0.95	116	3.32	0.90	1.07
6	ให้บริการด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์ และเครื่องมือของโรงเรียนเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาที่ชุมชนได้จัดขึ้น เช่น การประชุมกรรมการสภาตำบล และผู้นำหมู่บ้าน	217	3.69	1.01	116	3.68	1.04	0.09

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	คณะกรรมการกลุ่ม			ครูวิชาการกลุ่ม			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
6. <u>การประสานงานระหว่างหน่วยงาน</u> <u>พัฒนาต่าง ๆ</u>								
1	ประสานงานกับหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนในการจัดการอบรมเพื่อให้บริการด้านความรู้ และอาชีพแก่ชุมชน	217	3.32	0.92	116	3.26	1.04	0.50
2	เป็นศูนย์กลางในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของชุมชนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน	217	3.27	0.95	116	3.22	1.03	0.42
3	ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น กลุ่มสหกรณ์ในหมู่บ้าน เป็นต้น	217	3.12	1.06	116	2.91	1.08	1.71
4	ร่วมมือประสานงานกับเจ้าหน้าที่ใน 4 กระทรวงหลักที่ร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	217	3.24	0.98	116	3.14	1.08	0.87
5	เป็นศูนย์กลางในการจัดประชุมและการจัดกิจกรรมของชุมชนให้กับหน่วยงานของรัฐและเอกชน	217	3.42	0.99	116	3.31	1.05	0.97
6	ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดหาสถานประกอบการมาส่งเสริมให้ชาวบ้านได้มีอาชีพ เช่น การเลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อส่งบริษัท	217	2.92	1.19	116	2.63	1.04	0.09*

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	คณะกรรมการกลุ่ม			ครูวิชาการกลุ่ม			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
7. ด้านการบริการข้อมูลข่าวสาร								
1	ร่วมมือกับชุมชนจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	217	3.43	1.03	116	3.24	1.10	1.57
2	เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาใช้ห้องสมุดของโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน	217	3.41	0.99	116	3.29	1.04	1.04
3	จัดทำสิ่งพิมพ์เผยแพร่ความรู้ที่เหมาะสมกับท้องถิ่นเพื่อบริการชุมชน เช่น ความรู้ใหม่ ๆ ทั้งวิชาการและอาชีพ ชาว หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ	217	3.26	0.96	116	3.19	1.01	0.57
4	เผยแพร่ข่าวสารโดยใช้การกระจายเสียง ทางศูนย์บริการข่าวสารของโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน	217	3.28	0.96	116	3.23	1.09	0.46
5	เผยแพร่ข่าวสารโดยใช้วิธีการจัดทำป้ายประกาศสำหรับหมู่บ้านอื่น	217	3.17	0.98	116	3.03	1.02	1.19
6	เป็นสื่อการในการกระจายข่าวสารทางราชการสู่ประชาชนโดยผ่านทางนักเรียน สิ่งพิมพ์ของโรงเรียน และป้ายประกาศของหมู่บ้าน	217	3.36	0.97	116	3.35	1.08	0.09

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 11 ตารางการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนเป็นรายข้อตามตัวแปร ขนาดของกลุ่มโรงเรียน

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	กลุ่มโรงเรียน ขนาดใหญ่			กลุ่มโรงเรียน ขนาดเล็ก			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
1. <u>ด้านการให้บริการแก่ประชาชน</u> <u>ด้านวิชาการและวิชาชีพ</u>								
1	เผยแพร่ความรู้โดยจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์แจกเพื่อเสริมความรู้ในการดำรงชีวิตในชุมชน	118	3.31	1.09	215	2.96	1.17	-2.64**
2	จัดอบรมให้ความรู้ โดยร่วมมือกับเจ้าพนักงานการเกษตร เจ้าหน้าที่อนามัย ตามที่ชุมชนต้องการ	118	3.19	1.02	215	3.03	1.10	-1.31
3	จัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ความรู้ในด้านประกอบอาชีพ การสาธารณสุข และวันสำคัญใน โอกาสต่าง ๆ	118	3.38	0.90	215	3.30	1.08	-0.74
4	ร่วมรณรงค์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการออกเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันในหมู่บ้านให้กับชุมชน	118	3.22	1.00	215	2.92	1.08	-2.48*
5	ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อยกระดับความรู้ให้กับประชาชนในชุมชน เช่น การเปิดสอนการศึกษาผู้ใหญ่ภาคค่ำ	118	2.71	1.15	215	2.52	1.23	-1.35

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	กลุ่มโรงเรียน ขนาดใหญ่			กลุ่มโรงเรียน ขนาดเล็ก			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
6	จัดให้มีการฝึกอบรมอาชีพตามที่ ประชาชนต้องการ โดยเชิญวิทยากรที่มี ความชำนาญเฉพาะมาให้ความรู้	118	2.87	1.00	215	2.70	1.16	-1.35
7	ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการ ส่งเสริมการประกอบอาชีพของ ประชาชนในชุมชน เช่น การจัดสอน กลุ่มสนใจ	118	2.88	0.91	215	2.79	1.11	-0.83
8	ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน โดยเป็นผู้ให้คำแนะนำ และสนับสนุน	118	2.94	1.00	215	2.82	1.14	-0.97
9	จัดทำแปลงสาธิตการเกษตร การเลี้ยง สัตว์ เพื่อเป็นแบบอย่างในการประกอบ อาชีพ	118	2.90	0.95	215	2.73	1.15	-1.42
10	วางแผนร่วมมือกับชุมชนในการจัดวัน ตลาดนัด เพื่อจำหน่ายผลผลิตที่ได้จาก การประกอบอาชีพ	118	2.61	0.96	215	2.46	1.18	-1.24
11	คัดเลือกประชาชนที่สนใจเพื่อฝึกอบรม ด้านอาชีพ โดยขอความร่วมมือจาก หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งทาง ภาครัฐและเอกชน	118	2.66	0.96	215	2.59	1.11	-0.65

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	กลุ่มโรงเรียน ขนาดใหญ่			กลุ่มโรงเรียน ขนาดเล็ก			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
2. <u>การจัดกิจกรรมด้านกีฬาและ นันทนาการ</u>								
1	จัดแข่งขันกีฬาและกรีฑาประชาชนใน เขตที่กลุ่มโรงเรียนรับผิดชอบ	118	4.12	0.91	215	3.93	1.05	-1.71
2	ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชมรมกีฬาชั้นใน ชุมชน	118	3.34	0.99	215	3.20	1.18	-1.21
3	จัดให้มีการอบรมกีฬาสำหรับประชาชน ภายในโรงเรียน	118	3.22	1.19	215	3.16	1.18	-0.39
4	โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน หันมาสนใจการเล่นกีฬา โดยมีครูคอย ฝึกสอนบริการอุปกรณ์กีฬา	118	3.47	0.99	215	3.13	1.07	-2.87**
5	สนับสนุนส่งเสริมให้มีชมรมต่าง ๆ ใน ชุมชนตามความสนใจ และคอยให้ คำแนะนำในการจัดกิจกรรมของชมรม	118	3.11	0.99	215	2.93	1.09	-1.51
6	จัดให้มีการพบปะสังสรรค์กันและอำนวยความสะดวก ในด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์ในการจัดทำกิจกรรม	118	3.48	0.89	215	3.33	1.02	-1.36
7	ส่งเสริมให้มีการประกวดและการ ละเล่นเพื่อความบันเทิงและการ พักผ่อนหย่อนใจ	118	3.16	0.96	215	3.03	1.05	-1.17

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	กลุ่มโรงเรียน ขนาดใหญ่			กลุ่มโรงเรียน ขนาดเล็ก			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
8	เชิญวิทยากรที่มีความรู้ด้านนันทนาการ มาแนะนำสาธิตและฝึกเกี่ยวกับกิจกรรม นันทนาการให้ตามที่ชุมชนสนใจ	118	2.83	0.98	215	2.69	1.14	-1.13
	<u>3. ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมใน ท้องถิ่น</u>							
1	ส่งเสริมสนับสนุนและร่วมมือกับชุมชนใน การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับประเพณี และ วัฒนธรรม เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น	118	3.73	0.99	215	3.60	1.02	-1.18
2	จัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการจัด งานประเพณีของท้องถิ่นในชุมชน	118	3.44	0.94	215	3.34	1.09	-0.81
3	ส่งเสริมสนับสนุนร่วมมือกับชุมชนฟื้นฟู วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นที่กำลัง จะเสื่อมสูญ และช่วยกันอนุรักษ์การ ละเล่นพื้นบ้านของท้องถิ่น	118	3.24	0.95	215	3.20	1.09	-0.30
4	มีส่วนร่วมและช่วยเหลือในกิจกรรม ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน เช่น เข้าไปมีส่วนร่วมให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ยืมอุปกรณ์ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ	118	3.49	0.96	215	3.25	1.07	-2.02*

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	กลุ่มโรงเรียน ขนาดใหญ่			กลุ่มโรงเรียน ขนาดเล็ก			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
5	จัดกิจกรรมส่งเสริมความกตัญญูทวดที่ ต่อผู้มีพระคุณในวันสำคัญ เช่น วันแม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น	118	3.68	1.08	215	3.71	1.08	0.20
4. การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น								
1	ร่วมมือกับประชาชนและหน่วยงานของ รัฐในการเลือกตั้งผู้นำหมู่บ้าน	118	3.61	0.91	215	3.60	1.04	-0.12
2	เข้าไปให้ความร่วมมือในการแก้ไข ปัญหาของชุมชน และให้คำแนะนำการ จัดทำแผนงานโครงการในการพัฒนา ชุมชนแก่ผู้นำในหมู่บ้าน	118	3.44	0.93	215	3.28	0.95	-1.37
3	มีการประชุมปรึกษาหารือ ระหว่าง โรงเรียนกับผู้นำในชุมชนอยู่เสมอใน การจัดกิจกรรมไม่ว่าของ โรงเรียน หรือของชุมชน	118	3.61	0.91	215	3.32	0.98	-2.70**
4	จัดให้ผู้นำหมู่บ้านและประชาชนได้ เดินทางไปทัศนศึกษายังหมู่บ้านหรือ ตำบลดีเด่นด้านการพัฒนา	118	2.97	1.09	215	2.98	1.13	0.05
5	จัดอบรมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แก่ผู้นำ หมู่บ้านและกรรมการหมู่บ้านต่างๆ	118	3.32	0.95	215	3.20	1.07	-0.99

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	กลุ่มโรงเรียน ขนาดใหญ่			กลุ่มโรงเรียน ขนาดเล็ก			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
5. <u>การมีส่วนร่วมกับประชาชนในการพัฒนาชุมชน</u>								
1	ร่วมมือกับประชาชนพัฒนาท้องถิ่นในวันสำคัญ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา เป็นต้น	118	3.83	0.95	215	3.66	1.01	-1.45
2	ร่วมประชุมกับผู้นำหมู่บ้านและประชาชนเพื่อกำหนดแผนพัฒนาชุมชนของตนเอง	118	3.49	0.96	215	3.21	0.95	-2.48*
3	ร่วมมือกับผู้นำหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเพื่อกำหนดแผนการพัฒนา	118	3.52	0.87	215	3.32	1.03	-1.83
4	จัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือระหว่างโรงเรียนและผู้เ้าชุมชนเกี่ยวกับปัญหาของชุมชนที่เกิดขึ้น ทุกเดือนหรือทุกภาคเรียน	118	3.51	0.93	215	3.20	1.03	-2.77**
5	ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของหมู่บ้านที่จัดขึ้น	118	3.52	0.88	215	3.33	0.95	-1.79
6	ให้บริการด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์ และเครื่องมือของโรงเรียนเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาที่ชุมชนได้จัดขึ้น เช่น การประชุมกรรมการสภาตำบล และผู้นำหมู่บ้าน	118	3.88	0.95	215	3.57	1.04	-2.70**

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	กลุ่มโรงเรียน ขนาดใหญ่			กลุ่มโรงเรียน ขนาดเล็ก			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
6. การประสานงานระหว่างหน่วยงาน พัฒนาต่าง ๆ								
1	ประสานงานกับหน่วยงานทั้งของรัฐและ เอกชนในการจัดการอบรมเพื่อให้ บริการด้านความรู้ และอาชีพแก่ชุมชน	118	3.45	0.85	215	3.21	1.01	-2.28*
2	เป็นศูนย์กลางในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ความต้องการของชุมชนแก่เจ้าหน้าที่ ของรัฐและ เอกชน	118	3.44	0.93	215	3.14	0.98	-2.71**
3	ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น กลุ่มสหกรณ์ในหมู่บ้าน เป็นต้น	118	3.22	0.98	215	2.95	1.11	-2.14*
4	ร่วมมือประสานงานกับเจ้าหน้าที่ใน 4 กระทรวงหลักที่ร่วมมือกันในการพัฒนา ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	118	3.53	0.99	215	3.03	0.99	-4.37**
5	เป็นศูนย์กลางในการจัดประชุมและการ จัดกิจกรรมของชุมชนให้กับหน่วยงาน ของรัฐและ เอกชน	118	3.69	0.90	215	3.22	0.07	-3.99**
6	ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการ จัดหาสถานประกอบการมาส่งเสริม ให้ชาวบ้านได้มีอาชีพ เช่น การเลี้ยง ไก่พันธุ์เนื้อส่งบริษัท	118	2.90	1.10	215	2.78	1.17	-0.95

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	กลุ่มโรงเรียน ขนาดใหญ่			กลุ่มโรงเรียน ขนาดเล็ก			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
7. <u>ด้านการบริการข้อมูลข่าวสาร</u>								
1	ร่วมมือกับชุมชนจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	118	3.60	1.01	215	3.23	1.07	-3.02**
2	เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาใช้ห้องสมุดของโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน	118	3.50	0.96	215	3.30	1.03	-1.71
3	จัดทำสิ่งพิมพ์เผยแพร่ความรู้ที่เหมาะสมกับท้องถิ่นเพื่อบริการชุมชน เช่น ความรู้ใหม่ ๆ ทั้งวิชาการและอาชีพ ชาว หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ	118	3.49	0.93	215	3.10	0.98	-3.53**
4	เผยแพร่ข่าวสารโดยใช้การกระจายเสียง ทางศูนย์บริการข่าวสารของโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน	118	3.51	0.88	215	3.13	1.04	-3.57**
5	เผยแพร่ข่าวสารโดยใช้วิธีการจัดทำป้ายประกาศสำหรับหมู่บ้านชั้น	118	3.34	0.84	215	3.00	1.05	-3.29**
6	เป็นสื่อการในการกระจายข่าวสารทางราชการสู่ประชาชนโดยผ่านทางนักเรียน สิ่งพิมพ์ของโรงเรียน และป้ายประกาศของหมู่บ้าน	118	3.61	0.88	215	3.22	1.05	-3.56**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 12 ตารางการเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนในการ
จัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนเป็นรายข้อตามตัวแปร สภาพแวดล้อมที่ตั้งของกลุ่ม

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	เขตชุมชนเมือง			เขตชุมชนชนบท			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
1. <u>ด้านการให้บริการแก่ประชาชน</u> <u>ด้านวิชาการและวิชาชีพ</u>								
1	เผยแพร่ความรู้โดยจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์แจกเพื่อเสริมความรู้ในการดำรงชีวิตในชุมชน	72	2.94	1.06	261	3.13	1.17	-1.21
2	จัดอบรมให้ความรู้ โดยร่วมมือกับเจ้าพนักงานการเกษตร เจ้าหน้าที่อนามัย ตามที่ชุมชนต้องการ	72	3.11	1.12	261	3.08	1.07	0.19
3	จัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ความรู้ในด้านประกอบอาชีพ การสาธารณสุข และวันสำคัญในโอกาสต่าง ๆ	72	3.29	1.10	261	3.34	1.00	-0.42
4	ร่วมรณรงค์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการออกเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันในหมู่บ้านให้กับชุมชน	72	2.91	1.04	261	3.05	1.06	-1.00
5	ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อยกระดับความรู้ให้กับประชาชนในชุมชน เช่น การเปิดสอนการศึกษาผู้ใหญ่ภาคค่ำ	72	2.58	1.20	261	2.59	1.20	-0.07

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	เขตชุมชนเมือง			เขตชุมชนชนบท			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
6	จัดให้มีการฝึกอบรมอาชีพตามที่ ประชาชนต้องการ โดยเชิญวิทยากรที่มี ความชำนาญเฉพาะมาให้ความรู้	72	2.62	1.04	261	2.80	1.08	-1.25
7	ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการ ส่งเสริมการประกอบอาชีพของ ประชาชนในชุมชน เช่น การจัดสอน กลุ่มสนใจ	72	2.66	0.97	261	2.87	1.06	-1.49
8	ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน โดยเป็นผู้ให้คำแนะนำ และสนับสนุน	72	2.72	1.10	261	2.91	1.09	-1.30
9	จัดทำแปลงสาธิตการเกษตร การเลี้ยง สัตว์ เพื่อเป็นแบบอย่างในการประกอบ อาชีพ	72	2.70	1.08	261	2.82	1.08	-0.80
10	วางแผนร่วมมือกับชุมชนในการจัดวัน ตลาดนัด เพื่อจำหน่ายผลิตผลที่ได้จาก การประกอบอาชีพ	72	2.38	1.04	261	2.55	1.13	-1.15
11	คัดเลือกประชาชนที่สนใจเพื่อฝึกอบรม ด้านอาชีพ โดยขอความร่วมมือจาก หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งทาง ภาครัฐและเอกชน	72	2.50	1.03	261	2.65	1.06	-1.07

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	เขตชุมชนเมือง			เขตชุมชนชนบท			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
2. <u>การจัดกิจกรรมด้านกีฬาและ</u> <u>นันทนาการ</u>								
1	จัดแข่งขันกีฬาและกรีฑาประชาชนใน เขตที่กลุ่มโรงเรียนรับผิดชอบ	72	3.80	1.03	261	4.05	0.99	-1.85
2	ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชมรมกีฬาขึ้นใน ชุมชน	72	2.84	1.10	261	3.36	1.10	-3.51**
3	จัดให้มีการอบรมกีฬาสำหรับประชาชน ภายในโรงเรียน	72	2.63	1.15	261	3.33	1.15	-4.54**
4	โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน หันมาสนใจการเล่นกีฬา โดยมีครูคอย ฝึกสอนบริการอุปกรณ์กีฬา	72	2.86	1.05	261	3.36	1.03	-3.61**
5	สนับสนุนส่งเสริมให้มีชมรมต่าง ๆ ใน ชุมชนตามความสนใจ และคอยให้ คำแนะนำในการจัดกิจกรรมของชมรม	72	2.63	1.11	261	3.09	1.02	-3.31**
6	จัดให้มีการพบปะสังสรรค์กันและอำนวยความสะดวกในด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์ในการจัดทำกิจกรรม	72	3.16	1.08	261	3.44	0.94	-2.14*
7	ส่งเสริมให้มีการประกวดและการ ละเล่นเพื่อความบันเทิงและการ พักผ่อนหย่อนใจ	72	2.77	0.96	261	3.16	1.02	-2.87**

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	เขตชุมชนเมือง			เขตชุมชนชนบท			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
8	เชิญวิทยากรที่มีความรู้ด้านนันทนาการ มาแนะนำสาธิตและฝึกเกี่ยวกับกิจกรรม นันทนาการให้ตามที่ชุมชนสนใจ	72	2.52	1.04	261	2.80	1.10	-1.94
	3. <u>ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมใน ท้องถิ่น</u>							
1	ส่งเสริมสนับสนุนและร่วมมือกับชุมชนใน การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับประเพณี และ วัฒนธรรม เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น	72	3.52	1.00	261	3.68	1.01	-1.14
2	จัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการจัด งานประเพณีของท้องถิ่นในชุมชน	72	3.18	0.96	261	3.43	1.05	-1.83
3	ส่งเสริมสนับสนุนร่วมมือกับชุมชนฟื้นฟู วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นที่กำลัง จะเลือนสูญ และช่วยกันอนุรักษ์การ ละเล่นพื้นบ้านของท้องถิ่น	72	3.06	0.98	261	3.26	1.06	-1.40
4	มีส่วนร่วมและช่วยเหลือในกิจกรรม ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน เช่น เข้าไปมีส่วนร่วมให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ยืมอุปกรณ์ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ	72	3.11	1.06	261	3.39	1.02	-2.08*

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	เขตชุมชนเมือง			เขตชุมชนชนบท			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
5	จัดกิจกรรมส่งเสริมความกตัญญูทวดที่ ต่อผู้มีพระคุณในวันสำคัญ เช่น วันแม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น	72	3.51	1.03	261	3.75	1.09	-1.68
4. การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น								
1	ร่วมมือกับประชาชนและหน่วยงานของ รัฐในการเลือกตั้งผู้นำหมู่บ้าน	72	3.51	1.12	261	3.63	0.96	-0.92
2	เข้าไปให้ความร่วมมือในการแก้ไข ปัญหาของชุมชน และให้คำแนะนำการ จัดทำแผนงานโครงการในการพัฒนา ชุมชนแก่ผู้นำในหมู่บ้าน	72	3.13	1.06	261	3.39	0.93	-2.02*
3	มีการประชุมปรึกษาหารือ ระหว่าง โรงเรียนกับผู้นำในชุมชนอยู่เสมอใน การจัดกิจกรรมไม่ว่าของโรงเรียน หรือของชุมชน	72	3.11	1.13	261	3.51	0.90	-2.78**
4	จัดให้ผู้นำหมู่บ้านและประชาชนได้ เดินทางไปทัศนศึกษายังหมู่บ้านหรือ ตำบลดีเด่นด้านการพัฒนา	72	2.77	1.11	261	3.03	1.11	-1.73
5	จัดอบรมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แก่ผู้นำ หมู่บ้านและกรรมการหมู่บ้านต่างๆ	72	2.91	1.09	261	3.33	0.99	3.10**

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	เขตชุมชนเมือง			เขตชุมชนชนบท			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
	5. <u>การมีส่วนร่วมกับประชาชนในการพัฒนาชุมชน</u>							
1	ร่วมมือกับประชาชนพัฒนาท้องถิ่นในวันสำคัญ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา เป็นต้น	72	3.48	1.00	261	3.78	0.98	-2.30*
2	ร่วมประชุมกับผู้นำหมู่บ้านและประชาชนเพื่อกำหนดแผนพัฒนาชุมชนของตนเอง	72	3.13	1.06	261	3.36	0.93	-1.76
3	ร่วมมือกับผู้นำหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเพื่อกำหนดแผนการพัฒนา	72	3.12	1.15	261	3.46	0.91	-2.33*
4	จัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือระหว่างโรงเรียนและผู้นำชุมชนเกี่ยวกับปัญหาของชุมชนที่เกิดขึ้น ทุกเดือนหรือทุกภาคเรียน	72	2.97	1.15	261	3.40	0.94	-2.94**
5	ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของหมู่บ้านที่จัดขึ้น	72	3.08	1.01	261	3.49	0.89	-3.32**
6	ให้บริการด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์ และเครื่องมือของโรงเรียนเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาที่ชุมชนได้จัดขึ้น เช่น การประชุมกรรมการสภาตำบล และผู้นำหมู่บ้าน	72	3.44	1.06	261	3.75	1.00	-2.29*

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	เขตชุมชนเมือง			เขตชุมชนชนบท			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
6. <u>การประสานงานระหว่างหน่วยงาน พัฒนาต่าง ๆ</u>								
1	ประสานงานกับหน่วยงานทั้งของรัฐและ เอกชนในการจัดการอบรมเพื่อให้ บริการด้านความรู้ และอาชีพแก่ชุมชน	72	3.16	1.13	261	3.37	0.91	-1.20
2	เป็นศูนย์กลางในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ความต้องการของชุมชนแก่เจ้าหน้าที่ ของรัฐและ เอกชน	72	3.00	1.03	261	3.32	0.95	-2.52*
3	ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น กลุ่มสหกรณ์ในหมู่บ้าน เป็นต้น	72	2.93	1.07	261	3.08	1.07	-1.07
4	ร่วมมือประสานงานกับเจ้าหน้าที่ใน 4 กระทรวงหลักที่ร่วมมือกันในการพัฒนา ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	72	3.04	1.06	261	3.26	1.00	-1.62
5	เป็นศูนย์กลางในการจัดประชุมและการ จัดกิจกรรมของชุมชนให้กับหน่วยงาน ของรัฐและ เอกชน	72	3.25	1.09	261	3.42	0.99	-1.27
6	ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการ จัดหาสถานประกอบการมาส่งเสริม ให้ชาวบ้านได้มีอาชีพ เช่น การเลี้ยง ไก่พันธุ์เนื้อส่งบริษัท	72	2.72	1.16	261	2.85	1.14	-0.86

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	เขตชุมชนเมือง			เขตชุมชนชนบท			
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
7. <u>ด้านการบริการข้อมูลข่าวสาร</u>								
1	ร่วมมือกับชุมชนจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ ประจำหมู่บ้าน	72	2.98	1.04	261	3.47	1.05	-3.48**
2	เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาใช้ ห้องสมุดของ โรงเรียนและกลุ่ม โรงเรียน	72	3.06	0.99	261	3.45	1.00	-2.89**
3	จัดทำสิ่งพิมพ์เผยแพร่ความรู้ที่เหมาะสม กับท้องถิ่นเพื่อบริการชุมชน เช่น ความรู้ใหม่ ๆ ทั้งวิชาการและอาชีพ ข่าว หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ	72	3.01	0.97	261	3.30	0.97	-2.23**
4	เผยแพร่ข่าวสารโดยใช้การกระจาย เสียง ทางศูนย์บริการข่าวสารของ โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน	72	2.97	0.99	261	3.34	0.99	-2.84**
5	เผยแพร่ข่าวสาร โดยใช้วิธีการจัดทำ ป้ายประกาศสำหรับหมู่บ้านอื่น	72	2.95	0.98	261	3.16	0.99	-1.59
6	เป็นสื่อการในการกระจายข่าวสารทาง ราชการสู่ประชาชนโดยผ่านทาง นักเรียน สิ่งพิมพ์ของโรงเรียน และ ป้ายประกาศของหมู่บ้าน	72	3.23	0.91	261	3.39	1.03	-1.18

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 13 ตารางการเปรียบเทียบ ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนในการ
จัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนเป็นรายข้อตามตัวแปร การดำเนินงานของกลุ่มภายใต้
โครงการใดโครงการหนึ่ง

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	กลุ่ม ร.ร. อยู่ ภายใต้โครงการ ใดโครงการหนึ่ง			กลุ่ม ร.ร. ไม่ได้ อยู่ภายใต้โครง ใดโครงการหนึ่ง			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
1. <u>ด้านการให้บริการแก่ประชาชน</u> <u>ด้านวิชาการและวิชาชีพ</u>								
1	เผยแพร่ความรู้โดยจัดทำเอกสารสิ่ง พิมพ์แจกเพื่อเสริมความรู้ในการดำรง ชีวิตในชุมชน	151	3.38	1.10	182	2.84	1.13	4.35**
2	จัดอบรมให้ความรู้ โดยร่วมมือกับ เจ้าพนักงานการเกษตร เจ้าหน้าที่ อนามัย ตามที่ชุมชนต้องการ	151	3.39	0.93	182	2.83	1.12	4.97**
3	จัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ความรู้ใน ด้านประกอบอาชีพ การสาธารณสุข และวันสำคัญในโอกาสต่าง ๆ	151	3.39	0.93	182	2.83	1.12	4.97**
4	ร่วมรณรงค์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อ การออกเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยว กับการดำเนินชีวิตประจำวันในหมู่บ้าน ให้กับชุมชน	151	3.54	0.87	182	3.16	1.11	3.47**
5	ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อยกระดับ ความรู้ให้กับประชาชนในชุมชน เช่น การเปิดสอนการศึกษาผู้ใหญ่ภาคค่ำ	151	3.28	0.99	182	2.81	1.07	4.13**

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	กลุ่ม ร.ร. อยู่ ภายใต้โครงการ โตโครงการหนึ่ง			กลุ่ม ร.ร. ไม่ได้ อยู่ภายใต้โครง โตโครงการหนึ่ง			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
6	จัดให้มีการฝึกอบรมอาชีพตามที่ ประชาชนต้องการ โดยเชิญวิทยากรที่มี ความชำนาญเฉพาะมาให้ความรู้	151	3.07	0.97	182	2.51	1.09	4.90**
7	ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการ ส่งเสริมการประกอบอาชีพของ ประชาชนในชุมชน เช่น การจัดสอน กลุ่มสนใจ	151	3.06	0.98	182	2.63	1.05	3.85**
8	ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน โดยเป็นผู้ให้คำแนะนำ และสนับสนุน	151	3.11	1.07	182	2.66	1.06	3.85**
9	จัดทำแปลงสาธิตการเกษตร การเลี้ยง สัตว์ เพื่อเป็นแบบอย่างในการประกอบ อาชีพ	151	3.12	1.00	182	2.52	1.07	5.20**
10	วางแผนร่วมมือกับชุมชนในการจัดวัน ตลาดนัด เพื่อจำหน่ายผลผลิตที่ได้จาก การประกอบอาชีพ	151	2.79	1.10	182	2.29	1.06	4.16**
11	คัดเลือกประชาชนที่สนใจเพื่อฝึกอบรม ด้านอาชีพ โดยขอความร่วมมือจาก หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งทาง ภาครัฐและเอกชน	151	2.84	0.97	182	2.42	1.09	3.65**

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	กลุ่ม ร.ร. อยู่ ภายใต้โครงการ ใดโครงการหนึ่ง			กลุ่ม ร.ร. ไม่ได้ อยู่ภายใต้โครง ใดโครงการหนึ่ง			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
2. <u>การจัดกิจกรรมด้านกีฬาและ นันทนาการ</u>								
1	จัดแข่งขันกีฬาและกรีฑาประชาชนใน เขตที่กลุ่มโรงเรียนรับผิดชอบ	151	4.12	0.88	182	3.89	1.09	2.13*
2	ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชมรมกีฬาขึ้นใน ชุมชน	151	3.54	0.97	182	3.01	1.18	4.42**
3	จัดให้มีการอบรมกีฬาสำหรับประชาชน ภายในโรงเรียน	151	3.48	1.11	182	2.93	1.19	4.27**
4	โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน หันมาสนใจการเล่นกีฬา โดยมีครูคอย ฝึกสอนบริการอุปกรณ์กีฬา	151	3.55	0.92	182	3.00	1.09	5.03**
5	สนับสนุนส่งเสริมให้มีชมรมต่าง ๆ ใน ชุมชนตามความสนใจ และคอยให้ คำแนะนำในการจัดกิจกรรมของชมรม	15	3.19	0.97	182	2.83	1.10	3.15**
6	จัดให้มีการพบปะสังสรรค์กันและอำนวยความสะดวกในด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์ในการจัดทำกิจกรรม	151	3.58	0.85	182	3.21	1.04	3.48**
7	ส่งเสริมให้มีการประกวดและการ ละเล่นเพื่อความบันเทิงและการ พักผ่อนหย่อนใจ	151	3.28	0.93	182	2.92	1.06	3.35**

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	กลุ่ม ร.ร. อยู่ ภายใต้โครงการ ใดโครงการหนึ่ง			กลุ่ม ร.ร. ไม่ได้ อยู่ภายใต้โครง ใดโครงการหนึ่ง			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
8	เชิญวิทยากรที่มีความรู้ด้านนันทนาการ มาแนะนำสาธิตและฝึกเกี่ยวกับกิจกรรม นันทนาการให้ตามที่ชุมชนสนใจ	151	2.98	0.95	182	2.55	1.16	3.66**
<u>3. ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมใน</u> <u>ท้องถิ่น</u>								
1	ส่งเสริมสนับสนุนและร่วมมือกับชุมชนใน การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับประเพณี และ วัฒนธรรม เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น	151	3.82	0.87	182	3.50	1.09	3.03**
2	จัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการจัด งานประเพณีของท้องถิ่นในชุมชน	151	3.54	0.98	182	3.24	1.07	2.65**
3	ส่งเสริมสนับสนุนร่วมมือกับชุมชนฟื้นฟู วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นที่กำลัง จะเสื่อมสูญ และช่วยกันอนุรักษ์การ ละเล่นพื้นบ้านของท้องถิ่น	151	3.33	1.00	182	3.12	1.07	1.84
4	มีส่วนร่วมและช่วยเหลือในกิจกรรม ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน เช่น เข้าไปมีส่วนร่วมให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ชุมชนอุปการะประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ	151	3.43	1.03	182	3.25	1.04	1.50

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	กลุ่ม ร.ร. อยู่ ภายใต้โครงการ โตโครงการหนึ่ง			กลุ่ม ร.ร. ไม่ได้ อยู่ภายใต้โครง โตโครงการหนึ่ง			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
5	จัดกิจกรรมส่งเสริมความกตัญญูทวดที่ ต่อผู้มีพระคุณในวันสำคัญ เช่น วันแม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น	151	3.87	0.93	182	3.56	1.17	2.71**
4. การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น								
1	ร่วมมือกับประชาชนและหน่วยงานของ รัฐในการเลือกตั้งผู้นำหมู่บ้าน	151	3.64	0.96	182	3.57	1.03	0.65
2	เข้าไปให้ความร่วมมือในการแก้ไข ปัญหาของชุมชน และให้คำแนะนำการ จัดทำแผนงานโครงการในการพัฒนา ชุมชนแก่ผู้นำในหมู่บ้าน	151	3.52	0.94	182	3.19	0.97	3.14**
3	มีการประชุมปรึกษาหารือ ระหว่าง โรงเรียนกับผู้นำในชุมชนอยู่เสมอใน การจัดกิจกรรมไม่ว่าของโรงเรียน หรือของชุมชน	151	3.56	0.96	182	3.31	0.97	2.35*
4	จัดให้ผู้นำหมู่บ้านและประชาชนได้ เดินทางไปทัศนศึกษายังหมู่บ้านหรือ ตำบลดีเด่นด้านการพัฒนา	15	3.16	1.11	182	2.82	1.10	2.80**

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	กลุ่ม ร.ร. อยู่ ภายใต้โครงการ ใดโครงการหนึ่ง			กลุ่ม ร.ร. ไม่ได้ อยู่ภายใต้โครง ใดโครงการหนึ่ง			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
5	จัดอบรมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แก่ผู้นำ หมู่บ้านและกรรมการหมู่บ้านต่างๆ 5. <u>การมีส่วนร่วมกับประชาชนในการ พัฒนาชุมชน</u>	151	3.33	1.01	182	3.17	1.04	1.37
1	ร่วมมือกับประชาชนพัฒนาท้องถิ่นใน วันสำคัญ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา เป็นต้น	151	3.83	0.98	182	3.63	0.99	1.85
2	ร่วมประชุมกับผู้นำหมู่บ้านและประชาชน เพื่อกำหนดแผนพัฒนาชุมชนของตนเอง	151	3.49	0.99	182	3.17	0.91	3.04**
3	ร่วมมือกับผู้นำหมู่บ้านและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องในการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ของชุมชนเพื่อกำหนดแผนการพัฒนา	151	3.60	0.93	182	3.21	0.98	3.61**
4	จัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือระหว่าง โรงเรียนและผู้นำชุมชนเกี่ยวกับปัญหา ของชุมชนที่เกิดขึ้น ทุกเดือนหรือทุก ภาคเรียน	151	3.50	0.95	182	3.14	1.02	3.31**

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	กลุ่ม ร.ร. อยู่ ภายใต้โครงการ โตโครงการหนึ่ง			กลุ่ม ร.ร. ไม่ได้ อยู่ภายใต้โครง โตโครงการหนึ่ง			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
5	ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะครูและ นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา ชุมชนของหมู่บ้านที่จัดขึ้น	151	3.55	0.98	182	3.27	0.87	2.76**
6	ให้บริการด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์ และเครื่องมือของโรงเรียนเพื่อใช้ในการ การจัดกิจกรรมการพัฒนาที่ชุมชนได้จัด ขึ้น เช่น การประชุมกรรมการสภา ตำบล และผู้นำหมู่บ้าน	151	3.82	0.98	182	3.57	1.04	2.29*
6. <u>การประสานงานระหว่างหน่วยงาน</u> <u>พัฒนาต่าง ๆ</u>								
1	ประสานงานกับหน่วยงานทั้งของรัฐและ เอกชนในการจัดการอบรมเพื่อให้ บริการด้านความรู้ และอาชีพแก่ชุมชน	151	3.52	0.94	182	3.12	0.95	3.86**
2	เป็นศูนย์กลางในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ความต้องการของชุมชนแก่เจ้าหน้าที่ ของรัฐและเอกชน	151	3.43	0.92	182	3.10	0.99	3.02**
3	ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น กลุ่มสหกรณ์ในหมู่บ้าน เป็นต้น	151	3.29	0.98	182	2.85	1.11	3.79**

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	กลุ่ม ร.ร. อยู่ ภายใต้โครงการ ใดโครงการหนึ่ง			กลุ่ม ร.ร. ไม่ได้ อยู่ภายใต้โครง ใดโครงการหนึ่ง			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
4	ร่วมมือประสานงานกับเจ้าหน้าที่ใน 4 กระทรวงหลักที่ร่วมมือกัน ในการพัฒนา ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	151	3.39	1.00	182	3.06	1.00	2.93**
5	เป็นศูนย์กลางในการจัดประชุมและการ จัดกิจกรรมของชุมชนให้กับหน่วยงาน ของรัฐและเอกชน	151	3.68	0.91	182	3.13	1.02	5.05**
6	ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการ จัดหาสถานประกอบการมาส่งเสริม ให้ชาวบ้านได้มีอาชีพ เช่น การเลี้ยง ไก่พันธุ์เนื้อส่งบริษัท	151	3.07	1.16	182	2.62	1.10	3.64**
7. ด้านการบริการข้อมูลข่าวสาร								
1	ร่วมมือกับชุมชนจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ ประจำหมู่บ้าน	151	3.58	1.04	182	3.18	1.04	3.54**
2	เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาใช้ ห้องสมุดของโรงเรียนและกลุ่ม โรงเรียน	151	3.53	1.00	182	3.23	1.00	2.71**
3	จัดทำสิ่งพิมพ์เผยแพร่ความรู้ที่เหมาะสม กับท้องถิ่นเพื่อบริการชุมชน เช่น ความรู้ใหม่ ๆ ทั้งวิชาการและอาชีพ ข่าว หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ	151	3.42	1.02	182	3.08	0.91	3.16**

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	กลุ่ม ร.ร. อยู่ ภายใต้โครงการ โตโครงการหนึ่ง			กลุ่ม ร.ร. ไม่ได้ อยู่ภายใต้โครง โตโครงการหนึ่ง			t
		n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	
4	เผยแพร่ข่าวสารโดยใช้การกระจาย เสียง ทางศูนย์บริการข่าวสารของ โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน	151	3.53	0.97	182	3.04	0.97	4.57**
5	เผยแพร่ข่าวสารโดยใช้วิธีการจัดทำ ป้ายประกาศสำหรับหมู่บ้านชั้น	151	3.39	1.01	182	2.91	0.93	4.35**
6	เป็นสื่อการในการกระจายข่าวสารทาง ราชการสู่ประชาชนโดยผ่านทาง นักเรียน สิ่งพิมพ์ของโรงเรียน และ ป้ายประกาศของหมู่บ้าน	151	3.52	0.97	182	3.22	1.02	2.70**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาคผนวก ค

หนังสือติดต่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

20 มกราคม 2536

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้วยข้าพเจ้า นายสุจินต์ สีใส นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำวิจัยเพื่อประกอบการศึกษา เรื่อง "ความคิดเห็นของคณะกรรมการกลุ่มและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี" ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ข้าพเจ้าเห็นว่าท่านคือบุคคลสำคัญที่จะให้คำตอบตามความคิดเห็นที่เป็นจริงที่สุด ผลของงานวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชุมชนต่อไป คำตอบของท่านจะนำเสนอในการวิจัยเป็นการส่วนรวม ซึ่งไม่มีผลเสียต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาในการตอบแบบสอบถามจากท่าน และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุจินต์ สีใส)

ที่ ทม 1007/2671

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 คลองเตย กรุงเทพฯ 10110

22 มกราคม 2536

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

บัณฑิตวิทยาลัยขอรับรองว่า นายสุจินต์ สีใส เป็นนิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชา
การศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการกลุ่มและครูวิชาการกลุ่ม
โรงเรียนต่อการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ดร. เพ็ญแข ประจวบปัจฉิก ประธานกรรมการ

รศ. ดร. สุนทร โคตรบรรเทา กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอหนังสือราชการเพื่ออำนวยความสะดวก ขอความ
ร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในการเก็บข้อมูลระหว่าง
เดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2536 เพื่อใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในการทำวิทยานิพนธ์
และขอกราบขอบพระคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะ โปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพร บัวทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	นายสุจินต์ สีใส
เกิดวันที่	13 พฤษภาคม 2502
สถานที่เกิด	ต.ท่าศาลา อ.ท่าศาลา จ.นครศรีธรรมราช
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	62 หมู่ที่ 2 ต.สวนแดง อ.ละแม จ.ชุมพร 86170
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	อาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนบ้านแหลมดิน
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2519	มัธยมศึกษาปีที่ 32 ร.ร.ละแมวิทยา จ.ชุมพร
พ.ศ. 2521	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี
พ.ศ. 2525	ศษ.บ. (เกียรตินิยมอันดับ 2) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2528	ศศ.บ. (รัฐศาสตร) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2537	กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2522	โรงเรียนวัดชลคีรี อ.ท่าศาลา จ.นครศรีธรรมราช
พ.ศ. 2523	โรงเรียนชุมชนบ้านช่องม้าเหลียว อ.พนม จ.สุราษฎร์ธานี
พ.ศ. 2527 - ปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านแหลมดิน อ.ท่าชนะ จ.สุราษฎร์ธานี

ความคิดเห็นของคณะกรรมการกลุ่ม และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

บทคัดย่อ

ของ

สุจินต์ สีใส

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

กุมภาพันธ์ 2537

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรม เพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานีใน 7 ด้าน คือ 1) การให้บริการด้านวิชาการและอาชีพ 2) การบริการด้านกีฬาและนันทนาการ 3) การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น 4) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน 5) การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น 6) การประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ 7) การจัดการบริการข้อมูลข่าวสาร

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 224 คน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจำนวน 114 คน รวม 338 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า และแบบสอบถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าคงที่

ผลการวิจัยพบว่า

1. คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง แต่ให้ความสำคัญในด้านการมีส่วนร่วมกับประชาชนในการพัฒนาชุมชนและด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นมากกว่าด้านอื่น

2. ด้านการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนตามตัวแปรด้านสภาพการบริหารของกลุ่ม มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมมาเพื่อบริการชุมชนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตัวแปรด้านขนาดของกลุ่มโรงเรียนด้านสภาพแวดล้อมที่ตั้งของกลุ่มโรงเรียน และการดำเนินงานภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่งของกลุ่มโรงเรียนมีผลทำให้เกิดความแตกต่างด้านความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ในด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน พบว่าสิ่งที่ เป็นปัญหามากที่สุดด้านกลุ่มโรงเรียน คือ กลุ่มโรงเรียนขาดงบประมาณในการดำเนินการ ส่วนด้านชุมชนพบว่าผู้นำในท้องถิ่นไม่ค่อยมีเวลา นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญของการร่วมมือกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนน้อย

4. ในด้านข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียน พบว่า กลุ่มโรงเรียนควรขอความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ นั้น รองลงมาคือกลุ่มโรงเรียนควรมีการวางแผนจัดทำโครงการร่วมกัน สำหรับด้านชุมชนนั้นกลุ่มโรงเรียนควรให้ผู้นำท้องถิ่นเป็นแกนในการประสานงานระหว่างกลุ่มโรงเรียนกับชุมชน รองลงมาคือให้ประชาชนในชุมชนเข้าร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานด้วย

A STUDY ON THE OPINIONS OF THE CLUSTER COMMITTEES AND TEACHERS
TO-WARDS THE COMMUNITY SERVICES OF THE PRIMARY SCHOOL

CLUSTER : CHANGWAT SURATHANI

AN ABSTRACT

BY

SUJIN SEESAI

Presented in partial fulfillment of the requirements for
Master of Education degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University

February 1994

The purposes of this study were to study and compare the community service activities operated by the elementary school clusters in Suratthani Province. The activities contained 7 aspects as follows : 1) academic and vocational service 2) Sports and recreation service 3) Local art and culture enhancement 4) Community development participation 5) Local leader selection and development 6) Coordination of community development organization 7) Information service management

The samples of this study were 224 school cluster committees and 114 school cluster academic teachers, totaling 338 Subjects, The subjects were Selected by stratified Random sampling technique and the questionnaire was used for data collection. Several data analysis techniques were used for data treatment and the results were as follows :

1. The school cluster committees and teachers's cores in opinions concerning the schools' community service activity-operations were on average levels. Except on the aspects of community develepment participation and local art and culture enhancement in which the trends of high scores were seen.

2. Comparing the two groups by various variables : work status, school size, school location and working under the development project. It was found that all variables : school size, school location and working under one or more development project caused the differene in opinions concerning the schools' community service - activity - operations, except only one variable that was work status in which the differences on opinions were not found.

3. Laching of budgets, to operate the work was the first-ranked problem for the schools in this study. Other problems caused by the community leaclers' laching of time for participation altogether with their less concerns in on this type of work.

4. Vapious suggestions were introduced. The first on was to suggest the school clusters to work as the coordinator for several organizations in the community and prvide the outside teachers to help in school's community services. Other ways were to make every together and to encorage the local leaders to work as the mediators betaween the school and community including the encourage ment of the participation of the local people in school community service activities.